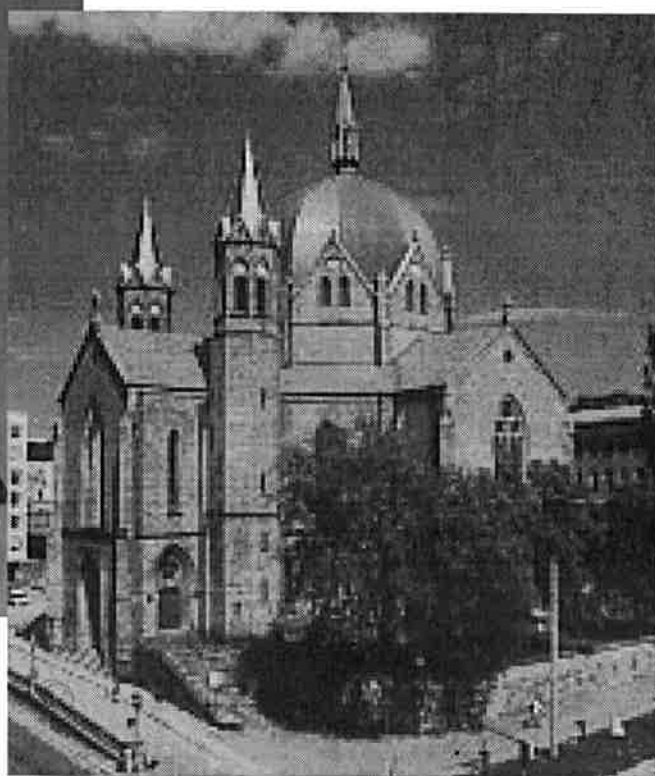
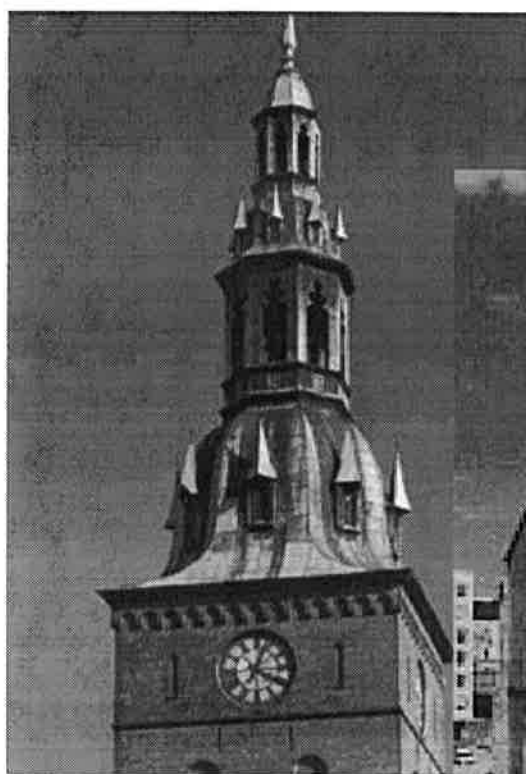

En utgivelse fra Stiftelsen Kirkeforskning

Pål Ketil Botvar og Ole Gunnar Winsnes

«Gud i sentrum»

En analyse av
Trefoldighet og Domkirken menigheter i Oslo

Notat nr. 2/2003

Pål Ketil Botvar og Ole Gunnar Winsnes

«Gud i sentrum»

**En analyse av
Trefoldighet og Domkirken menigheter i Oslo**

© KIFO Stiftelsen Kirkeforskning 2003
ISBN 82-995576-2-3
ISSN 1503-4380

Det må ikke kopieres fra denne publikasjonen ut
over det som er tillatt etter bestemmelser i «Lov
om opphavsrett til åndsverk», og avtaler om
kopiering inngått med Kopinor.

Trykk: KIFO, Oslo

Henvendelser rettes til:
Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO)
Postboks 5152 Majorstua
0302 Oslo

e-mail: kifo@kifo.no
<http://www.kifo.no>

Forsidebildene:

Bildet av Domkirken er hentet fra www.oslodomkirke.no

Bildet av Trefoldighet er hentet fra www.kirken.oslo.no (<http://www.kirken.oslo.no/Index.cgi?cmd=vis&artikkelid=135&unit=&cat=5>)

INNHold

1	Innledning	1- 2
2	Avgrensning	3- 8
	2.1 Omriss av de to soknene	3
	2.2 Avgrensning av Trefoldighet sokn; befolkningstall	3
	2.3 Avgrensning av Domkirken sokn; befolkningstall	5
	2.4 Befolkningen i de to sentrumsmenighetene	7
3	Menighetenes sosiale profil	9-20
	3.1 Innledning	9
	3.2 Bevegelser i befolkningen	10
	3.3 Kjønn og alder	12
	3.4 Sosiale forhold	13
	3.5 Kulturelle og politiske forhold	17
	3.6 Sammenfatning	20
4	Befolkningskonsentrasjoner	21-26
	4.1 Generelle utviklingstrekk	21
	4.2 Befolkningskonsentrasjoner i Trefoldighet	21
	4.3 Befolkningskonsentrasjoner i Domkirken	24
5	Utbyggingsområder	27-30
	5.1 Pilestredet Park	27
	5.2 Fredensborg Jess Carlsen – kvartalet	29
	5.3 Oppsummering	30
6	Kirkemedlemskap i sentrum	31-33
	6.1 Detaljer om medlemmene	31
	6.2 Andre samfunn og organisasjoner	32
7	Brukens av menighetenes tjenestetilbud	35-54
	7.1 Et bakteppe	35
	7.2 Bruken av kirkens livs- og dødsritualer	36
	7.3 Gudstjenester: tilbud og etterspørsel	43
	7.4 Nattverd: tilbud og etterspørsel	50
8	Utblikk	55-65
	8.1 Perspektiver	55
	8.2 Utfordringer	62
	Tabellvedlegg	67-81
	Litteratur	83

1 INNLEDNING

Denne menighetsanalysen omfatter Trefoldighet og Domkirken sokn, altså Domkirken prestegjeld, i Oslo bispedømme. Rapporten er bestilt og finansiert av Trefoldighet menighetsråd. Domkirken er imidlertid tatt med på like fot siden det som skjer og planlegges i det ene soknet, fort virker inn på det som skjer og får følger for det som planlegges i det andre.

De mengdene med tall som analysen bygger på, skriver seg i hovedsak fra fem kilder. Disse er i første rekke Oslo kommune, statistikk-kontoret (byrådsavdelingen for finans) og NSDs (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste) Kirke database, men omfatter også Statistisk sentralbyrå (SSB), Oslo kirkelige fellesråd (Kirkevergen) og Den norske kirkes medlemsregister. Der ikke annet er sagt, baserer tallmaterialet seg på statistikkåret 2002. Flere steder har det imidlertid ikke vært mulig å få detaljer som etterspørres, lenger fram enn til 2001. Analysen er utarbeidet av forsker Pål Ketil Botvar og forskningsleder Ole Gunnar Winsnes ved KIFO Stiftelsen Kirkeforskning.

Før en gir seg i kast med å lese rapporten, bør en ha klart for seg at analysene for det meste bygger på ulike typer statistisk materiale og hva det er en kan utlede av tall. Det er derfor viktig at leseren ser de analysene som presenteres, i forhold til all annen kunnskap en kan ha om soknene, og om livet i og historien til de to menighetene.

En menighetsanalyse som denne er ment å være et redskap for å lære et sokn og dets befolkning å kjenne. Den bærende idéen er at inngående lokalkunnskap – også statistiske data – er den første betingelsen for å kunne være soknekirke, og for å se det geografiske området som soknet er som grunnenheten for den kristne menighet på dette stedet. Med basis i slik viten kan de som er ansvarlige for menighetens liv drøfte menighetens situasjon og menighetens muligheter i lokalsamfunnet.

En menighetsanalyse som den som her er levert, vil reise nye spørsmål. Enkelte av disse kan vi simpelthen ikke besvare ved å ta utgangspunktet i statistikk og tall. Andre spørsmål må en få kastet lys over ved å gå til andre kilder enn dem vi har trukket veksler på. Det kan være slik viten som kommunens/bydelens sosialkontor, teknisk avdeling, helsevesenet, politiet og andre etater sitter inne med. Eller det kan dreie seg om å skaffe seg bedre oversikter over foreninger og virksomheter, over næringsvirksomhet og fritidsbeskjeftigelser. For å få inn slik spesifikk kunnskap må en gjerne ty til egne intervjuundersøkelser. Slike er det mulig å gjennomføre, men de er temmelig kostnadskrevenende. I denne rapporten har vi basert oss på å hente inn og fortolke data fra eksisterende databaser.

Hensikten med analysen er å bidra til at en i lokalmenigheten får satt i gang en samtale om hvordan en skal være kirke og menighet for dette soknet/disse soknene. Hvilke strategiske grep bør en ta? Hvor bør en sette inn ressursene med det mål å skape liv og vekst i menigheten?

Allerede før en går inn i det geografiske området som de to aktuelle soknene utgjør både kirkelig og kommunalt sett, kan det være grunn til å stoppe opp ved én åpenbar erkjennelse: Gjennom store deler av døgnet utgjør den bofaste befolkningen bare et mindretall av de menneskene som ferdes i området. Storparten av den dag-, ettermiddags- og kveldsbefolkningen som befinner seg i området, er slett ikke bosatt der. Dermed står vi overfor den omvendte visa: Disse to menighetene er ikke områder som tømmes på dagtid. Tvert imot fylles de av tusener som ikke formelt sett tilhører lokalkirken eller soknet. Verken på dagtid eller kveldstid tilhører majoriteten av dem som befinner seg i området, disse to menighetene. Det gjelder også de som er medlemmer av Den norske kirke, men som ikke er bosatt innenfor soknegrensene, men som har arbeidet sitt, kanskje også fritiden sin innenfor grensene av Trefoldighet og/eller Domkirken menigheter.

Dette forholdet gir særskilte utfordringer, og sier noe om forskjellene fra hundrevis av andre norske menigheter som "tappes" for bosatte i store deler av døgnet: Hva får denne spesielle befolkningssammensetningen å si for den strategiske planleggingen i de to menighetene? Problemstillingen er interessant nok. Men vi vil uansett ha begrenset kunnskap om den såkalte dagbefolkningen. Imidlertid vet vi at langt de fleste av disse er hjemmehørende i andre menigheter enn Trefoldighet og Domkirken. Derfor vil detaljkunnskap om dagbefolkningen få begrenset betydning for planlegging og utvikling av menighetsarbeidet i de to soknene. Eller for å si det annerledes: Det ville få store konsekvenser om en skulle bygge opp og basere et menighetsarbeid på dem som arbeidet sitt, eller bruker fritiden sin i Oslo sentrum.

2 AVGRENSNING

Som sokn i Den norske kirke er de to menighetene egne geografiske enheter: Trefoldighet og Domkirken menigheter er sokn, og lar seg avgrense som sokn. I følge norsk kirkelovgivning er det her – i disse geografiske områdene – menighetene skal drive sin virksomhet som lokal kirke. Her har de sitt ansvars- og virkeområde. Det gjelder også etter Kirkeloven av 1996, sml. §§ 2-3.

Det betyr at de to aktuelle menighetene simpelthen kan avgrenses ved hjelp av kart. Siden menighetene har en lang felles grense, kan de tegnes som ett kart som framkommer på grunnlag av grensedraging basert på gatenavn og husnummer:

2.1 OMRISS AV DE TO SOKNENE

Et kart der de to soknene er tegnet inn, følger på neste side.

2.2 AVGRENSNING AV TREFOLDIGHET SOKN; BEFOLKNINGSTALL

Gatelangs i Trefoldighet

Grensen for Trefoldighet sokn trekkes fra krysset Hegdehaugsveien-Oscars gate, ned Hegdehaugsveien, deretter Wergelandsveien, Kristian IV gate, Rosenkrantzgaten og Apotekergaten til Arne Garborgs plass; derfra ned Henrik Ibsens gate til Grubbegata, Grubbegata til Hospitalsgata og videre til Møllergata, ned Bernt Ankers gate til Torggata, og til Hausmanns gate, opp Hausmannsgate til Østre Elvebakke til Akerselva. Elva utgjør soknets østgrense. Soknet grenser så langt til Domkirken sokn. Grensen for Trefoldighet sokn følger så Akerselva opp til Møllerveien, og derfra over i Fredensborgveien til Dops gate og opp til Akersveien. Fra Akersveien følger grensen Rosings gate over til Ullevålsveien og opp til Stensberggaten og denne ned til Holbergs gate. Deretter følges Pilestredet til Oscars gate, og Oscars gate til krysset med Hegdehaugsveien.

Grensedragningen illustrerer at soknets grenser slett ikke på alle punkter faller sammen med andre grenser i Oslo kommune, verken bydels- eller rodegrenser. Dette gjør det vanskelig å helt angi helt eksakt de ulike demografiske data for menigheten. Derfor må en tåle noe bruk av anslag og estimater.

Trefoldighet fordelt på bydeler

Trefoldighet sokn berører fire bydeler:

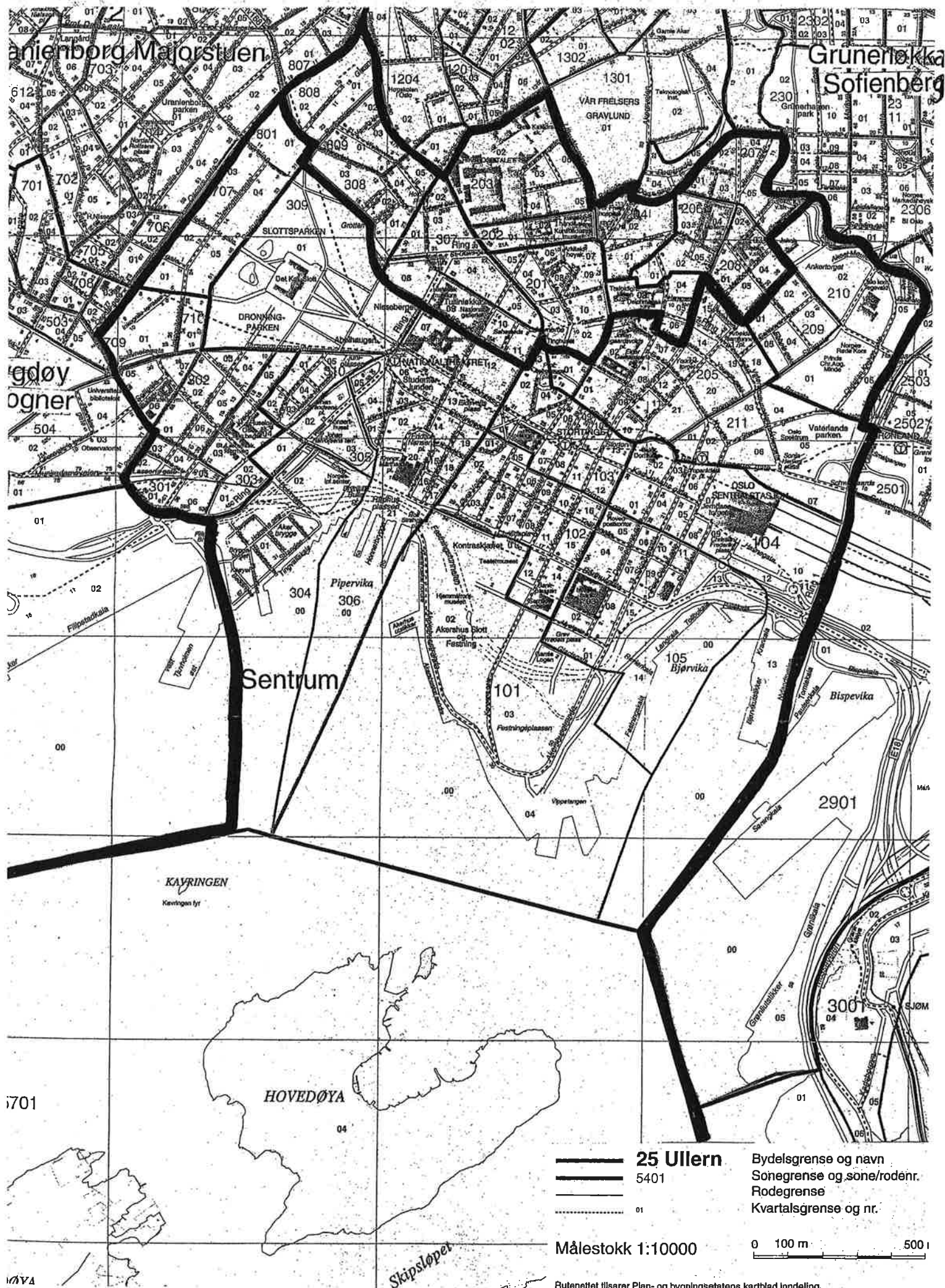
1. Området fra kirken og over mot St Olavs plass og ned mot Tullinløkka og Holbergs plass hører til Sentrum bydel.
2. Området fra Holbergs plass og gate oppover mot Oscars gate utgjør en del av Uranienborg – Majorstuen bydel.
3. Området rundt det gamle Rikshospitalet, nå: Pilestredet Park, og videre over mot St. Olavs kirke og Vor Frue Hospital og en smal stripe østover til Akerselva kommer inn under St. Hanshaugen – Ullevål bydel.
4. Området fra Deichmanske bibliotek og som en vifte østover mot Akerselva hører til Grünerløkka – Sofienberg bydel.

Befolkningen i Trefoldighet fordelt på roder og kvartaler

Sett i forhold til kommunale inndelinger som opererer med mindre enheter enn bydeler, omfatter Trefoldighet sokn de rodene som er anført i tabell 1. Der menighetsgrensen bryter med rodegrensene – noe som skjer ikke så rent sjelden – har vi tatt med de kvartalene i roden som hører med til menigheten. For 2002 foreligger ikke i skrivende stund befolkningstallene på kvartalsnivå. For dette året er det i de aktuelle rodene gjort estimater på grunnlag av tallene for foregående år. For å gi inntrykk av størrelsen på befolkningen i rodene, presenteres innbyggertallet pr 1.1.1996, 1.1.2001 og 1.1.2002. En slik fordeling på roder og kvartaler kan ikke gjøres for kirkemedlemmene i menigheten. Den norske kirkes medlemsregister tillater ikke en kopling mellom registerdata og roder og kvartaler i Oslo.

TABELL 2.1: TREFOLDIGHET SOKN, BEFOLKNING ETTER RODER OG KVARTALER. Kilde: Kirkevergen i Oslo (1996); Oslo kommune.

Bydel, sone, rode:	1996	2001	2002
I Sentrum bydel, sone 2, hører disse rodene til Trefoldighet menighet (fra linjen Tinghuset – Regjeringskvartalet – Deichmanske; opp til St. Olavs gt).			
Rode 201, kvartal 02-10:	130	163	180*
Rode 205, kvartal 03-06:	16	19	22*
I Sentrum bydel, sone 3, hører disse rodene til Trefoldighet menighet (fra Tinghuset; opp mellom Kristian Ivs gt og Pilestredet; til Holbergs plass).			
Rode 306, kvartal 08-11:	4	7	8*
Rode 307, alle kvartaler:	172	129	128
I St. Hanshaugen-Ullevål bydel, sone 2, hører disse rodene til Trefoldighet menighet (mellom kirken og Vår Frelses gravlund; videre fra St. Olavsgate og opp t.o.m. Pilestredet Park).			
Rode 202, alle kvartaler:	337	229	235
Rode 203, kvartal 02-06:	637	713	775*
Rode 204, kvartal 01-03:	298	345	380*
I Grünerløkka – Sofienberg bydel, sone 2, hører disse rodene til Trefoldighet menighet (fra kirken og Deichmanske; i en vifte ned til Akers-elva).			
Rode 206, alle kvartaler:	681	733	744

Rode 207, alle kvartaler:	619	664	658
Rode 208, alle kvartaler:	321	363	383
I Uranienborg – Majorstuen bydel, sone 3, hører disse rodene til Trefoldighet menighet (fra Holbergs plass; oppover mellom Hegdehaugsveien og Wergelandsveien til Parkveien).			
Rode 308, alle kvartaler:	513	527	555
I Uranienborg – Majorstuen bydel, sone 8, hører disse rodene til Trefoldighet menighet (fra Stensberggata; oppover mellom Hegdehaugsveien og Pilestredet til Oscars gate).			
Rode 808, alle kvartaler:	839	937	959
Rode 809, alle kvartaler:	916	918	902
Sum:	5483	5747	5929

* Tallene for 2002 foreligger ikke på kvartalsnivå pr 25.06.03 og er derfor stipulert på grunnlag av 2001-tallene. Derimot foreligger tallene for 2002 på rodenivå.

2.3 AVGRENSNING AV DOMKIRKEN SOKN; BEFOLKNINGSTALL

Gatelangs i Domkirken

Til Domkirken sokn hører øyene innerst i Oslofjorden: Hovedøya, Bleikøya, Lindøya, Gressholmen, Heggholmen, Rambergøya og Nakholmen. Gjør vi strandhogg mellom Tjuvholmen og Aker Brygge, så går grensen fra innerst på Filipstadkaia, ut Munkedamsveien til der Parkveien kommer ut. Grensen følger videre Parkveien til Observatoriegaten og over i Frognerveien til Oscars gate. Deretter følger en Oscars gate til Hegdehaugsveien (der vi støter sammen med Trefoldighet sokn), og videre ned Hegdehaugsveien, Wergelandsveien, Kristian IV gate, Rosenkrantzgaten og Apotekergaten til Arne Garborgs plass. Derfra går ned Henrik Ibsens gate til Grubbegata, Grubbegata til Hospitalsgata og videre til Møllergata, ned Bernt Ankers gate til Torggata, og videre til Hausmanns gate, opp Hausmannsgate til Østre Elvebakke til Akerselva. Elva utgjør soknets østgrense. Her forlater vi den felles grensen med Trefoldighet sokn og følger i stedet Akerselva helt ned til Vaterlands bro. Herfra følges Nylandsveien (over Akerselva) til elveosen ved Bispevika og videre rundt øyene.

Heller ikke Domkirken sokns grenser faller helt ut sammen med andre grenser i Oslo kommune, verken med bydels- eller rodegrenser. Igjen må det presiseres at dette gjør det vanskelig å helt angitt helt eksakt demografiske data for menigheten.

Domkirken fordelt på bydeler

Domkirken sokn berører også fire bydeler:

1. Området fra sjøen ved Filipstadkaia og Aker Brygge over mot og rundt Slottet, ned langs den felles grensen med Trefoldighet til Aschehougs plass og videre ut til østover til linjen Bernt Ankers gate – Brugata – Vaterlands bro; og så ut til sjøen igjen hører til Sentrum bydel.
2. Øyene og området fra Munkedamsveien og Aker Brygge opp retning Skillebekk og Frogner, på sørvestsiden av Slottet, utgjør en del av Bygdøy – Frogner bydel.
3. Området vest for Slottet, mellom Parkveien og Oscars gate, ligger i Uranienborg – Majorstuen bydel.
4. Området fra linjen Bernt Ankers – Brugata – Vaterlands bro og østover til Akerselva hører til Grünerløkka – Sofienberg bydel

Befolkningen i Domkirken fordelt på roder og kvartaler

Sett i forhold til mindre kommunale inndelinger enn bydeler omfatter Domkirken sokn de rodene som er anført i tabell 2. Der menighetsgrensen bryter med rodegrensen, har vi tatt med de kvartalene i roden som hører med til menigheten. For 2002 foreligger ikke i skrivende stund befolkningstallene på kvartalsnivå. For dette året er det i de aktuelle rodene gjort anslag på grunnlag av tallene for foregående år. For å gi inntrykk av størrelsen på befolkningen i rodene, presenteres innbyggertallet pr 1.1.1996, 1.1.2001 og 1.1.2002. En slik fordeling på roder og kvartaler kan ikke gjøres for kirkemedlemmene i menigheten. Den norske kirkes medlemsregister tillater ikke en kopling mellom registerdata og roder og kvartaler i Oslo.

TABELL 2.2: DOMKIRKEN SOKN, BEFOLKNING ETTER RODER OG KVARTALER. Kilder: Kirkevergen i Oslo (1996); Oslo kommune.

Bydel, sone, rode:	1996	2001	2002
I Sentrum bydel, sone 1, hører disse rodene til Domkirken menighet (begrenset av sjøen, Rosenkrantzgt, Kristian IV gate og Grensen; rundt domkirken og Jernbanetorget og videre til Bispevika).			
Rodene 101–105, alle kvartaler:	175	255	272
I Sentrum bydel, sone 2, hører disse rodene til Domkirken menighet (fra domkirken; østover mot Bernt Ankers gate og Brugata).			
Rode 201, kvartal 01:	1	1	1*
Rode 205, kvartal 01-02 og 07-21:	91	119	115*
Rode 211, alle kvartaler:	65	56	62
I Sentrum bydel, sone 3, hører disse rodene til Domkirken menighet (fra Rosenkrantzgate og vestover til Aker Brygge og Slottet).			
Rode 304, alle kvartaler:	354	389	420
Rode 305, alle kvartaler:	?	3	2
Rode 306, kvartal 01-07; 12-21:	17	18	18*
rode 309, alle kvartaler:	24	20	18
rode 310, alle kvartaler:	4	4	4
I Bygdøy - Frogner bydel, sone 3, hører disse rodene til Domkirken menighet (fra Slottet og Drammensveien; ned Parkveien til Munkedamsveien og Aker Brygge).			
Rode 301, alle kvartaler:	665	783	783
rode 302, alle kvartaler:	742	950	1009
rode 303, alle kvartaler:	409	489	507
I Bygdøy - Frogner bydel, sone 5, hører denne roden til Domkirken menighet (fra Parkveien mot Lapsetorget og videre til Oslo Handelsgymn).			
Rode 504, kvartal 05-07:	24	29	25*
I Bygdøy - Frogner bydel, sone 7, hører disse rodene til Domkirken menighet (bak Slottet, mellom Drammensveien og Colbjørnsens gate).			
Rode 709, kvartal 01:	361	386	370*
rode 710, alle kvartaler:	37	28	19
I Bygdøy - Frogner bydel, sone 57, hører denne roden til Domkirken menighet (øyene innerst i Oslofjorden).			

Rode 5701 (alle øyene):	?	8	5
I Uranienborg – Majorstuen bydel, sone 7, hører denne roden til Domkirken menighet (bak Slottet, mellom Parkveien og Oscars gate, og mellom Colbjørnsens gate og Uranienborgveien).			
rode 707, alle kvartaler:	505	524	509
I Uranienborg – Majorstuen bydel, sone 8, hører denne roden til Domkirken menighet (bak Slottet, mellom Parkveien og Oscars gate, og mellom Uranienborgveien og Hegdehaugsveien).			
Rode 801, kvartal 01:	281	303	300*
I Grünerløkka – Sofienberg bydel, sone 2, hører disse rodene til Domkirken menighet (fra Bernt Ankers gate og Brugata østover til Akerselva):			
Rode 209, alle kvartaler:	377	486	537
rode 210, alle kvartaler:	984	759	699
Sum:	5116***	5610	5675**

* Tallene for 2002 foreligger ikke på kvartalsnivå pr 25.06.03. De er derfor stipulert på grunnlag av 2001-tallene. På rodenivå foreligger imidlertid tallene også for 2002.

** Her er ikke tatt med de bostedsløse. I 2001 og 2002 er samtlige bostedsløse i Oslo (2001: 892; 2002: 921) lagt til totaltallet for Domkirken menighet.

*** Tallene for 1996 er hentet fra Kirkevergen i Oslo. Kirkevergen opererer med 5.397 innbyggere per 1.1.1996. Her synes det å være en feil. Enten er summeringen feil, eller så er det feil sum for enkelte kvartaler, eller det kan skyldes usikkerhet mht. om en skal/hvordan en skal regne med bostedsløse. I 1996 var det 745 bostedsløse i Oslo (Statistisk årbok for Oslo 2002: tab 2.7).

2.4 BEFOLKNINGEN I DE TO SENTRUMSMENIGHETENE

De to soknene har hvert omtrent like mange beboere. Ut fra befolkningstallene hører både Trefoldighet og Domkirken til blant de mindre soknene i Oslo.

De siste ti årene har begge soknene hatt en relativt sett stabil befolkningsmengde, preget av en viss vekst. Da ser vi bort fra dette at det hvert år både er en del inn- og en del utflytting, som ikke kommer til syne i tallmaterialet. I den grad det har vært endringer, gjelder disse i første rekke Trefoldighet, som de seneste årene har hatt en netto befolkningsøkning som er noe høyere enn i Domkirken. Inntrykket av stabilitet i området vil endre seg dramatisk fra 2003 av. Endringene kommer primært i Trefoldighet i og med at de to store utbyggingsområdene i Oslo sentrum, i første rekke Pilestredet Park men også Fredensborg Jess Carlsen-kvartalet, er beliggende her. Dette vil føre til en befolkningsøkning på rundt 30 % i Trefoldighet menighet (se kap. 5).

Uansett tallet på bofaste i de to sentrumsmenighetene, vil de begge få et eget preg – også kirkelig sett – ut fra det faktum at det er i disse geografiske områdene mange av Oslo kommunes innbyggere har sin arbeidsplass. Det samme gjelder for tusenvis av mennesker som har bostavn i kommunene rundt Oslo, også fra Akershus fylke og enda videre. Det samme kan sies om de som "befolker" Oslo sentrum i annen sammenheng, som befinner seg der på dag- og ettermiddagstid, og ikke minst på fritiden (kap. 3). De som bor innenfor soknegrensene er altså til alle døgnets tider – i hvert fall på dag- og kveldstid – langt færre enn de som oppholder seg innenfor de samme grensene.

Sammenholdes tabellene 2.1 og 2.2 med det kartet som viser soknegrensene, er det ytterligere to forhold som springer en i øynene (sml. kap 4):

I begge soknene er det tre områder der storparten av den bofaste befolkningen er bosatt (når det gjelder detaljene vises til kartet i kap 4 og til tabellvedlegget helt til slutt i rapporten). I begge menighetene er langt den største delen av befolkningen bosatt ut mot yttergrensen av soknet og til dels et godt stykke fra kirkebygget (i den grad en kan snakke om distanser i Oslo sentrum). Dette er særlig tydelig i Domkirken sokn. Oslo domkirke ligger i et slags ingenmannsland i soknet mens så å si hele befolkningen klumper seg nær soknegrensen helt i øst, eller helt i vest. Trefoldighetskirken ligger nærmere der folk bor, men befinner seg likevel i utkanten bomessig sett.

Dette demonstrerer sentrumsmenighetenes problem: Det at store områder i soknene er tømt for boliger, det at gamle boligområder er omgjort til rene forretnings- og kontorprosjekter, har ført til at kirkebygget ikke lenger befinner seg der hvor folk bor. Befolkningen bor konsentrert mot yttergrensene i soknet. Dette åpner for store muligheter til "lekkasje" til nabomenigheter. Det kan gjelde alt fra hvor en går til gudstjeneste til hvor en sender ungdom til konfirmasjonsforberedelse. Sagt på annen måte: Den befolkningen som befinner seg i Domkirken nord har trolig flere bånd opp mot Uranienborg menighet enn mot de østlige delen av Domkirken sokn bortover mot Akerselva. Noe tilsvarende kan gjelde for folk som bor i de delene av Trefoldighet som ligger opp i retning Høgskolen i Oslo; her er veien til Markus og Gamle Aker heller kort. Dette vil få fornyet aktualitet i og med utbyggingen av Pilestredet Park (se kap. 5).

3 MENIGHETENES SOSIALE PROFIL

3.1 INNLEDNING

Kunnskap om det lokale miljø, om kultur og om sosiale forhold er viktig når en skal utvikle tiltak og strategi for menighetsarbeidet. Tilgang til ulike typer statistikk kan være til hjelp i dette arbeidet (Botvar 1997). Gjennom bevisst planlegging og tilrettelegging kan en gjøre møtet mellom kirke og befolkning bedre, selv om en ikke uten videre kan planlegge seg til økt oppslutning om kirkelige tilbud.

I dette kapitlet ser vi nærmere på demografiske og sosiale forhold i Trefoldighet sokn og Oslo Domkirke sokn. Målet er å peke på sosiale kjennetegn ved de to soknene som det er nyttig å kjenne til for menighetene. Spørsmålet vi stiller oss er: Hvem er det som bor i soknet og hvordan er deres livssituasjon? For å svare på dette ser vi på en del sosiologiske faktorer, slik som kjønns- og alderssammensetning, utdannings- og inntektsnivå, næringsstruktur og familieforhold. Et annet aspekt er sosial nød. For kirkens diakonale engasjement er det relevant å kjenne til hvilke sosiale problem som preger soknet. Videre spør vi: Hvilken vei går utviklingen? Skjer det en forgubbing eller vokser andelen barn og unge? Øker innflyttingen eller avtar den? Kort sagt: Hvilke bevegelser skjer i befolkningen og hva er de viktigste endringstendensene?

Analysen av det tilgjengelige datamaterialet bygger vi rundt fem dimensjoner:

- Demografi: Alder- og kjønnsfordeling, fødsel/død, inn/utflytting, innvandring
- Sosio-økonomiske forhold: Utdanning, inntekt, yrkessektor, yrkesaktivitet
- Sosial struktur: Familietyper, næringsstruktur, sosiale institusjoner
- Sosiale problemer: Arbeidsledighet, boforhold, enslige forsørgere, uføretrygd, helse
- Politisk-kulturelle forhold: Kultur-institusjoner, oppslutning om valg, stemmegivning

I det følgende vil vi forsøke å plassere de to soknene Trefoldighet og Domkirken i storbyens sosiale landskap. Ved å plassere kirken i "storbygeografien" vil det bli lettere å forstå sammenhenger mellom menighet og lokal kontekst. For lettere å kunne si noe om hva som kjennetegner soknene benytter vi tall for Oslo som helhet som sammenlikningsgrunnlag. Det meste av materialet vi benytter er hentet fra Oslo kommunes statistiske kontor. En del av dataene inngår i Statistisk sentralbyrås database.

Som redegjort for tidligere, sammenfaller ikke soknegrensene alltid med kommunale statistikkbærende enheter. Oslo kommunes statistiske kontor opererer med data fra folketellingskretser eller roder. Disse treffer ikke alltid menighetsgrensene. For å få ut data om

demografiske og sosiale forhold i soknet har vi derfor måttet foreta en tilpasning til rodesystemet. Dette innebærer at det geografiske området vi tar utgangspunkt i avviker noe fra det faktiske soknet. I forhold til befolkningsmengden utgjør avvikene i størrelsesorden +/- 4 % av de bosatte i soknet. Avviket er så vidt lite at det har liten eller ingen innvirkning på de talloppgaver som gjelder soknet som helhet og heller ikke for analysen av sosiale forhold og utfordringer.

3.2 BEVEGELSER I BEFOLKNINGEN

"Befolkninger" i befolkningen

Trefoldighet og Domkirken sokn har omtrent like mange innbyggere - pr. 1.1.2002 henholdsvis 5.929 og 5.675. Rent befolkningsmessig er dette blant de mindre soknene. Oslos gjennomsnittssokn har omtrent 9000 innbyggere (se pkt. 7.2). Gruppen av bofaste kan vi kalle for "nattbefolkningen". Da ser vi bort fra dem som flyktig overnatter på hotell i området og de bostedsløse som oppholder seg i Oslo sentrum nattetid.

På dag- og kveldstid består de to soknene av langt flere mennesker enn dem som faktisk bor her. Mange av Oslos innbyggere har sin arbeidsplass i Oslo sentrum. Dette gjelder også for arbeidstakere i omkringliggende kommuner. I 2002 ble det registrert ca. 240.000 pendlere fra andre fylker inn til Oslo. Halvparten så mange Oslo-beboere, dvs 120.000, arbeider utenfor Oslo. Dermed utgjør "netto utpendling til Oslo" ca. 120.000 mennesker, når vi altså trekker pendlere ut av Oslo fra antallet pendlere inn til Oslo. Mange av utenbyspendlere har sin arbeidsplass i sentrum.

I Domkirken sokn finnes ca. 80.000 arbeidsplasser, mens Trefoldighet har ca. 20.000. Dette utgjør et anslag på det vi kan kalle "dagbefolkningen", altså mennesker som befinner seg i soknet på dagtid gjennom ukens hverdager. Anslaget er noe lavt fordi vi ikke tar hensyn til den del av befolkningen som oppholder seg i sentrum uten å være på arbeid, og bofaste som ikke er i arbeid. I tillegg kommer de som reiser inn til sentrum for å gå på videregående skoler eller ta høyere utdanning ved f.eks. Arkitekthøgskolen, Ingeniørhøgskolen eller Kunst og håndverksskolen.

"Kveldsbefolkningen" utgjør en del færre enn "dagbefolkningen", men atskillig flere enn "nattbefolkningen". Det dreier seg først og fremst om folk som oppsøker Oslo sentrum for å ta del i kulturelle og sosiale opplevelser av ulike slag, slik som kino, teater, restauranter etc. Tilsiget av "kultur-shoppere" er trolig aller høyest i helgene. Dermed er vi inne på en fjerde kategori, nemlig "helgebefolkningen". På det tidspunktet hvor den vanlige søndagsmessen holdes er det imidlertid den bofaste del av befolkningen som dominerer i soknet. Spørsmålet som naturlig reiser seg er på hvilke tidspunkter en fra kirkens siden skal legge ulike tiltak og tilbud og hvilken befolkningskategori en skal konsentrere seg om.

De stadig vekslende "befolkninger" representerer en utfordring for menigheten. Skal en ta hensyn til dagbefolkningen, kveldsbefolkningen eller nattbefolkningen, dvs de bofaste? Det finnes sjelden ressurser til å satse på alle fronter. Dessuten vil valget en gjør gjenspeile hva slags menighet en ønsker å være. Dette er et tema som vi kommer tilbake til, ikke minst i kapitlet om "Bruk av menighetens tjenestetilbud" (kap. 7).

Fødsel og død

En sammenstilling av antall fødte og antall døde viser et klart fødselsoverskudd i begge de to soknene. I tillegg har det vært en befolkningsøkning på henholdsvis 182 (Trefoldighet) og 65

(Domkirken) fra 2001 til 2002. Selv om økningen er beskjeden er den likevel relativt sett er større enn for Oslo som helhet. Veksten har vært ganske jevn de seneste årene. Siden 1995 har hvert av soknene økt med rundt 100 innbyggere pr år.

I 2001 ble det født 100 barn i Trefoldighet sokn og 74 i Domkirken. Antall døde var samme år var 24 (Trefoldighet) og 23 (Domkirken). I disse tallene regnes ikke inn bostedsløse. En god del av de bostedsløse holder til i området rundt Domkirken. Det er ikke uvanlig at Domkirken forretter begravelse for personer som ikke har hatt fast bopel.

Blant de nybakte mødrene var 53 i Trefoldighet gift mot 30 i Domkirken. Andelen barn som blir født innenfor ekteskap er dermed noe høyere i Trefoldighet enn i Domkirken. For Oslo som helhet ble i 2001 41 % av alle nyfødte født utenfor ekteskap.

Av de som døde i Trefoldighet i 2001 var 58,3 % over 60 år, mens den tilsvarende andelen i Domkirken var 52,2 %. I Oslo som helhet var andelen av dødsfallene blant de over 60 år på hele 86,9 %. Selv om statistikken bygger på relativt få dødsfall i våre to sokn indikerer tallene at det gjør seg finnes betydelige sosiale og helsemessige problemer blant yngre mennesker i Domkirken og Trefoldighet. Det samme kan en lese ut av statistikk over andel aleneboende og uføretrygdede. Dette er noe vi kommer nærmere tilbake til.

Inn og ut av bolig

Omtrent 3 % av de som var bosatt i de to soknene byttet bolig innenfor samme område i løpet av året. En nærmere titt på interne flyttestrømmer i de to soknene viser at det var noen flere som flyttet fra Trefoldighet til Domkirken enn motsatt siste år. Andelen som flytter inn og ut av Oslos bydeler ligger på 15-20 prosent pr år, ifølge opplysninger fra Oslo statistiske kontor. Flytteprosenten er som regel størst i sentrale bystrøk.

Økningen i folketallet har i det siste vært noe større i Trefoldighet enn i Domkirken. Det er også i Trefoldighet vi finner de store utbyggingsprosjektene Pilestredet Park og Fredensborg Jess Carlsen-kvartalet, som vil føre til en markert vekst i folketallet i de nærmeste årene (se kap 4).

I følge tall fra Oslo kommune bor det til enhver tid omkring 900 bostedsløse i Oslo. Langt de fleste bostedsløse er menn, omkring 80 %. De fleste av dem befinner seg i aldersgruppen 30 til 50 år. Tallet på bostedsløse har holdt seg relativt konstant de seneste årene. I en del statistiske oppsett regnes disse personene som tilhørende Domkirken sokn. Bak dette ligger en antakelse om at de bostedsløse holder til i sentrumsstrøk. I våre beregninger er imidlertid de bostedsløse holdt utenfor. Likevel er det klart at denne gruppen utgjør en utfordring både for kommunale myndigheter og for kirken.

Innvandring

En betydelig andel av dem som bor i Trefoldighet og Domkirken kan betegnes "innvandrere" ut fra den definisjonen Statistisk Sentralbyrå legger til grunn. Til sammen 26 % av alle som bor i Domkirken og hele 31 % i Trefoldighet, klassifiseres innvandrere (har utenlandsfødte foreldre). Over halvparten av innvandrerne er i aldersgruppen 20 til 40 år.

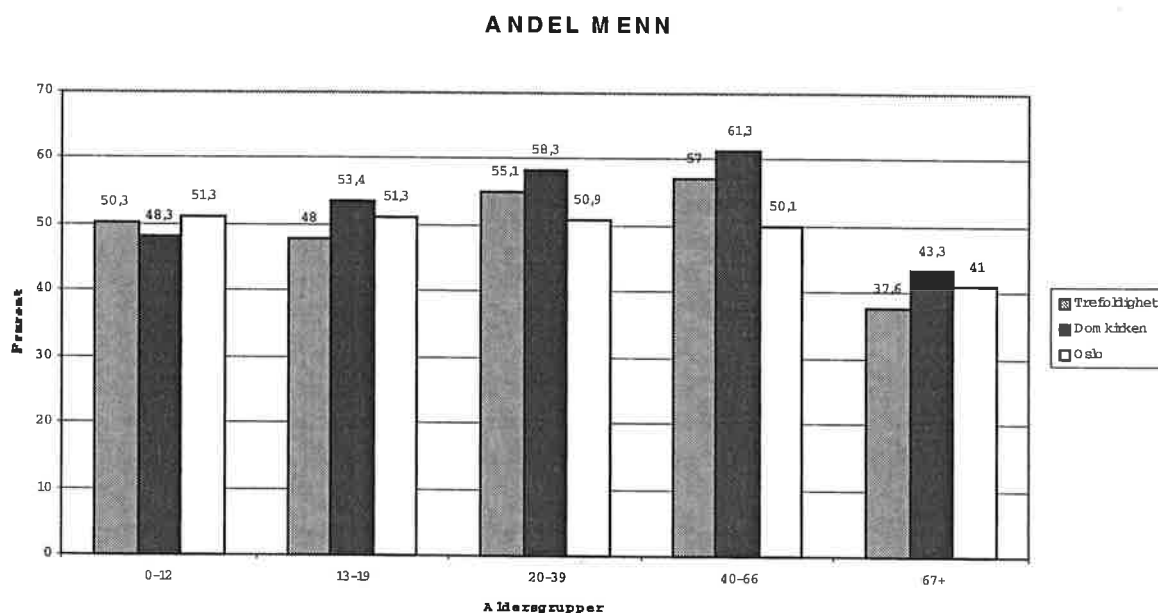
Andelen innvandrere i de to soknene har holdt seg relativt stabil de siste 10 årene (jfr. tabell 3.3). Trefoldighet og Domkirken har relativt sett et større innslag av innvandrere enn Oslo som helhet. Dette gjelder både innvandrere fra vestlige og fra ikke-vestlige land. Et flertall av innvandrerne kommer fra ikke-vestlige land. Det er nærliggende å anta at mange av disse hører til andre

religioner enn kristendommen. Det relativt store innslaget av innvandrere i dette området bidrar til at andelen medlemmer av Den norske kirke ligger under Oslo-gjennomsnittet (kap. 6).

3.3 KJØNN OG ALDER

Av den bofaste befolkning i de to sokn er et flertall menn. I Trefoldighet er andelen menn 54 %, mens den er 56 % i Domkirken. "Mannsoverskuddet" skyldes at menn er i klar overvekt i de tunge alderskategoriene 20-39 år og i 40-66 år. Sett i forhold til Oslo som helhet er det altså en overrepresentasjon av menn i de midtre alderskategoriene i våre to sokn (figur 3.1). Blant personer over 67 år er det flest kvinner, men denne aldersgruppen utgjør en liten del av den samlede befolkningen. Blant barn og unge er det omtrent like mange gutter og jenter.

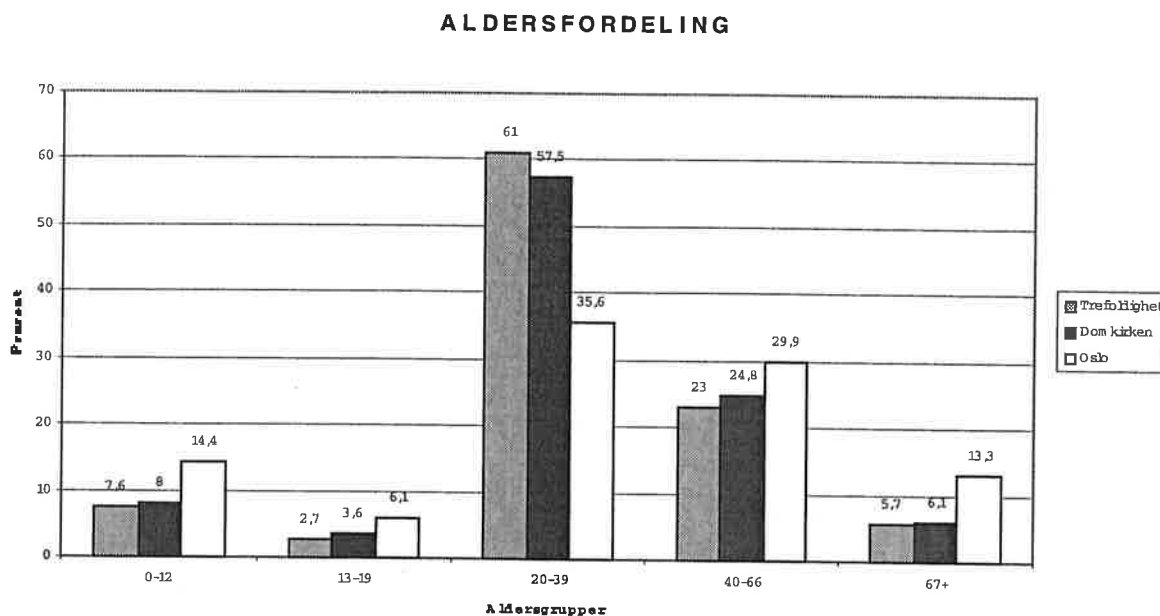
FIGUR 3.1: PROSENTANDEL MENN I ULIKE ALDERSGRUPPER 2002. TREFOLDIGHET, DOMKIRKEN OG OSLO. Kilde: Oslo kommune.

Mønsteret som fremkommer når vi ser på befolkningens fordeling på kjønn (figur 3.1) og alder er ganske likt i de to soknene (figur 3.2). Samtidig skiller bildet seg klart fra situasjonen i Oslo generelt. I Trefoldighet er andelen menn i alderen 20-40 omtrent dobbelt så stor som i hele Oslo. Det samme gjelder for Domkirken. Andelene barn, unge og eldre er derimot det halve av Oslo-snittet.

Både når det gjelder kjønns- og aldersfordeling skiller våre to sokn seg markant fra Oslo som helhet. Siden menn er i flertall innenfor de aldersklassene som samler flest innebærer det at aldersskjevhetene er enda større blant menn enn blant kvinner. I Trefoldighet befinner 63 % av alle menn seg i aldersgruppen 20-39 år. I Domkirken er tilsvarende tall 57 %. Denne konsentrasjonen av yngre menn utgjør et særtrekk ved både Trefoldighet og Domkirken sokn. Det er et begrenset grunnlag for å drive et utstrakt ungdomsarbeid i menighetene. Den spesielle kjønns- og aldersprofilen bør reflekteres inn i det arbeidet menigheten driver. En mer detaljert beskrivelse av befolkningen fordelt på alder og kjønn finnes i tabellvedlegget bakerst. Der brytes soknene opp i mindre regioner.

FIGUR 3.2.: FORDELING PÅ ALDERSGRUPPER 2002. TREFOLDIGHET, DOMKIRKEN OG OSLO. PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

3.4 SOSIALE FORHOLD

Vi har sett at yngre menn utgjør et sosialt tyngdepunkt i begge sokn. I denne delen av kapitlet skal vi undersøke nærmere hvordan disse og andre lever. Hva kan statistikken si oss om sosiale relasjoner og om sosiale behov i soknene? Det første vi ser nærmere på er familieforhold.

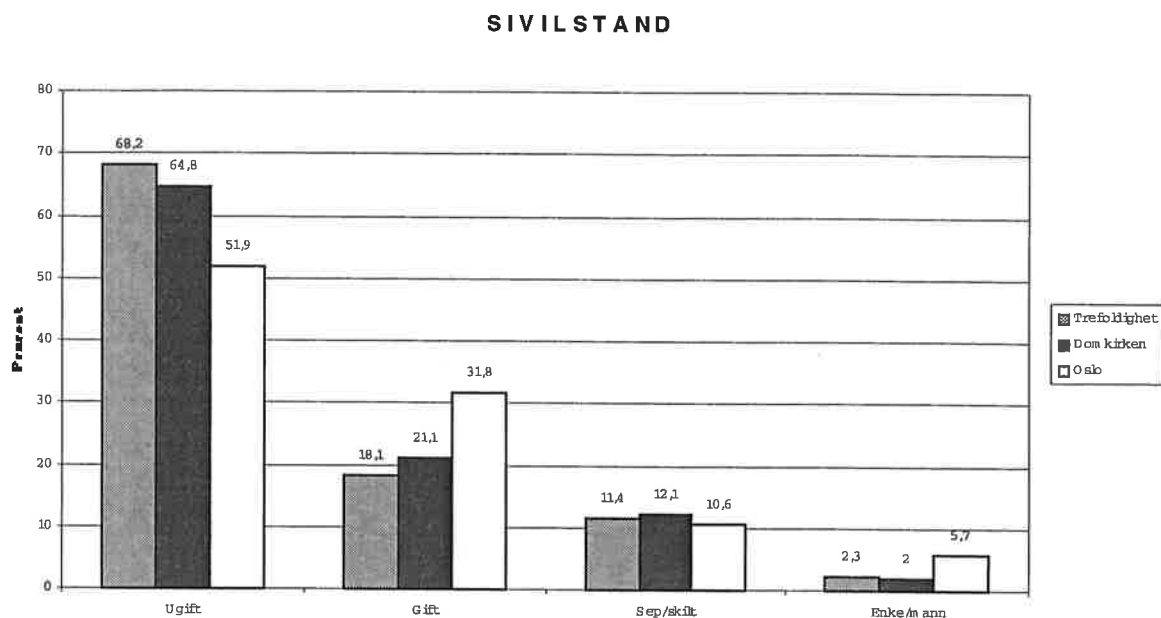
Sivilstand

På bakgrunn av aldersprofilen vi har avdekket kan vi forvente å finne en høy andel ugifte i våre to sokn. Figur 3.3. viser at både Trefoldighet og Domkirken har en høy andel ugifte og en lav andel gifte sett i forhold til Oslo for øvrig. Andelen enker og enkemenn er også lav, mens andelen skilte/separerte ligger noe over gjennomsnittet.

Dersom en kobler sammen faktorene kjønn og sivilstand får vi fram at andelen ugifte er særlig høy blant unge og middelaldrende menn. I Trefoldighet er andelen ugifte menn i aldersgruppene 20-30 år og 40-66 år, henholdsvis 81 % og 38 %. I Domkirken er de tilsvarende tallene 79 % og 32 %. Begge soknene plasserer seg dermed klart over gjennomsnittet når det gjelder ugifte menn. I Oslo som helhet er det 69 % ugifte blant menn 20-39 år og 22 % ugifte blant menn 40-66 år. Andelen ugifte menn ligger dermed 10-15 prosentpoeng høyere i de to sentrumssoknene enn i Oslo samlet.

Det er ikke uten videre gitt at ugifte 30- og 40-åring er ensomme. Vi kan gå ut fra at en del av de ugifte mennene lever i parforhold. Men dersom vi ser disse tallene i sammenheng med tall over aleneboende nedenfor tyder mye på et udekket sosialt behov blant middelaldrende menn.

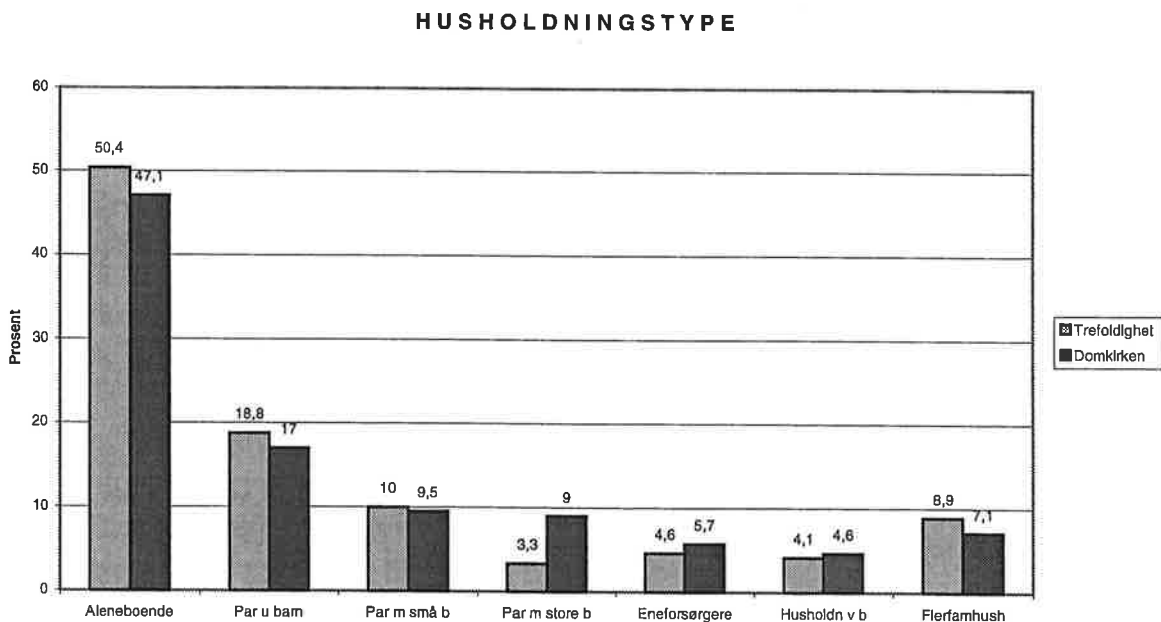
FIGUR 3.3: FORDELING PÅ SIVILSTAND 2002. TREFOLDIGHET, DOMKIRKEN OG OSLO. PROSENT.
Kilde: Oslo kommune.

Husholdningstyper

Folke- og bolig tellingen som Statistisk sentralbyrå gjennomførte i november 2001 inneholder data om husholdningstyper på rodenivå. Dataene kan altså splittes opp i geografiske enheter lik de vi ellers opererer med i dette kapitlet.

FIGUR 3.4: PERSONER FORDELT PÅ HUSHOLDNINGSTYPE 2001. TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN SOKN. PROSENT. Kilde: SSBs folke- og bolig telling.

Materialet viser at usedvanlig mange i Trefoldighet og Domkirken bor alene (figur 3.4). I Trefoldighet er halvparten av den bofaste befolkning aleneboende. I Domkirken er andelen nesten like høy (47 %). Det er med andre ord relativt sett dobbelt så mange som bor alene i våre to sokn som det er i Oslo samlet sett, hvor andelen er på 27 %. Det er liten tvil om at det er den store andelen ugifte menn som i hovedsak forklarer denne "toppnoteringen".

Familie- eller husholdningsstrukturen er forholdsvis lik i de to soknene. Det er for eksempel omtrent like mange par uten barn og par med små barn. Domkirken har imidlertid flere par med store barn enn Trefoldighet og flere enslige forsørgere. Tallet på enslige forsørgere er imidlertid under snittet for Oslo kommune. Vi har bare tilgang til enkelte av tallene for husholdningstyper i Oslo som helhet.

Utdanning og inntekt

Utdanning og inntekt representerer velferdsgoder som er viktige for den enkelte, men som også kommer et helt lokalsamfunn til gode. Sosial kapital målt i form av samlet utdanningsnivå har steget jevnt og sikkert de seneste ti årene. 1.1.1994 hadde 37 % av den voksne befolkning i Trefoldighet og 34 % i Domkirken høyere utdanning. I 2002 har dette steget til henholdsvis 47 % og 42 %. Tallene ligger godt over gjennomsnittet for Oslo. Det forteller noe om en befolkning i positiv utvikling. Parallelt har andelen med lav utdanning, dvs uten videregående skole sunket drastisk fra 19 % (Trefoldighet) og 17 % (Domkirken) til 10 % og 11 %. I Oslo som helhet har 16 % av innbyggerne lav utdanning (se tabell 3.3).

Menn har jevnt over høyere utdanningsnivå enn kvinner. I Oslo som helhet har 38 % av mennene høy utdanning mot 34 % av kvinnene. Slik er imidlertid ikke situasjonen i Trefoldighet og Domkirken. I Domkirken er kvinner og menn omtrent likt fordelt på de tre utdanningskategoriene "lav", "middels" og "høy". Men i Trefoldighet er det en tendens til at kvinner har høyere utdanningsnivå enn menn. Forskjellene er imidlertid bare om lag ett prosentpoeng i kvinners favør.

Både det faktiske og det relative utdanningsnivået har altså steget i våre to sogn. Det samme gjelder inntektsnivået. I 2002 er det gjennomsnittlige inntektsgrunnlaget for Trefoldighet på 215.000 kroner og i Domkirken på 230.000 kroner. Gjennomsnittsinntekten i Oslo som helhet lå på 232.000 kroner. Den samlede personinntekten for Trefoldighet ligger altså på 93 % av Oslo som helhet, mens inntektsnivået i Domkirken praktisk talt er det samme som gjennomsnittet for Oslo. For 10 år siden lå både Trefoldighet og Domkirken betydelig under gjennomsnittet (86 % og 93 %). Den relative inntektsøkningen har først og fremst sammenheng med at andelen eldre i de to sokn har blitt halvert i samme tidsrom. Den aldersgruppen som ligger dårligst an i forhold til gjennomsnittet for sin gruppe er menn mellom 40 og 50 år bosatt i Trefoldighet sokn. Inntektsnivået til denne gruppen ligger på 68 % av gjennomsnittet for tilsvarende gruppe i Oslo som sådan. Menn i 40-årene bosatt i Domkirken hadde et inntektsnivå som tilsvarte 92 % av gjennomsnittet for menn i 40-årene. Dette forsterker inntrykket av at det blant middelaldrende menn i Trefoldighet sokn er en utsatt gruppe.

Sosiale problemer

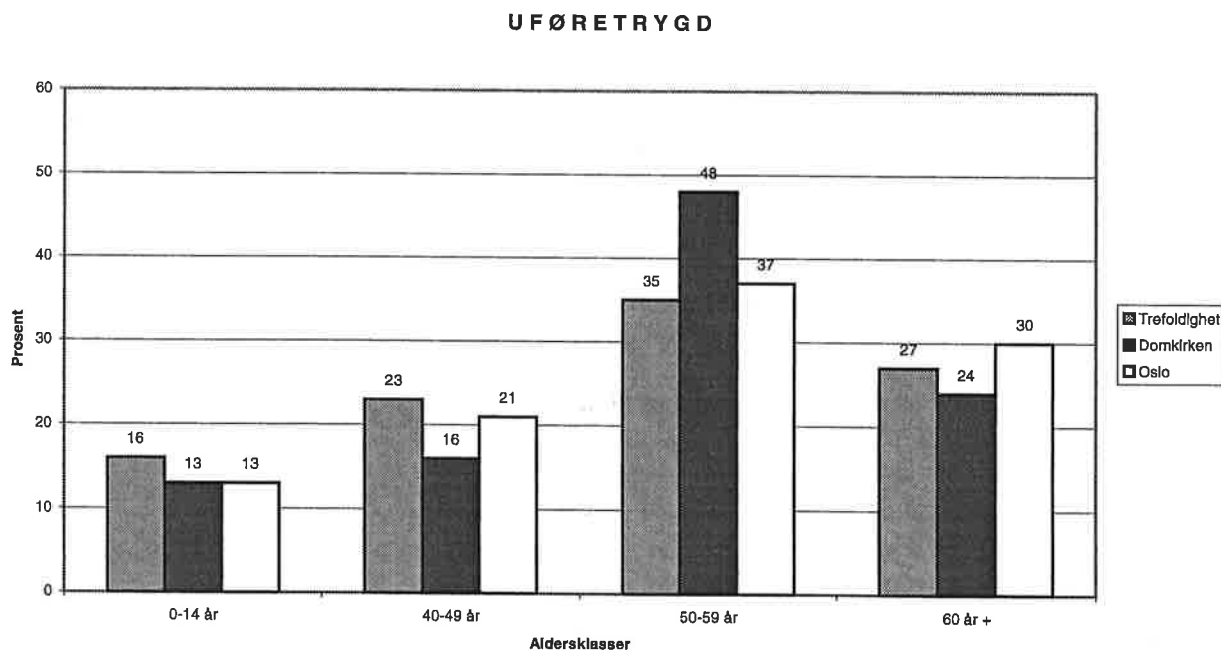
Vi har tidligere sett på en del forhold som kan brukes som indikator på sosiale problemer. Vi har blant annet registrert at inntektsnivået ligger noe under gjennomsnittet for Oslo. I Trefoldighet finnes det grupper innenfor arbeidsdyktig alder med relativt sett svakt inntektsgrunnlag. Sett i forhold til det som er vanlig i Oslo er dødeligheten relativt høy for personer under 60 år i sentrumssoknene. Andelen aleneboende er omtrent det dobbelte av Oslo som helhet. Alt dette

tyder på at det finnes nok av utfordringer både for det offentlige velferdsapparatet og for kirkelig diakoni.

Andelen enslige forsørgere og andelen uføretrygdete er ikke spesielt høy i Trefoldighet og i Domkirken. Derimot viser en nærmere granskning av tallene at både Trefoldighet og Domkirken har relativt mange enslige forsørgere i 20-årene. Selv om det ikke dreier seg om flere enn 20-30 personer i hvert av soknene ligger andel eneforsørgere i 20-årene klart høyere enn for Oslo samlet.

Trefoldighet og Domkirken har relativt sett færre uføretrygdete enn Oslo som helhet (fig. 3.5). Likevel kan det være interessant å se på hvordan de trygdete fordeler seg på alder. En stor del av befolkningen i våre to sokn er konsentrert til aldersspennet 20-40 år, mens de fleste uføretrygdete er mellom 50 og 66 år. I 2002 var det ca. 250 uføretrygdete i trefoldighet og ca. 2000 i Domkirken (når vi ser bort fra bostedsløse). Trefoldighet utmerker seg ved å ha relativt mange uføretrygdete under 50 år, men Domkirken har særlig mange i 50-årene. Dette har trolig sammenheng med flere forhold. Sykdom, ulykker, langvarig arbeidsledighet, samt alkoholproblemer kan ligge bak. Selv om det alltid vil være vanskelig for den det gjelder er det samtidig et varsku for et lokalsamfunn når unge mennesker blir uføretrygdet.

FIGUR 3.5: UFØRETRYGDEDE, FORDELT PÅ ALDER. TREFOLDIGHET, DOMKIRKEN OG OSLO. PROSENT. Prosent. Kilde: Oslo kommune.

Næringsstruktur og arbeidsplasser

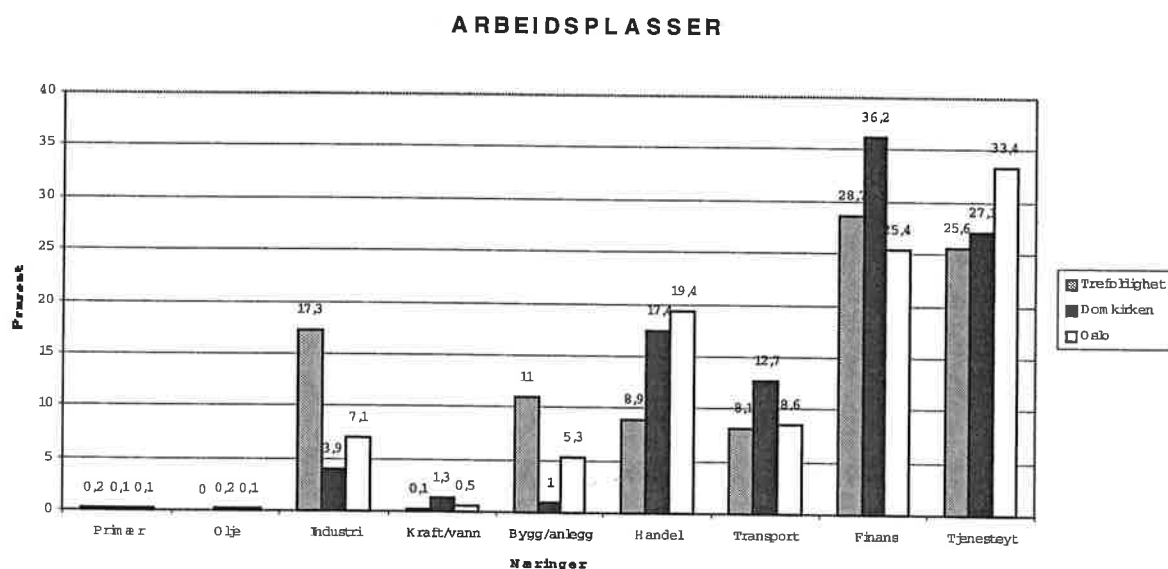
Tilgang til arbeid og type arbeidsplasser er faktorer som spiller inn på uføretrygding. Vi mangler nyere statistikk over arbeidsledighet fordelt på lavere nivå enn kommune. Ser vi imidlertid på statistikken for Oslo som helhet er det tydelig at ledigheten har økt betraktelig det siste året. I 1. kvartal 2002 var den registrerte ledigheten 3,4 % i Oslo (SSB). Ledigheten var høyest for menn (3,9 %) og lavere blant kvinner (2,8 %). Ett år senere er ledigheten i Oslo steget til 4,5 % - 5,1 % blant menn og 3,7 % blant kvinner. Den aller høyeste ledigheten i Oslo blir registrert blant menn

i alderen 25 til 35 år. Ut fra kjønns- og alderssammensetningen er våre to sokn i faresonen når det gjelder arbeidsledighet. Oslo kommunes statistikk for bydelene august 2002 viser at arbeidsledigheten i Sentrum bydel, som stort sett dekker Domkirken og Trefoldighet sokn, var arbeidsledigheten dobbelt så høy som i Oslo som helhet.

Næringsstrukturen er selvsagt også av betydning. Mest utsatt for ledighet er industrien som lett vil merke skiftninger i økonomien. Figur 3.6 viser næringsprofilene til Trefoldighet og Domkirken. Det er betydelig forskjell i type arbeidsplasser i de to sokn. Trefoldighet preges av en god del innenfor industri og bygg/anlegg, mens Domkirken har en mange sysselsatte innenfor transport og finans. Finansnæringen sysselsetter også flest i Trefoldighet, men her er andelen mer på linje med snittet for Oslo.

Dersom vi ser de to soknene i sammenheng finner vi særlig mange arbeidsplasser innen finans, transport, bygg og industri - med andre ord næringer som er sårbare for de økonomiske konjunkturer. Dataene vi har presentert dreier seg om arbeidsplasser ("dagbefolkning") og sier ikke nødvendigvis så mye om hvilke yrker den bofaste delen av befolkningen har.

FIGUR 3.6: ARBEIDSPLASSE, FORDELT PÅ NÆRINGER, TREFOLDIGHET, DOMKIRKEN OG OSLO. PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

3.5 KULTURELLE OG POLITISKE FORHOLD

Kulturinstitusjoner

I denne delen skal vi se litt nærmere på kulturelle forhold i Trefoldighet og Domkirken. Dette vil i første rekke si kulturelle institusjoner og aktiviteter. Etter hvert vil vi også komme litt inn på kulturelle forhold i betydningen befolkningens holdninger og verdier. Et utgangspunkt kan være statistikk over deltakelse og stemmegivning ved politiske valg.

Det er ikke nødvendigvis slik at de som besøker kultur-institusjonene i området også er potensielle kirkegjengere. Likevel er det viktig for menighetene å kjenne til kulturinstitusjonene

og de kulturtiltak som settes i verk. Mulighetene for å få til et samarbeid er legio. Et slikt kultursamarbeid har allerede i noen grad allerede vært utprøvd, men det burde ligge til rette for videre satsing.

Nedenfor tar vi for oss noen av de viktigste kultur-institusjoner i Trefoldighet og Domkirken. I Trefoldighet sokn finner vi hovedfilialen til Deichmanske bibliotek. I alt har Deichmanske 14 filialer i hele Oslo. Hvert år lånes det ut ca. 2 millioner bøker. Årlig står Deichmann for ca. 100 kulturarrangementer for voksne og ca. 200 for barn. Mange av disse avholdes i hovedbiblioteket.

Vi finner to store museer i Trefoldighet - Nasjonalgalleriet og Historisk Museum. I gjennomsnitt har Oslos museer ca. 85.000 besøkende årlig. Innenfor Trefoldighet sokn har vi også Det Norske teatret og Oslo Nye teater. I 2001 hadde Det Norske besøk av 188.000 mennesker, mens 172.000 fant veien til Oslo Nye.

De fleste av Oslos kinosaler befinner seg i sentrum. Til sammen hadde sentrumkinoene ca. 2 millioner besøkende i 2001. Innenfor Domkirken sokn finner vi i tillegg Kinoens hus. Det har allerede vært et samarbeid mellom Oslo kinematografer og Domkirken.

I Domkirken sokn finner vi Nationaltheatret med 166.000 besøkende i 2001 og Den norske opera med 155.000 besøkende. I nærheten av Nationaltheatret har vi også Konserthuset som i 2001 trakk hele 200.000 mennesker til ulike musikkarrangement. Oslo Spektrum brukes i forbindelse ulike typer arrangement, noen mer finkulturelle og andre mer folkelige. Spektrum samler familier fra hele Osloområdet i forbindelse med musikal eller "Disney on ice", mens rockens mega-stjerner trekker opptil 7.000 unge mennesker til sentrum.

I tillegg til alle disse store kulturinstitusjonene finner vi Akershus festning og Jakob kirke. Begge brukes til en rekke kulturarrangement. Jakob kirke er blitt overtatt av Kirkelig kulturverksted og utgjør en kirkelig kulturaktør for mennesker både i Trefoldighet og i Domkirken sokn.

Kulturelle skiller

Vi har vært inne på at Trefoldighet og Domkirken består av mange ulike befolkningsgrupper. Selv om vi konsentrerer oss om de bofaste er det nok av motsetninger og kulturelle spenninger. Ved hjelp av valgdata kan vi få fram noen kjennetegn ved det kulturelle klima i soknene.

I sin avhandling om Tøyen småkirkemenighet undersøkte Knut Lundby (1988) det han kalte "lokal allmennkultur". Gjennom å studere oppslutning om lokalvalgene mente Lundby at han kunne få tak i graden av lokal integrasjon i deler av Oslo. Dersom oppslutningen om valgene var høy var det et tegn på høy grad av integrasjon eller fellesskapsholdning i området. Vi har sett nærmere på oppslutningen om kommunevalget i 1999 i valgkretser som faller inn under vårt geografiske område.

Innenfor de to sokn er det fire stemmesteder, Rådhuset, Yrkesskolenes hybelhus, Oslo Handelsgym, og Oslo Katedralskole. Rådhuset fungerer som et spesielt valgsted. Her hører personer uten fast bopel, personer med hemmelig adresse og bosatte i utlandet, foruten en del bofaste. Rådhuset stemmekrets kan dermed ikke brukes til å måle oppslutning om det lokale. Kristelig Gymnasium ligger like utenfor Trefoldighet sokn. En del av de som bor i soknet har imidlertid dette som sitt stemmelokale. Dersom vi inkluderer Kristelig Gymnasium får vi med to stemmelokaler for hvert sokn.

Oppslutningen er ikke stor om kommunevalget i noen av stemmekretsene. Best ut kommer Oslo Katedralskole i Trefoldighet og Oslo handelsgym i Domkirken sokn. Yrkesskolenes hybelhus, øst

i Domkirken sokn, kommer dårligst ut med en oppslutning om valget på under 50 %. Dersom vi gjør som Lundby og bruker oppslutning om lokalvalg som indikator på fellesskapskultur i området, så ser det ikke særlig bra ut. Tvert imot kan tallene tolkes som et tegn på "anomi" eller meningsløshet. En fattig trøst er at det står ikke så mye bedre til andre steder. Bare vel 60 % av alle nordmenn stilte opp i lokalvalget. I Oslo som helhet var oppslutningen faktisk noe høyere enn på landsbasis.

TABELL 3.1: OPPSLUTNING OM LOKALVALGET 1999; FIRE STEMMEKRETSETER I OSLO OG OSLO KOMMUNE. PROSENT. Kilde: SSB og Oslo kommune.

Stemmested:	Oppslutning Kommunevalget 99
Kristelig gymnasium("T")	52,0
Oslo Katedralskole (T)	55,9
Oslo Handelsgym (D)	55,5
Yrkesskolenes hybelhus (D)	42,9
Oslo	63,3
Landet	60,4

Vi skal også se litt på oppslutning om de forskjellige politiske partiene. Vi er interessert i å finne ut i hvilken grad våre sokn avviker fra Oslo som helhet og i hvilken grad det gjør seg gjeldende store sprik mellom stemmekretser i soknet. I så fall tyder det på at det gjør seg gjeldende ulike kulturer og verdier innenfor soknet.

TABELL 3.2: OPPSLUTNING OM POLITISKE PARTIER VED STORTINGSVALGET 2001; FIRE STEMMEKRETSETER I OSLO OG OSLO KOMMUNE. PROSENT. Kilde: SSB og Oslo kommune.

Stemme-krets:	H	Ap	SV	Frp	KrF	RV	Sp	V
KG ("T")	29,1	18,9	22,2	7,4	5,6	5,2	0,8	7,5
Kat. (T)	36,4	16,6	14,6	8,7	7,7	3,5	0,7	9,2
Handelsg (D)	44,7	14,2	13,8	9,6	3,9	3,1	0,6	7,8
Yrkesskole(D)	17,6	21,2	29,2	8,2	4,1	8,1	0,8	6,2
Oslo	29,2	22,5	16,7	13,1	6,1	2,9	0,7	5,9
Landet	22,4	25,4	13,1	15,3	12,9	1,2	5,8	4,0

Høy oppslutning om et parti har vi markert med halvfet skrift, mens lav oppslutning er kursivert i tabellen. Av tabellen fremgår det at det er betydelig forskjeller i politisk venstre-høyreorientering i stemmekretsene. Den mest høyreorienterte stemmekretsen er Oslo Handelskole med over 50 % støtte til Høyre og Fremskrittspartiet. Den mest venstreorienterte stemmekretsen er Yrkesskolenes hybelhus med nær 60 % støtte til sosialistiske partier (Ap, SV og RV). Begge disse valgkretsene ligger innenfor Domkirken. Dette viser at politisk sett fortjener Domkirken betegnelsen "det delte soknet".

Også i Trefoldighet finner vi et venstre-høyre skille som faller sammen med et geografisk skille. Katedralskolen stemmekrets er tydelig orientert mot høyre i det politiske landskapet, mens K.G.-stemmekrets i vest er mer venstreorientert. Begge soknene har et venstre-høyre spenning som faller sammen med en vest-øst skille. I Domkirken er imidlertid den vestlige stemmekretsen høyreorientert og den østlige venstreorientert, mens det synes å være motsatt i Trefoldighet. Uansett tyder tallene på at soknene er relativt splittet når det gjelder politiske sympatier. Det kan hende at dette også gjelder for et bredere sett av verdier enn de som er knyttet til politiske ideologier.

3.6. SAMMENFATNING

I dette kapitlet har vi tatt for oss en rekke figurer og tabeller som tar for seg demografi og sosiale forhold i våre to sokn. I tabell 3.3 oppsummerer vi en del av de utviklingstrekk og kjennetegn som vi har funnet. Både Trefoldighet og Domkirken skiller seg ut demografisk sett. Begge sokn har en overvekt av menn. Svært mange av disse befinner seg i aldersgruppen 20-40 år. Andelen barn, unge og eldre er beskjedent sett i forhold til Oslo som helhet. De to soknene har en større andel innvandrere enn Oslo som helhet.

Når det gjelder sosiale forhold finnes det både positive og negative trekk. På den positive siden noterer vi et generelt høyt utdanningsnivå. Inntektsnivået har også økt de senere årene. Andelen uføretrygdete er samlet sett relativt lav, men i enkelte aldersgrupper over det vanlige.

Andelen ugifte er svært høy. Det er nesten dobbelt så vanlig å bo alene i disse soknene som i Oslo samlet sett. Sammen med relativt høy dødelighet i yngre aldersklasser peker dette i retning av det finnes betydelige sosiale problemer i soknene. Vi tar med at de bostedsløse som holder til i sentrum er holdt utenfor denne statistikken.

Næringsmessig har de to soknene ulik profil. Trefoldighet har en større andel industri og bygg/anlegg enn Domkirken. Domkirken utmerker seg med transport og finans. Med de korte avstandene vi har i sentrum er det kanskje ikke så meningsfullt å operere med to arbeidsmarkeder.

TABELL 3.3: NØKKELTALL FOR 1994, 1999 OG 2002. TREFOLDIGHET, DOMKIRKE OG OSLO. PROSENT. Kilde: SSB og Oslo kommune.

	Trefoldighet	Domkirken	Oslo
	1994/1999/2002	1994/1999/2002	1994/1999/2002
Andel menn	53 – 53 - 54	54 – 55 - 56	48 – 48 - 49
Andel barn 0-15 år	8 – 9 - 9	8 – 9 - 8	16 – 17 - 18
Andel eldre 67 år+	10 – 6 - 5	11 – 7 - 5	16 – 14 - 13
Andel unge voksne 20-39 år	55 – 59 - 61	53 – 57 - 58	35 – 36 - 36
Andel ugifte	61 – 66 - 71	59 – 63 - 63	48 – 51 - 52
Fødte i % av befolkning	1,0 - 1,4 - 1,7	1,4 - 1,4 - 1,3	1,5 - 1,5 - 1,5
Døde i % av befolkning	1,1 - 0,9 - 0,4	1,0 - 0,6 - 0,4	1,3 - 1,1 - 1,0
Andel innvandrere*	24 – 26 - 26	28 – 29 - 31	15 – 18 - 20
Innvandr. fra ikke-vestlige land	17 – 17 - 16	19 – 18 - 19	11 – 14 - 16
16 år+ med lav utdanning	19 – 11 - 10	17 – 13 - 11	24 – 18 - 16
16 år+ med høy utdanning	37 – 47 - 47	34 – 42 - 42	30 – 36 - 36
Inntektsnivå, % av gj.snitt	86 – 89 - 93	93 – 94 - 99	100 – 100 - 100
	2002:	2002:	2002:
Andel aleneboende	50	47	27
Uføretrygdete i % av bef.	4,1	3,5	5,2

* Statistisk Sentralbyrå definerer ”innvandrere” som en person født i eller utenfor Norge med to utenlandsfødte foreldre.

Det finnes en rekke kulturinstitusjoner i de to soknene. Det burde ligge godt til rette for et nært kirke-kultur samarbeid til beste for både bosatte og de som ferdes i soknene på dagtid. Det er ikke urimelig å snakke om ulike kulturer innenfor hvert av soknene. På bakgrunn av en gjennomgang av valgstatistikk kan vi slå fast at det finnes et vest-øst skille i begge soknene. Disse skillene har ikke bare å gjøre med sosiale forhold, noe vi får ytterligere frem i tabellvedlegget bakerst, men også med holdninger og verdier. Vi kan konkludere med at det finnes nok av utfordringer i omgivelsene som menighetene kan gripe fatt i.

4 BEFOLKNINGSKONSENTRASJONER

4.1 GENERELLE UTVIKLINGSTREKK

Både Trefoldighet og Domkirken sokn har gjennomløpt store endringer befolkningsmessig i løpet av et par generasjoner – ikke minst fra 1970/75 av – i takt med de strukturelle endringene i Oslo sentrum. I kortform: ”Storgata er ikke lenger befolket av familier med mor og far og fire barn” (Karl Gervin på møte 08.04.03). Endringene går ikke bare på familiestruktur og på alders- og kjønns sammensetning. Det dreier seg heller ikke bare om forholdet mellom de bofaste på den ene siden og dag- og nattbefolkningen på den andre. I dag domineres denne delen av hovedstaden av forretnings- og kontorbygg. Store arealer innenfor begge soknene er tømt for folk i betydningen bosatte. Det gjelder ikke minst områdene rundt kirkebyggene. Slik er kirkene så å si liggende som øyer i (nær) befolkningstomme områder. Særlig gjelder det Oslo domkirke. Den delen av befolkningen som har bostedsadresse i Oslo sentrum, klumper seg sammen i noen få boligfaste områder. Felles for disse er at de er beliggende ut mot kanten av menighetsgrensene. Lange strekninger av den felles grensen mellom de to menighetene, har få eller ingen faste beboere lenger. Hvis vi tar utgangspunkt i roder med flere enn 200 innbyggere, ser bildet i hovedtrekk ut som på kartet som følger på neste side.

4.2 BEFOLKNINGSKONSENTRASJONER I TREFOLDIGHET

Det er tre klare befolkningskonsentrasjoner i Trefoldighet menighet (for detaljer, se tabellvedlegget helt bakerst):

Områdebeskrivelse

Den ene av disse har vi gitt betegnelsen **Trefoldighet vest**. Sett i sammenheng med de kommunale grensene består dette området av rodene 308, 808 og 809 og avgrenses av Holbergs gate i sørøst, av Wergelandsveien og Hegdehaugsveien i vest, av Oscars gate i nordvest og av Pilestredet i nordøst. Til sammen bor det i dag rundt regnet 2.400 innbyggere i dette området. Her kan registreres en svak vekst (2001= 2.382 innbyggere; 2002: 2.416).

Den andre befolkningskonsentrasjonen befinner seg i **Trefoldighet nord**. Her dreier det seg om rodene 202 og 203 og avgrenses av St Olavs gate i sør, Pilestredet i vest, linjen Holbergs gate – Stensberggaten i nord, og av Ullevålsveien i øst. Til dette området kunne vi lagt også rode 204 (området mellom Trefoldighetskirken i sør og Vår Frelsers gravlund – Dops gate i nord, med

Akersgaten i vest og Fredensborgveien i øst), men vi har latt det være i og med at om lag 40 % av innbyggerne i selve roden hører med til Gamle Aker sokn. I Trefoldighet nord er det per i dag rundt regnet 1.100 innbyggere. Det har vært en klar vekst de siste par årene (2001 = 942 innbyggere; 2002: 1.123). I årene som kommer vil det her bli en befolkningseksplasjon. Utbyggingsområdet Pilestredet Park ligger i denne regionen, i rode 203. Dette vil føre til en betydelig vekst i løpet av få år, opp mot ca. 3.000 innbyggere i løpet av 3-4 år (se kap 5).

Den tredje befolkningsskonsentrasjonen innenfor Trefoldighet sokn har vi gitt navnet **Trefoldighet øst**. Her dreier det seg om rodene 206, 207, 208 som avgrenses av linjen Torggata – Hausmannsgate – Østre Elvebakken i sørøst, linjen Bernt Ankers gate – Kirkegårdsgangen i nordvest, av linjen Fredensborgveien – Møllerveien i nordvest, og av Akerselva i øst. Her et det p.t. bosatt om lag 1.800 innbyggere (2001 = 1.760 innbyggere; 2002: 1.785). I dette området (rode 208) kommer det en større utbygging i Fredensborg Jess Carlsen-kvartalet. Dette vil føre til kraftig vekst i Trefoldighet øst, opp til et nivå på 2.200 innbyggere i løpet av et par år (kap 5).

Som det går fram av det foregående, har vi holdt rode 204 i sin helhet holdt utenfor områdeinndelingen. Roden kunne vært lagt både til Trefoldighet nord og til Trefoldighet øst. Begrunnelsen for ikke å ta den med er at 40 % av innbyggerne i roden hører med til Gamle Aker sokn. Siden dette er tilfellet måtte vi for beregning av befolkning, alders-, kjønnsfordeling osv bevege oss helt ned på kvartalsnivå, men kvartalstallene foreligger ikke i skrivende stund.

De tre områdene **Trefoldighet vest**, **Trefoldighet nord** og **Trefoldighet øst** har til sammen 89,8 % av soknets totale befolkning. Dersom vi – som i tabell 4:3 – holder rodene 204, 205 og 306 utenfor, er 94,4 % av innbyggerne bosatt i ett av de tre områdene.

Alderssammensetning og kjønnsfordeling

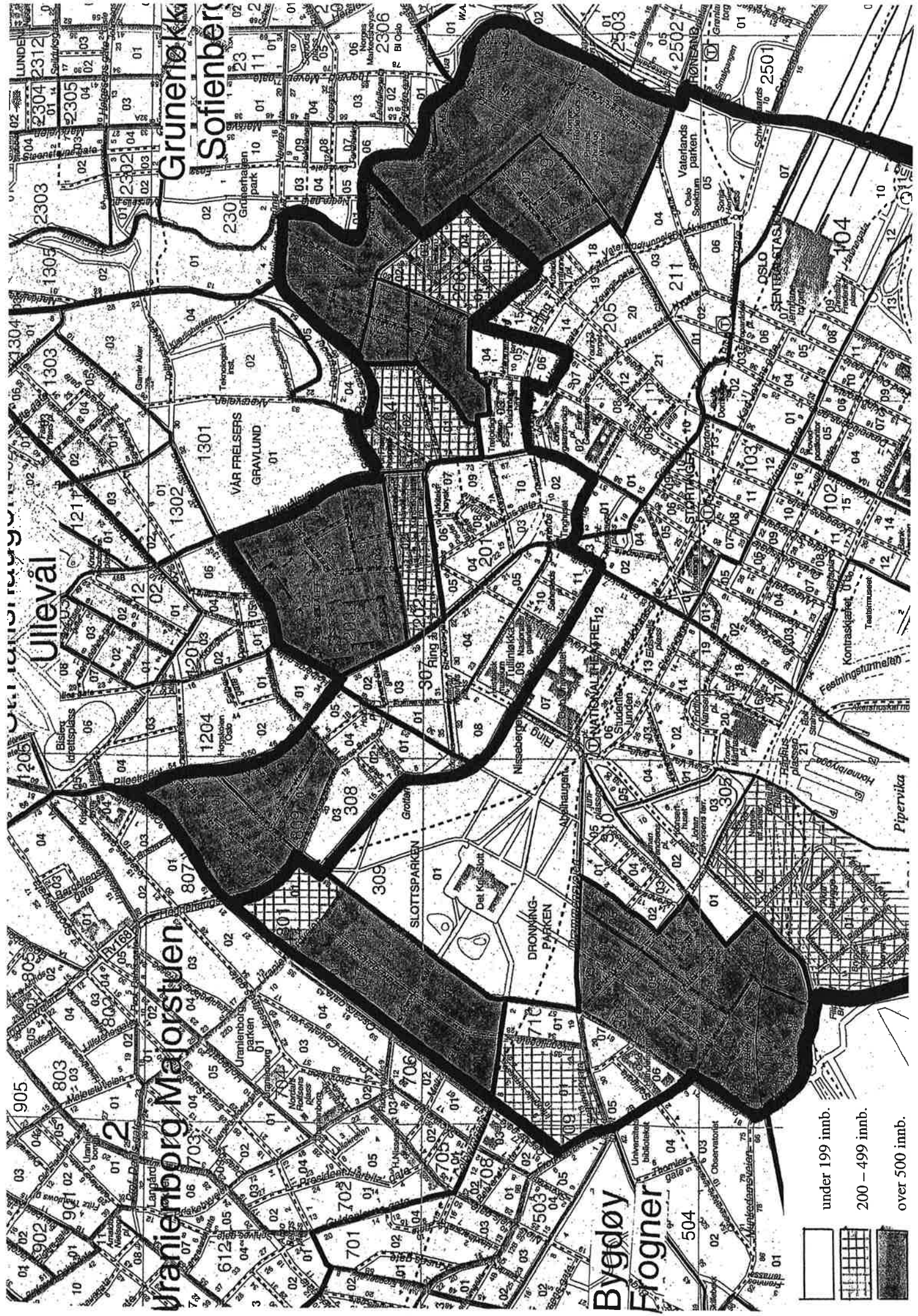
For å karakterisere de tre områdene nærmere har vi i tabellene 4:1 og 4:2 fordelt beboerne i hvert område på alder og kjønn:

TABELL 4.1: BEFOLKNINGSKONSENTRASJONER I TREFOLDIGHET; ALDERSFORDELING 2002. ANTALL OG PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

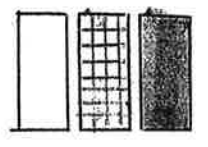
Område Alder	Trefoldighet vest		Trefoldighet nord		Trefoldighet øst	
	antall	Prosent	antall	prosent	antall	prosent
0-13	187	7,8	79	7,0	167	9,3
14-19	54	2,2	15	1,3	53	3,0
20-39	1366	56,5	744	66,3	1160	65,0
40-66	609	25,2	244	21,7	352	19,7
67 +	200	8,3	41	3,7	53	3,0
I alt	2416	100,0	1123	100,0	1785	100,0

Eventuelle særtrekk ved aldersprofilen innenfor hvert av områdene kommer klarere fram når den sammenliknes med figur 3.2 (se kap 3) som viser grafisk aldersfordelingen i henholdsvis Trefoldighet menighet og i Oslo kommune. Det er et lite sprik i aldersgrupperingen mellom tabell og figur. Tabellen opererer med barnegruppen som 0-13 år, figuren med 0-12. Ungdomsgruppen er i tabellen 14-19, i figuren 13-19 år.

I samtlige av de tre befolkningstette områdene gjenfinner vi hovedmønsteret: det er relativt sett – sammenliknet med situasjonen i kommunen som helhet – svært få barn i soknet, og enda færre unge. Presis det samme mønsteret finner vi blant pensjonistene: innslaget ligger under halvparten av det som gjelder for Oslo kommune sett som en helhet (sml. figur 3.2). Også aldersgruppen 40-

under 199 innb.
200 – 499 innb.
over 500 innb.

66 år ligger godt under kommunegjennomsnittet. Det er aldersgruppen 20-39 år som fullstendig dominerer befolkningen i soknet, med over 60 % av totalbefolkningen. Dette ligger nær dobbelt så høyt som ellers i kommunen. Inkluderer vi dem som er mellom 40 og 66, tilhører rundt 85 % av befolkningen i Trefoldighet gruppen voksne i yrkesaktiv alder.

Denne ytterst skjeve alderssammensetningen i soknet som helhet gjenfinnes selvsagt i alle de tre befolkningskonsentrasjonene **Trefoldighet vest, nord og øst**. Men her er også enkelte forskjeller. Det finnes en markert større andel barn i øst enn i nord og vest. Det samme gjelder i noen grad for unge. Det er særlig i nord og øst de unge voksne mellom 20 og 39 år dominerer bildet fullstendig. **Trefoldighet vest** har et markant større innslag av pensjonister relativt sett enn det de andre to områdene har. Både i **Trefoldighet vest og nord** finnes det svært få unge.

Når det gjelder kjønnsfordelingen i de tre befolkningskonsentrasjonene i Trefoldighet sokn – tabell 4:2 – følger den på mange måter hovedmønsteret for soknet som helhet (tabell 4:3). Det gjelder særlig for områdene **Trefoldighet nord og Trefoldighet øst**. Her er det generelt sett en klar overvekt av menn (55 %, mot 45 % kvinner). I **Trefoldighet vest** er det en jevnere fordeling mellom kjønnene, men også her er menn i overtall. Beveger vi oss fra dette generelle bildet, er det i første rekke iøynefallende at kvinneandelen av pensjonistene klart er svært markert, særlig i **vest og øst** (mer enn 3 av 5 pensjonister er kvinner). Av andre særmerkete trekk er at andelen menn er klart større enn gjennomsnittet i **Trefoldighet øst**.

TABELL 4.2: BEFOLKNINGSKONSENTRASJONER I TREFOLDIGHET; KJØNNSFORDELING ETTER ALDER 2002. PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

Område	Trefoldighet vest		Trefoldighet nord		Trefoldighet øst	
Alder	% menn	% kvinner	% menn	% kvinner	% menn	% kvinner
0-13	51,3	48,7	48,1	51,9	51,5	48,5
14-19	50,0	50,0	46,7	53,3	49,1	50,1
20-39	53,7	46,3	55,5	44,5	55,9	44,1
40-66	54,0	46,0	54,1	45,9	61,1	38,9
67 +	35,5	64,5	48,8	51,2	39,6	60,4
I alt	52,0	48,0	54,3	45,7	55,8	44,2

For at det skal bli mulig å foreta enkle sammenlikninger innenfor hele Trefoldighet, har vi i tabell 4:3 tatt inn alders- og kjønnsfordeling for hele soknet. Rodene 204, 205, 306 er da holdt utenfor (se tabellvedlegget). I disse tre rodene er en så stor andel av befolkningen bosatt **utenfor** menighetens grenser at en **ikke** kan gå inn på slike forhold som alder og kjønn uten at en har tilgang til alders- og kjønnsfordeling på kvartalsnivå. I skrivende stund foreligger ikke slike for 2002. På grunn av denne framgangsmåten har vi i 2002 et netto "tap" på 288 personer i oversikten over "hele Trefoldighet"; de fleste av disse er bosatt i rode 204.

TABELL 4.3: BEFOLKNING HELE TREFOLDIGHET (unntatt rodene 204, 205, 306); ALDERS- OG KJØNNSFORDELING 2002. ANTALL OG PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

Område	Aldersfordeling		Kjønnsfordeling	
Alder	antall	Prosent	% menn	% kvinner
0-13	445	7,9	50,6	49,4
14-19	129	2,3	48,8	51,2
20-39	3475	61,6	55,1	44,9
40-66	1284	22,8	56,5	43,5
67 +	308	5,4	37,7	62,3
I alt	5641	100,0	54,0	46,0

4.3 BEFOLKNINGSKONSENTRASJONER I DOMKIRKEN

Også i Domkirken menighet er det tre klare befolkningskonsentrasjoner (for detaljer, se tabellvedlegg):

Områdebeskrivelse

Den ene av disse har vi gitt betegnelsen **Domkirken vest**. Sett i sammenheng med de kommunale grensene har vi her å gjøre med rodene 301, 302, 303 og 304. I store trekk avgrenses området av Aker brygge og linjen Stranden – Vestbanen i sørøst, av linjen Aker brygge – Munkedamsveien i vest, av Parkveien i nordvest, av Drammensveien i nordøst, og videre av linjen Arbiens gate – Løkkeveien – Ruseløkkveien – Cort Adelers gate retning Aker brygge i øst. Til sammen bor det i dag rundt regnet 2.700 innbyggere i dette området. Her kan registreres en viss vekst (2001= 2.611 innbyggere; 2002: 2.719). Det er i dette området med den nye bebyggelsen på Aker Brygge og den gamle bebyggelsen rundt Ruseløkka skole og opp mot Lapsetorget som er det klart største befolkningsmessig sett. Her hører nær halvparten (46 %) av beboere innenfor Domkirken sokn hjemme.

Den andre befolkningskonsentrasjonen befinner seg i det området vi har kalt **Domkirken nord**. Her dreier det seg om rodene 707 og 709. Området avgrenses av Parkveien i sørøst, linjen Colbjørnsens gate – Inkognitogaten – Drammensveien i sør, videre av Frognerveien i vest, og av Oscars gate i nordvest. Til dette området hører naturlig også kvartal 1 i rode 801 (mellom Parkveien og Oscars gate, mellom Uranienborgveien og Hegdehaugsveien). Av grunner som er angitt nedenfor, har vi imidlertid valgt å se bort fra rode 801. I det området av Domkirken sokn som vi betegner Domkirken nord bor det rundt regnet 1.000 innbyggere. Det kan registreres en svak nedgang i innbyggertallet (2001 = 1.013 innbyggere; 2002: 989).

Den tredje befolkningskonsentrasjonen innenfor Domkirken sokn har vi navngitt **Domkirken øst**. Her dreier det seg om rodene 209 og 210. Området avgrenses av linjen Brugata – Bernt Ankers gate i sørvest, linjen Torggata – Hausmannsgate – Østre Elvebakken i nordvest, og ellers av Akerselva fra Elvebakken skole til Vaterlands bru. Her bor det p.t. bosatt om lag 1.200 innbyggere. Innbyggertallet er forholdsvis stabilt (2001 = 1.245; 2002: 1.236).

Som det går fram av det foregående, har vi holdt rode 801 i sin helhet utenfor områdeinndelingen. Dette skyldes at bare kvartal 1 i denne roden tilhører soknet. De øvrige 4 kvartalene ligger utenfor Domkirken menighet, i Uranienborg. Siden kvartalstallene for 2002 ikke foreligger (25.06.03), er det vanskelig å beregne alders- og kjønnsfordeling i det ene kvartalet i rode 801 som tilhører Domkirken. I det følgende har vi derfor valgt å se bort fra rode 801. Det samme gjelder for rodene 201 og 504 (se nedenfor).

De tre områdene **Domkirken vest**, **Domkirken nord** og **Domkirken øst** har til sammen 87,1 % av soknets totale befolkning. Dersom vi – som i tabell 4:6 – holder rodene 201, 504 og 801 utenfor, er 90,1 % av innbyggerne bosatt i ett av de tre områdene.

Alderssammensetning og kjønnsfordeling

For å karakterisere de tre områdene nærmere har vi i tabellene 4:4 og 4:5 fordelt beboerne i hvert område på henholdsvis alder og kjønn.

Spesielle trekk ved aldersprofilen innenfor hvert av de tre områdene i soknet kommer klarere fram når den sammenliknes med figur 3.2 (kap. 3) som viser grafisk aldersfordelingen i

henholdsvis Domkirken menighet og i Oslo kommune. Det er et sprik i aldersgrupperingen mellom tabell og figur. Tabellen opererer med barnegruppen som 0-13 år, figuren med 0-12. Ungdomsgruppen er i tabellen 14-19, i figuren 13-19 år.

TABELL 4.4: BEFOLKNINGSKONSENTRASJONER I DOMKIRKEN; ALDERSFORDELING 2002. ANTALL OG PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

Område	Domkirken vest		Domkirken nord		Domkirken øst	
Alder	Antall	Prosent	Antall	Prosent	antall	prosent
0-13	231	8,5	85	8,6	101	8,2
14-19	70	2,6	32	3,2	57	4,6
20-39	1550	57,0	462	46,7	831	67,2
40-66	731	26,9	316	32,0	220	17,8
67 +	137	5,0	94	9,5	27	2,2
I alt	2719	100,0	989	100,0	1236	100,0

I samtlige av de tre befolkningstette områdene gjenfinner vi det samme hovedmønsteret i Domkirken som det vi allerede har sett i Trefoldighet, og som går igjen i sentrum av Oslo: Det er svært få barn heimehørende i sentrum relativt sett – sammenliknet med kommunen – og enda færre unge. Det synes som om barnefamilier i noen grad, og i hvert fall de familier som har ungdommer i huset, har flyttet ut av sentrum. Presis det samme mønsteret finner vi blant pensjonistene: Innslaget av pensjonister ligger under halvparten av det som gjelder for Oslo kommune. Avviket fra kommunen omfatter også aldersgruppen 40-66 år, som ligger godt under gjennomsnittet. På samme måte som i Trefoldighet er det også i Domkirken aldersgruppen 20-39 år som fullstendig dominerer befolkningen – om enn ikke så markert som i Trefoldighet. Disse unge voksne utgjør 58 % av totalbefolkningen. 3 av 5 innbyggere er ung voksen. Dette er langt over kommunegjennomsnittet. Inkluderer vi dem som er mellom 40 og 66, tilhører mer enn 4 av 5 beboere (82 % av befolkningen) i Domkirken gruppen voksne i yrkesaktiv alder.

Denne svært skjeve alderssammensetningen i soknet som helhet – ikke minst sammenliknet med Oslo kommune – gjenfinnes både i **Domkirken vest**, **Domkirken nord** og **Domkirken øst**. Men samtidig er det markante forskjeller fra område til område. Disse forskjellene fra område til område er gjennomgående større i Domkirken enn i Trefoldighet. Forskjellene kommer tydeligst fram når vi sammenlikner Domkirken **nord** og Domkirken **øst**. I **nord** er det gjennomsnittlig sett en eldre befolkning enn i **øst**. I **nord** er 1 av 3 beboere mellom 40 og 66 år, mens godt under halvparten er mellom 20 og 39. I **øst** er 2 av 3 beboere mellom 20 og 39 år, mens bare 1 av 6 er mellom 40 og 66. I **Domkirken nord** har nesten 10 % av befolkningen nådd pensjonsalderen, i **øst** bare 2 %. Når det derimot gjelder barn og unge, er fordelingen ganske lik over hele soknet, rundt 11-12 % av befolkningen er 19 år eller yngre (8-9 % i barnealder; 2,5-4,5 % i ungdomsalder). Dette ligger langt under kommunegjennomsnittet. Av de tre befolkningstette områdene er det **Domkirken vest** som helt klart har den jevneste fordelingen av befolkningen. Men også her er innslaget barn og unge lite. Også her er det de unge voksne i alderen 20-39 år som helt dominerer bildet. 1 av 4 beboere er middelaldrende voksne, mens innslaget av pensjonister i **vest** ligger nær 5 %. Dette er bare halvparten av den andelen pensjonister som finnes i den delen av befolkningen som er bosatt i Domkirken **nord**.

Når det gjelder kjønnsfordelingen i de tre befolkningskonsentrasjonene i Domkirken sokn – tabell 4.5 – følger den på mange måter et annet og langt mer sammensatt mønster i Domkirken sokn enn i Trefoldighet (se tabell 4.6). Riktignok er det i alle de tre områdene en overvekt av menn. Men **Domkirken øst** skiller seg likevel ut på mer enn én måte. I **øst** er langt inn på 2 av 3 beboere menn. Enda mer påfallende er det at 3 av 4 pensjonister er menn i **Domkirken øst**. Dette er helt utypisk både for soknet for øvrig og for Oslo sentrum. Det samme gjelder blant de

middelaldrende i øst: 3 av 4 er menn. I **Domkirken vest og nord** er det en jevnere fordeling mellom kjønnene sammenliknet med det som er gjennomsnittet for soknet som helhet (se tabell 4.6), men også her er menn jevnt over i overtall, bortsett fra blant barn under 13 år der jentene er klart flere enn guttene. Ellers er kvinneandelen stor blant pensjonistene både i **vest** og i **nord** (mer enn 3 av 5 pensjonister er kvinner). Det er som i Trefoldighet sokn.

TABELL 4.5: BEFOLKNINGSKONSENTRASJONER I DOMKIRKEN; KJØNNSFORDELING 2002. PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

Område	Domkirken vest		Domkirken nord		Domkirken øst	
Alder	% menn	% kvinner	% menn	% kvinner	% menn	% kvinner
0-13	45,5	54,5	44,7	55,3	58,4	41,6
14-19	52,9	47,1	50,0	50,0	54,4	45,6
20-39	54,4	45,6	54,5	45,5	64,4	35,6
40-66	57,3	42,7	52,8	47,2	76,4	23,6
67 +	38,0	62,0	35,1	64,1	74,1	25,9
I alt	53,5	46,5	51,2	48,8	65,8	34,2

For at det skal bli mulig å foreta enkle sammenlikninger innenfor hele for hele Domkirken, har vi i tabell 4.6 tatt inn alders- og kjønnsfordeling for hele soknet. Da er rodene 201, 504 og 801 holdt utenfor (se tabellvedlegget). I disse tre rodene er en så stor andel av befolkningen bosatt **utenfor** menighetens grenser at en **ikke** kan gå inn på slike forhold som alder og kjønn uten at en har tilgang til alders- og kjønnsfordeling på kvartalsnivå. I skrivende stund foreligger ikke slike for 2002. På grunn av denne framgangsmåten har vi i 2002 et netto "tap" på 444 personer i oversikten over "hele Domkirken". Langt de fleste av disse er bosatt i røde 801.

TABELL 4.6: BEFOLKNING HELE DOMKIRKEN (unntatt rodene 201, 504, 801); ALDERS- OG KJØNNSFORDELING 2002. ANTALL OG PROSENT. Kilde: Oslo kommune.

Område	Aldersfordeling		Kjønnsfordeling	
Alder	Antall	Prosent	% menn	% kvinner
0-13	437	8,0	48,3	51,7
14-19	173	3,1	52,6	47,4
20-39	3197	58,3	58,3	41,7
40-66	1394	25,4	61,3	38,7
67 +	284	5,2	43,3	56,7
I alt	5485	100,0	57,3	42,7

5 UTBYGGINGSOMRÅDER

For tiden – og tre-fire år framover – er det i gang to større utbyggingsprosjekter i denne delen av byen. Begge disse er beliggende innenfor Trefoldighet menighet, men i hver sin ytterkant av soknet – i Trefoldighet nord og i Trefoldighet øst. De betegnes henholdsvis som "Pilestredet Park" og som "Fredensborg Jess Carlsen-kvartalet".

5.1 PILESTREDET PARK

Beskrivelse av område og planer

Boligprosjektet Pilestredet Park omfatter den gamle Rikshospitaltomta. Det ligger i sin helhet i Trefoldighet menighet. Fullt utbygd vil området gi medføre en "befolkningseksplasjon" innenfor soknegrensene. Slik planene nå ligger (mars/april 2003) vil tilveksten bli i størrelsesorden ca. 1.800 – 2.000 innbyggere. Dette vil fullstendig endre bildet av hvor i Trefoldighet menighet tyngdepunktet av befolkningen er bosatt.

Det er Statsbygg som har ansvaret for planleggingen av ny bruk av Rikshospitaltomta. Den opprinnelige reguleringsplanen la opp til et forholdsvis variert byutviklingsprosjekt der det skulle bli boliger, skoler (først og fremst lokaler til Høgskolen i Oslo), kontorer og lokal næringsvirksomhet. Bebyggelsen skulle brytes opp med store grøntområder, offentlige veier og plasser.

Sett i forhold til de foreliggende kommunale inndelingene dekker det arealet som Pilestredet Park legger beslag på, hele kvartal 2 i rode 203 i bydel 3 St. Hanshaugen – Ullevål. Kvartalet avgrenses av Pilestredet, Holbergsgate, Stensberggata, Ullevålsveien, Frimannsgate, Langes gate og Nordahl Bruns gate. Arealet er på til sammen ca. 70 dekar.

Det gamle Rikshospitalet var i sin tid bebygd med ca 110.000 m² over bakkenivå. Om lag halvparten av denne bebyggelsen ble godkjent revet etter fraflytting. Ferdigstilt vil Pilestredet Park omfatte ca 135.000 m². Ca 63.000 m² vil befinne seg i rehabiliterte bygg; ca 72.000 m² handler om nybygg. I de opprinnelige utbyggingsplanene ble det satset på en boligandel på vel 60 %, eller 80.000 m², med fra 1.500 til 2.000 beboere. I tillegg var planen å legge til rette for et studiemiljø for ca. 3.000 studenter knyttet til Høgskolen i Oslo. Det relative innslaget av boliger er nå noe stigende (se nedenfor).

Oversikt over området

Fra Pilestredet Parks hjemmesider har vi sakset en skisse av hvordan Pilestredet Park vil se ut i ferdigstilt stand. Bildet følger på neste side.

Statsbygg håndterer alle de prosjektene som dreier seg om høyskole- og kontorlokaler. Boligdelen er solgt ut til Olav Thon-gruppen og til OBOS Nye Hjem/Selmer Skanska Bolig AS. Første innflytting skjedde januar 2003. Utbyggingstakten framover vil imidlertid avhenge sterkt av utviklingen på bolig- og utleiemarkedet. Det snakkes i dag (mars 2003) om ferdigstilling av hele prosjektet ca 2007/2008.

Befolkningsstørrelse og -profil

Thongruppen står i første rekke bak rehabiliteringen av den gamle Kirurgiblokka. Den har nå fått navnet Thonbygget. Her er det p.t. prosjektert/bygd 143 leiligheter. Stort sett er det snakk om 3-, 2- og 1-roms leiligheter. Tendensen går – etter omfattende markedsanalyser – i retning et stadig større innslag relativt sett av mindre leiligheter, 1- og 2-roms. 115 av leilighetene er solgt per mars 2003. De øvrige regnes med solgt i løpet av 2003. Med en faktor på 1.75 personer per leilighet vil Thonbygget alene bety en befolkningsøkning på ca 250 personer i Trefoldighet.

I tillegg inneholder Thonbygget ca 10.000 m² undervisnings- og kontorlokaler. Disse skal leies ut til Statsbygg og videre til Høgskolen i Oslo. Dessuten kommer ca 2.000 m² til forretningslokaler, halvparten til Rema 1000.

OBOS/Selmer Skanska er den andre store utbyggeren. Disse driver dels med rehabilitering av eldre bygg (for eksempel den gamle barnekliviken, mot Stensberggata). For øvrig vil denne gruppen reise 6 boligblokker i området ned mot Nordahl Bruns gate. Dette prosjektet vil til sammen omfatte ca 580 leiligheter som blir fordelt på i alt 11 blokker. Første innflytting skjedde januar 2003 (Stensberggaten boligsameie med 153 leiligheter). I løpet av 2003 regner en med at ytterligere ca 100 leiligheter er klargjort for innflytting.

Samlet betyr dette at det i Pilestredet Park vil bo ca 4-500 personer allerede ved utgangen av 2003.

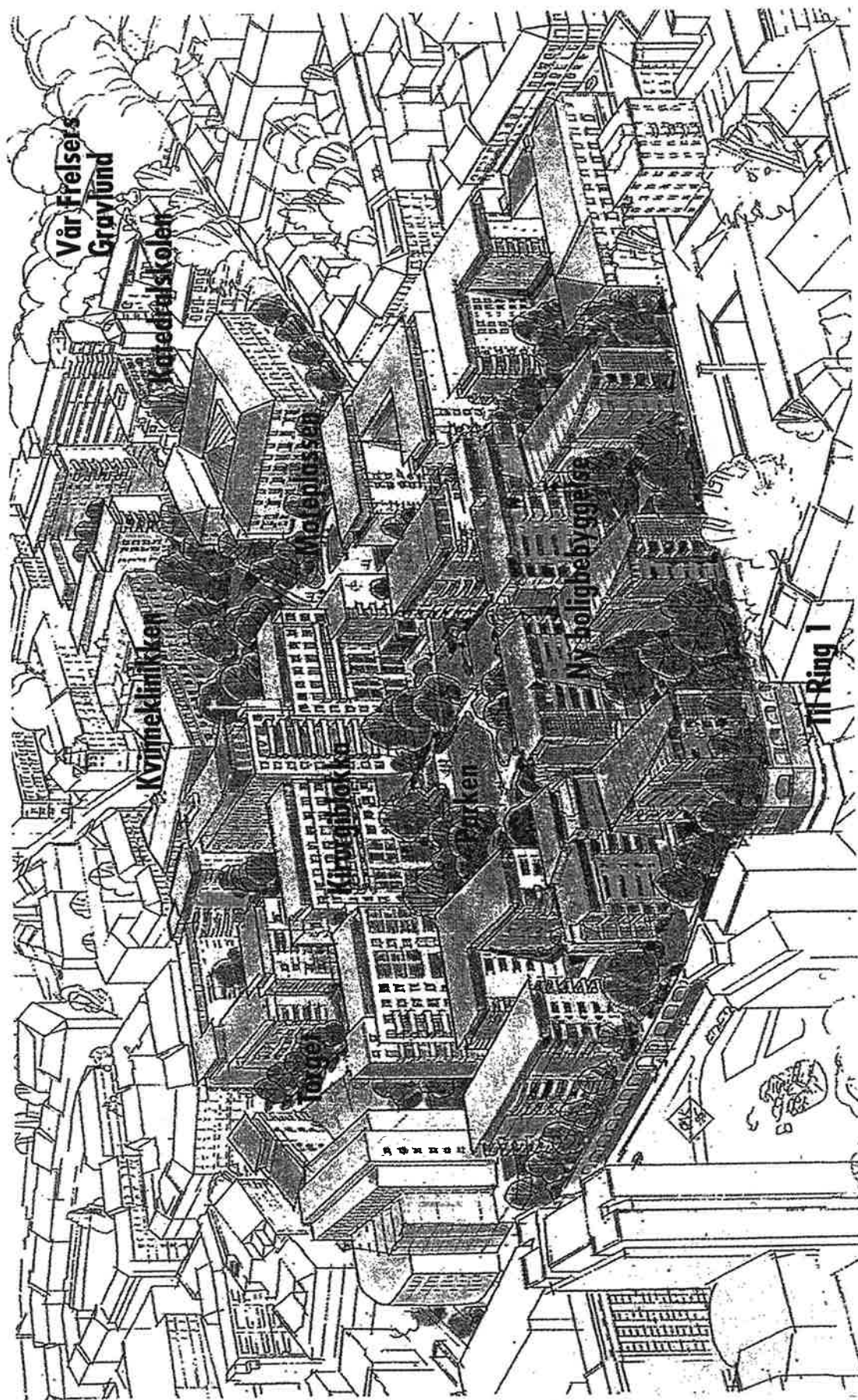
Slik markedssituasjonen ser ut i boligmarkedet våren 2003, går også Statsbygg i sine prosjekter i retning av å legge opp til små leiligheter i stedet for store, og til leiligheter framfor kontorer. Således er Statsbyggs Parkbygget (den gamle øye-kliviken langs Langes gate) ”omregulert” fra å skulle huse offentlige institusjoner til å brukes til boligformål (ca 100 leiligheter).

På området gjenstår en del (4-5) tomteområder som Statsbygg enda ikke har lagt ut for salg. Dersom trenden i markedet holder seg, vil trolig også disse – i følge Statsbygg – i hovedsak gå til boliger.

Etter planen skulle ferdigstilling av hele Pilestredet Park skje i løpet av 4. kvartal 2005. Nå regner utbyggerne med et par års forsinkelse og at ferdigstilling først vil komme ca 2007. Da – ca nyttår 2007/8 – regner en med at området huser ca 1.800 – 2.000 innbyggere fordelt på rundt 900 boenheter, eller drøyt det (sml. bevegelsen i retning av 1- og 2-roms leiligheter).

Utbyggerne har ingen planer om å gjøre boligmassen i dette området tilgjengelig for hvem som helst. Man satser på moderne, relativt unge mennesker i finans- og næringsliv, kanskje også i noen grad: til kulturliv. Man bygger boliger for dem som ønsker å bo sentrumsnært i topp moderne omgivelser med alle fasiliteter og fritidstilbud innen kort avstand fra bostedet. OBOS markedsfører sitt prosjekt under de to overskriftene ”smart og sentralt” og ”Smart Living”. I snitt

PILESTREDET PARK

FREDENSBORG JESS CARLSEN – KVARTALET

ligger kvadratmeterprisen på leilighetene opp mot NOK 40.000. Det betyr antakelig at det vil bli en dominans av yrkesaktive unge voksne, enslige og par, uten barn og med høy utdanning og svært god økonomisk evne. Trolig vil det bli en overvekt av unge menn.

Utbyggingen av Pilestredet Park får konsekvenser for Trefoldighet menighet:

I løpet av 4-5 år vil en i røde 203 få en befolkningstilvekst på langt opp mot 2.000 personer. Sett i forhold til dagens nivå innebærer dette en økning på nær 30 %. Dersom de nye beboerne har de karakteristika som utbyggerne satser på at de har, vil de nye beboerne i stor grad bidra til å forsterke de skjevheter som allerede i dag finnes innenfor menighetsgrensene. Det vil bli en enda større dominans av unge voksne (aldersgruppen 20-39 år). I noen grad blir det også snakk om yrkesaktive middelaldrende over 40 år. Det vil bli en viss dominans av unge menn, og av unge par uten barn. Utbyggerne satser i det hele tatt ikke på at det vil komme særlig med barn inn i området. Tiltak for barn vil neppe bli det mest etterspurte. Pilestredet Park vil i det hele tatt ikke bli noen drabantby i sentrum. Derfor vil utbyggingen heller ikke medføre noen eldrebølge, verken på kort eller på lenger sikt.

Siden Pilestredet Park med all sannsynlighet vil bli dominert av beboere i 30-50-årene, er det neppe grunn til å anta at en i dette området vil finne en kirkemedlemsprosent over det som er gjennomsnittet i menigheten for øvrig. Derfor vil det være toppen 60 % kirkemedlemmer, kanskje færre. Slik sett vil utbyggingen medføre en økning i antallet medlemmer på 1.000–1.200. Dette representerer en økning fra i underkant av 4.000 for Trefoldighet menighet som helhet, til ca 5.000, eller om lag + 30 %.

Utbyggingen av Pilestredet Park vil resultere i at Trefoldighet menighet får tre, i størrelse nokså like, befolkningskonsentrasjoner innenfor soknegrensene (sml kap 4). Det vil sogar bli et befolkningsmessig tyngdepunkt i Trefoldighet **nord**, med en befolkning som forsterker allerede eksisterende tendensene til skjev aldersfordeling i soknet. Det er heller ikke særlig tvil om at utbyggingen vil forsterke den skjeve sosial fordeling i soknet. Den skjeve kjønnsfordelingen likeså. Det er ingen grunn til å tro at innslaget av innvandrere vil øke.

Det blir i det hele tatt spørsmål om nye beboere der mange vil stille spesielle krav til menigheten dersom den ønsker å prioritere oppfølging av det Pilestredet Park innebærer av nye kirkemedlemmer og andre. Det er de karrierebevisste unge voksne, de ressurssterke, velutdannede og veletablerte som kommer til. Det vil dreie seg om beboere som selv prioriterer arbeidsliv og karriere og ellers et fritidsliv preget av utfordringer og krav. De vil være beboere som tenker annerledes om tidsbruk enn det folk flest gjør. De vil neppe bety økning av sosiale problemer. Dermed er ikke sagt at de vil være mer sosialt velfungerende enn andre. Men uansett vil de trolig som gruppe ha liten interesse av kirke og menighetsliv dersom dette ikke innebærer et nytt og annerledes sett av utfordringer. Dette bør menigheten ha i mente dersom en vil trekke disse nye beboerne inn i sin menighetstenkning og i sine strategiske prioriteringer.

5.2 FREDENSBORG JESS CARLSEN - KVARTALET

Mye av det som ovenfor er skrevet om Pilestredet Park, kan også overføres til det som tenkes om utbyggingen av Fredensborg Jess Carlsen – kvartalet. Men dette er en mye mindre utbygging, og omfatter både færre personer og et mindre areal og vil i det hele tatt få mindre konsekvenser for menighetens strategiske tenkning.

Beskrivelse av område og utbyggingsplaner

Boligprosjektet Fredensborg Jess Carlsen – kvartalet dreier seg om utbygging av Jess Carlsen – kvartalet som er beliggende i krysset Hausmannsgate/Møllergata. Kvartalet er kvartal 2 i rode 208 i bydel 5 Grünerløkka-Sofienberg bydel. Byggestart er planlagt før sommeren 2003. Prosjektet er planlagt ferdigstilt 2004/2005. Utbyggingstakten er delvis avhengig av markedssituasjon og etterspørsel. Utbyggere: OBOS og Selmer Skanska Bolig.

Første byggetrinn omfatter etter planen 97 leiligheter. Dette er planlagt fullført sommeren 2004.

Totalprosjektet omfatter 194 leiligheter pluss 18 hybler. Samlet boligareal ca 22.500 m². På hjørnet mellom Hausmannsgate og Møllergata vil man reise et såkalt tårnbygg på 10 etasjer. Den øvrig bebyggelsen vil variere fra fem til sju etasjer. I tillegg til boliger vil det komme ca 1.500 m² næringsarealer.

Oversikt over området

Fra OBOSs hjemmesider har vi sakset en skisse av hvordan Fredensborg Jess Carlsen - kvartalet vil se ut i ferdigstilt stand. Skisse en gjengitt på foregående side.

Befolkningsstørrelse og -profil

Den planlagte bebyggelsen omfatter 2-5-roms leiligheter. Også her er tendensen endringer av opprinnelige planer i retning de mindre enhetene. Således melder OBOS Bladet 3/2003:32 (aprilnummeret) at man har utlyst 48 leiligheter i 1. salgstrinn og 59 leiligheter i 2. salgstrinn, noe som gir 107 leiligheter i 1. byggetrinn mot 97 planlagte.

Men en faktor på 1,8 per leilighet, vil utbyggingen av Fredensborg Jess Carlsen – kvartalet bety en befolkningsøkning på rundt ca 350 personer i Trefoldighet sokn. Når det gjelder hvem utbyggerne satser på, gjelder mye av det samme som i Pilestredet Park, men med den forskjellen at en i noe større grad tenker inkludert en del familier med barn, men uten at dette vil bety noen særlig annen prioritering enn i Pilestredet Park. Det er reelt sett markedssituasjonen og etterspørselen som endelig formulerer prosjektet, og den går for tiden i retning av mindre boenheter.

5.3 OPPSUMMERING

I løpet av tre-fire år vil Trefoldighet sokn bli gjennomgripende preget av at utbyggingsområdene "Pilestredet Park" og "Fredensborg Jess Carlsen-kvartalet" er ferdigstilt. Utbyggingsområdene er beliggende i hver sin ytterkant av soknet, i Trefoldighet nord ("Pilestredet Park") og i Trefoldighet øst ("Fredensborg Jess Carlsen-kvartalet"). De to boligprosjektene medfører at det blir en kraftig befolkningsvekst innenfor soknegrensene. Befolkningen vil få en tilvekst i størrelsesorden 2.000 til 2.300 innbyggere. Dette betyr en befolkningsøkning på langt opp mot 40 %, fra rundt regnet 6.000 innbyggere til rundt 8.200. Dette gir om lag 1.300 nye kirkemedlemmer, der økningen blir fra ca 3.800 i dag til over 5.000 bare et par år fram i tid. Økningen vil imidlertid få en profil som på sett og vis forsterker tendensene til at Trefoldighet ikke likner på andre menigheter i Oslo, med unntak av kanskje nettopp Domkirken.

6 KIRKEMEDLEMSKAP I SENTRUM

Hva med innslaget av kirkemedlemmer – i betydningen medlemmer av Den norske kirke – i de to aktuelle sentrumssoknene? På dette punktet møter vi den begrensningen at Den norske kirkes medlemsregister ikke lar seg bryte ned på roder innenfor Oslo kommune. Dette registeret har heller ikke opplysninger om kjønn. Dette siste vil det bli en endring på fra 2003/2004. Derimot inneholder medlemsregisteret opplysninger om alder, også på soknenivå. Disse presenteres i tabellene 6.1 og 6.2. De opplysningene som her gis, kan sammenholdes med de presentasjonene av demografiske data som er presentert i kap 3.

6.1 DETALJER OM MEDLEMMENE

Innslaget av kirkemedlemmer i befolkningen

Antallet av medlemmer av Den norske kirke i Trefoldighet og Domkirken menigheter, og andelen kirkemedlemmer sett i forhold til befolkningen, framkommer av tabell 6.1. Til sammenlikning har vi tatt med tilsvarende tall for Oslo kommune som helhet.

TABELL 6.1: MEDLEMSKAP I DEN NORSKE KIRKE *. TREFOLDIGHET OG DOMKIRKENS SOKN; OSLO KOMMUNE (2001 – 2002). ANTALL OG PROSENT. Kilder: Oslo kommune; Den norske kirkes medlemsregister.

Geografisk enhet	Befolkning 1. jan.	Kirkemedl. 1. jan.	Medl.prosent 1. jan.
Trefoldighet sokn			
2001	5.749	3.648	63,5
2002	5.929	3.769	63,6
Domkirken sokn			
2001	5.610	3.330	59,4
2002	5.675	3.370	59,4
Oslo kommune			
2001	507.834	365.681	72,0
	+ 892**		
2002	511.668	364.343	71,2
	+ 921**		

* Tallene inkluderer rubrikken "tilhørige" i Den norske kirkes medlemsregister. Tilhørende er å forstå som barn under 18 år som ikke er døpt, men der minst én av foreldrene er medlem av Den norske kirke, sml Kirkelovens § 3.

** Tallene går på personer uten fast bopel. I Oslo føres de inn i det tallet som oppgis som innbyggertall i Domkirken menighet. Disse er fraregnet ved utregning av medlemsprosenten. Dnk's medlemsregister går på adresser, dvs de bosatte.

Tallene viser at andelen medlemmer av Den norske kirke i begge de aktuelle menighetene ligger til dels betydelig lavere enn det som er gjennomsnittet for befolkningen i Oslo kommune. En ligger også lavere enn det nabomenighetene gjør. Således lå andelen medlemmer av Den norske kirke pr 1.1.2001 for Uranienborg sokn på 73,6 %, for Fagerborg på 74,4 %, for Markus på 73,3 % og for Gamle Aker på 70,8 %.

Aldersfordeling blant kirkemedlemmene

Tabell 6.2 viser aldersfordelingen blant de innbyggerne som er medlemmer av Den norske kirke.

TABELL 6.2: KIRKEMEDLEMMER. ALDERSFORDELING. TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN SOKN (2001 – 2002). ANTALL OG PROSENT. Kilde: Den norske kirkes medlemsregister.

Sokn:		2001		2002	
	Alder	Antall	prosent	antall	prosent
Trefoldighet	0- 5	156	4,3	167	4,4
	6-13	57	1,6	64	1,7
	14	10	0,2	4	0,1
	15-19	48	1,3	52	1,4
	20-39	2363	64,8	2468	65,5
	40-66	741	20,3	755	20,0
	67 +	273	7,5	259	6,9
i alt		3648	100,0	3769	100,0
Domkirken	0- 5	180	5,4	169	5,0
	6-13	86	2,9	87	2,6
	14	11	0,3	9	0,2
	15-19	74	2,2	73	2,2
	20-39	1870	56,2	1920	57,0
	40-66	817	24,5	851	25,3
	67 +	282	8,5	261	7,7
i alt		3330	100,0	3370	100,0

6.2. ANDRE SAMFUNN OG ORGANISASJØNER

Oslo er en sammensatt by livssynsmessig sett. Andelen medlemmer av Den norske kirke er lavere her enn i andre fylker og byer. Samtidig ligger medlemskap i tros- og livssynsamfunn utenfor Den norske kirke høyere enn andre steder i landet. Det er med andre ord mange religiøse tilbud og aktiviteter, ikke minst i sentrum av byen.

Vi har gjort et grovt anslag over tilhørighet til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i Oslo. Tallene bygger på oppgaver fra Statistisk sentralbyrå og Human-Etisk Forbund (HEF).

Rundt regnet 18% av Oslos innbyggere er i følge beregningen medlem av tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Det innebærer samtidig at omtrent 10% av står utenfor ethvert tros- og livssynsamfunn. Det er vanskelig å anslå hvordan dette fordeler seg i soknene i sentrum. Trolig er bildet omtrent like sammensatt her. Vi har tidligere registrert at Trefoldighet og Domkirken sokn har noe flere innvandrere enn Oslo samlet sett. Dette er med på å forklare at disse soknene har en så vidt lav andel medlemmer av Den norske kirke som de har.

TABELL 6.3: MEDLEMMER I ANDRE TROS- OG LIVSSYSSAMFUNN 2002. OSLO. ESTIMATER.
Kilder: SSB og Human-Etisk Forbund-

	Antall medlemmer	Andel av befolkning
Pinsebevegelsen	5.000	1%
Den romersk-katolske kirke	10.000	2%
Islam	30.000	6%
Buddistforbundet	5.000	1%
Andre registrerte trossamfunn	15.000	3%
Andre uregistrerte trossamf.	8.000	1,5%
Human-Etisk Forbund	15.000	3%
Til sammen	88.000	18%

Tall fra Human-Etisk Forbund tyder ikke på at medlemsandelen er spesielt høy i sentrum. Derimot har HEF en konsentrasjon av medlemmer i de nord-østlige bydeler i Oslo, ikke minst i Groruddalen.

For Trefoldighet og Domkirken er det nyttig å kjenne til hvilke andre trossamfunn som opererer innenfor deres geografiske område og i sentrum. I noen tilfeller vil det være snakk om en form for konkurranse, mens det i andre tilfeller like gjerne kan være snakk om et mulig samarbeid.

En av de mest interessante religiøse aktørene sett fra våre sokns side er Storsalen i Staffeldts gate (Normisjon). I løpet av de seneste årene har dette utviklet seg til å bli en egen menighet innenfor Den norske kirke. Storsalen har fått tillatelse til å forrette dåpshandlinger og opererer med eget medlemsarkiv. Dette representerer en ny trend innenfor Den norske kirke. Også andre større byer som Stavanger og Bergen har fått slike ”kategorialmenigheter”, gjerne med utspring i organisasjoner innenfor Den norske kirke.

De siste årene har oppslutningen om Storsalen vokst betraktelig. På en vanlig søndag gjennomføres opptil fire gudstjenester med ulike målgrupper. De som deltar er likevel først og fremst unge mennesker og barnefamilier i 30- og 40-årene. Storsalen har egen kirkebokføring. (Årsmelding leveres via Trefoldighet sokn). Det går dermed an å sammenlikne aktivitetene her med andre menigheter i sentrum. Statistikken for 2002 forteller at det ble døpt 20 barn i Storsalen hvorav 4 over 12 år. (I noen utstrekning inneholder dåpshandlingen elementet neddykking). Det ble gjennomført 163 gudstjenester, det vil si 3 pr helg i gjennomsnitt. I snitt samlet hver av gudstjenestene 265 personer, de fleste unge. Storsalen samler flere til gudstjeneste enn andre menigheter knyttet til Den norske kirke, og ligger omtrent på samme nivå som Oslo domkirke når det gjelder gudstjenestesøkning (sml. tabell 7.3).

Virksomheten i Storsalen tilfører utvilsomt noe til det religiøse livet i Oslo sentrum. Samtidig er det et spørsmål om Storsalen trekker ut ressurser – både når det gjelder personer og økonomi – fra omkringliggende menigheter og dermed bidrar til at det blir tungt å sette i gang arbeid som retter seg mot tilsvarende målgrupper i disse menighetene.

14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

7 BRUKEN AV MENIGHETENES TJENESTETILBUD

7.1 Et bakteppe

Sett på landsbasis står Den norske kirke overfor et problem som den deler med flere andre kirkesamfunn: Det er nedgang i oppslutningen om gudstjenesten. Bortsett fra ved de anledningene som springer ut av de tradisjonelle kirkelige ritualene – ved gravferd, vigsel, konfirmasjon, dåp – er kirkegang et marginalt fenomen i de fleste nordmenns liv.

Beregninger (Winsnes 2002) viser at bare rundt 20 % av den voksne befolkningen – nærmere 25 % blant dem som er medlemmer av Den norske kirke – i det hele tatt går til gudstjeneste hvis de ikke har noen annen grunn til det enn at det holdes gudstjeneste. De fleste av disse gjør det dessuten bare sjelden, toppen et par ganger i året. Det er færre enn 10 % som kan kalles hyppige kirkegjengere i den betydningen at de søker til gudstjenesten en gang i måneden eller oftere og da uten at kirkegangen har sin begrunnelse i deltakelse i forbindelse med markering av livs- og dødsritualene. Holder vi rituallkirkegangen utenom, er gudstjenestepassivitet en grunnholdning i det norske samfunnet. I det store og hele synes det som om alminnelig kirkegang på søndager er i ferd å falle bort som kollektiv, folkekirkelig praksis. Gudstjenestedeltakelse uten annen grunn enn at det er gudstjeneste, er blitt noe for de få. Parallelt med dette svekkes også høytidskirkegang – med klart unntak for julaften. Bare i liten grad tar gudstjenestedeltakelsen seg opp ved påske- og pinsetider. Ser vi bort fra rituallkirkegangen og julaften, flater kirkeåret så å si ut.

På den andre siden – og igjen er det snakk om hvordan bildet ser ut for landet som helhet – er det hevet over tvil at bruken av de kirkelige ritualene ved livsovergangene – ved fødsel, fra barn og ung til ung og voksen, fra enslig til gift, og fra liv til død – er viktige, sogar sentrale, elementer i nordmenns liv. Om vi inkluderer tilstedeværelse ved dåp, konfirmasjon, bryllup, begravelse i det vi regner som gudstjenestedeltakelse, er kirkegang stadig et fenomen av betydning. Nordmenn går til kirke, selv om de fleste er der sjelden dersom de ikke har særlige grunner for det. Grunnene er – som de har vært det i årtier – kirkens markeringer av livs- og dødsritualene. Tar vi med disse anledningene, er nordmenn flest til stede. Det innebærer i realiteten at den majoriteten som man på kirkehold fra tid til annen betrakter som perifere i forhold til kirken, er med og opprettholder en vesentlig del av den samlede kirkegangen i året. Det gjør de jevnt og trutt, om enn bare en gang i blant, og fortrinnsvis når anledningen(e) byr seg. Vi kan snakke om en slags lavfrekvent regelmessighet.

Tar vi dette utgangspunktet, viser oppslutningen at kirkegang likevel er et viktig innslag i norsk kulturliv. Deltakelsen ligger på et nivå som slår beina under påstander om tomme kirker og kirkebenker. Ikke bare er tilbudet stort landet over. Oppslutningen om tilbudet er så stort at Den norske kirke på et vis er i en misunnelsesverdig situasjon. Folkekirkens medlemmer er temmelig

trofaste mot den kirke de hører til. Man forlater helst ikke kirken. Kirken er viktig både som bygning, institusjon og som folk – og ikke minst som møtested mellom Gud og mennesker, og mennesker og Gud. De fleste av kirkemedlemmene oppsøker gudstjenesten like sjelden, eller litt sjeldnere enn før. Men de hører utvilsomt med – de regner seg dessuten selv med – og de bør regnes med selv om de ikke benytter gudstjenesten så ofte og på en måte som ”kirken selv” skulle ønske det. Som man har gjort det i uminnelige tider: man går til kirke når man har grunn til det, og ellers når man trenger det. Det synes like viktig for de kirkepassive som for de kirkeaktive – de som står for en mer høyfrekvent regelmessighet – at kirken både **står** der, og at den **er** der.

Fra dette generelle bildet beveger vi oss over til de to aktuelle sentrumsmenighetene i Oslo: Trefoldighet og Domkirken, og til de bildene som tall skisserer opp når det er spørsmål om bruken av det lokale tilbudet av livs- og dødsritualene og av gudstjenester med ulik karakter.

7.2 Bruken av kirkens livs- og dødsritualer

Oversikt

En samlet oversikt over de kirkelige handlinger i forbindelse med livs- og dødsritualene gir dette bildet (tabell 7.1):

TABELL 7.1: KIRKELIGE HANDLINGER, TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002.
ANTALL. Kilde: NSDs kirkedatabase.

Type ritual:	Ant. dåpshandlinger; døpte innført med nr.			Antall deltakere i konfirmasjonsgudstj.			Antall krk. ekte- skapsinngåelser; brud bosatt i sokn			Antall kirkelige gravferder; innført med nr.		
Sokn:												
År:	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999	2001	2002
Trefoldighet	21	32	42	6	1	3	14	22	22	27	13	13
Domkirken	56	53	51	0	1	0	25	15	24	32	25	30
Gjennomsn. per sokn i Oslo domprosti	55,5	51,1	57,4	8,7	8,4	8,5	35,4	32,0	33,1	71,9	66,4	59,8
Gjennomsn. per sokn i Oslo bispedømme	68,1	64,3	61,0	38,3	40,2	41,1	24,4	24,2	25,1	79,2	75,0	72,6

Når en ser på tabell 7.1, er det enkelte forhold en bør ha klart for seg: Trefoldighet og Domkirken sokn er noenlunde jevnstore sokn både mht til innbyggertall og når det gjelder antall kirkemedlemmer. Innenfor rammen av storbyen hører de likevel til de mindre soknene. Både mht. antall innbyggere og antall kirkemedlemmer er et tenkt gjennomsnittssokn i Oslo 50 til 70 prosent større (avhengig av om en tar utgangspunkt i innbygger- eller i medlemstall) enn de to aktuelle soknene. Gjennomsnittssoknet i Oslo kommune har nær 9.000 innbyggere eller om lag 6.400 medlemmer av Den norske kirke (i 2002: 8976,6 og 6392,0).

Dersom en gir seg inn på sammenlikninger med gjennomsnittssoknet, er det også et par andre forhold som spiller inn. For det første ligger kirkemedlemskapet prosentvis betydelig lavere i Trefoldighet og i Domkirken sokn enn det som er gjennomsnittet for kommunen (se tabell 6.1). Dessuten er aldersfordelingen (ut fra det vi vet om innbyggerne: også kjønnsfordelingen) i de to soknene svært skjev sett i forhold Oslo som helhet (se tabell 6.2 og figurene 3.1 og 3.2).

Til sist bør en være klar over følgende faktum: Den kirkelige statistikken inneholder ikke deltakelse i betydningen tilstedeværelse ved de enkelte kirkelige handlingene. Det er bare snakk

om selve handlingene: hvor mange dåpshandlinger, hvor mange konfirmasjonshandlinger, hvor mange vigslar og hvor mange gravferder som utføres i soknet. Det telles ikke hvor mange det er som er tilstede ved de enkelte handlingene annet enn når disse inngår som del av den ordinære gudstjenesten. Det vil si at vi ikke har tall for hvor mange det er som er i kirke grunnet dåp eller konfirmasjon "alene". Og ved ekteskapsinngåelse og gravferd telles det overhodet ikke hvor mange det er som deltar. (Rundt om i landet finnes lokale unntak, særlig gjelder det telling av deltakere ved gravferd). Vi vet altså ikke noe om oppslutning om i betydningen: deltakelse i ritualkirken. Vi vet bare noe om oppslutning i betydningen: utførte handlinger.

Spesifiseringer

1 Dåpshandlinger

Verken kirke- eller kommunestatistikken for Oslo er slik oppbygd at vi kan si helt eksakt hvor stor andel av et årskull fødte bosatt innenfor soknegrensene, som blir døpt. Heller ikke vet vi om de som er døpt, er døpt i Trefoldighetskirken eller i Oslo domkirke eller i en annen soknekirke. Vi kan riktignok si noe ganske eksakt om dåpsprosenten for Oslo kommune som helhet. Verre er det å angi dåpsprosenten på soknenivå. Det vil alltid bli et visst innslag av estimater i sokn der menighetens grenser ikke sammenfaller med den kommunale gresedragingen. Det gjelder både for Trefoldighet og for Domkirken menigheter.

Derimot vet vi hvor mange av det totale antall døyte (innført med nummer) det er som er bosatt i soknet. Og vi vet hvor mange det er som er døpt i en alder av 12 år eller høyere. En måte å gå fram på for å anslå dåpsprosenten i et sokn kan derfor være å sammenholde antallet ett bestemt år og som er bosatt i soknet (minus dem som døytes som 12-åringer eller eldre), med antallet 0-åringer per 1.1. det samme året. Da vil en kanskje ikke få en helt korrekt dåpsprosent for det enkelte år, men sett over en periode på 2-3 år skulle det bli riktig også på soknenivå. Poenget er: Vi vet ikke hvor mange av dem som døytes i 2003, som er født i 2003 eller som er født året før, i 2002. Motsatt vet vi ikke hvor mange av dem som ble født 2002, som ble døpt i løpet av dette året eller som først ble døpt i 2003.

Ser vi på de dåpstallene som er presentert i tabell 7.1, finner vi noen iøynefallende trekk:

I **Trefoldighet** døytes jevnt over noen færre i Trefoldighetskirken enn det antallet "nydøyte" som er bosatt i soknet, skulle tilsi. Således ble det i 1999 utført 21 dåpshandlinger i menigheten, mens det ble registrert 30 nye døyte bosatt i soknet. For 2001 var tallene 32 dåpshandlinger og 38 nye døyte. I 2002 ble dette bildet snudd på hodet: da ble det utført 42 dåpshandlinger mens det bare var 27 nydøyte bosatt i soknet. Vi vet imidlertid ikke hvor mange av de døyte bosatte som faktisk ble døpt i Trefoldighetskirken. I 2001 gjaldt 2 av dåpshhandlingene unge på/over 12 år, mot 1 i 1999 og 1 i 2002.

I **Domkirken** er bildet et annet. Her døytes det gjennomgående atskillig flere enn det antallet nye døyte som registreres som bosatt i soknet. I 1999 ble det utført 56 dåpshandlinger, mens det ble registrert 37 nye døyte bosatt i soknet. For 2001 var tallene 53 dåpshandlinger og 27 nye døyte tilhørende menigheten. I 2002 var de tilsvarende tallene 51 og 24. Disse tre årgangene ble det altså rundt regnet døpt dobbelt så mange i Oslo domkirke som antallet nye døyte blant de bosatte i menigheten. Vi vet imidlertid ikke hvor mange av de døyte bosatte som ble døpt i Oslo domkirke. Verken i 1999 eller 2001 inkluderte noen av dåpshhandlingene unge på/over 12 år. I 2002 var det 1.

Hva så med dåpsprosenten? Tar vi for oss andelen døpte i løpet av 2001 som dessuten er bosatt i soknet (minus de som er døpt som 12 år eller eldre) sett i forhold til antallet 0-åringer per 1.1.2001, blir dåpsprosenten 2001 i Trefoldighet: 43,4 (36 barnedøpte av 83 0-åringer), i Domkirken 37,5 (27 barnedøpte av 72 0-åringer).

Sammenliknet med landet for øvrig har vi i begge de aktuelle Oslo-menighetene med svært lave dåpsprosjenter å gjøre. Nå er i og for seg dette typisk for Oslo, men direkte utypisk i landet for øvrig. Den lave dåpsprosenten (i Oslo kommune 2001: 50,9 % døpte bosatt, av antallet fødte) reflekterer den generelt sett lave medlemsprosenten i Oslo. Denne tendensen forsterkes ved at medlemsprosenten både i Trefoldighet og i Domkirken ligger klart lavere enn i Oslo kommune (se tabell 6.1). Nå kunne en i tillegg – og som mulig tilleggsforklaring – anta at medlemsprosenten i den aldersgruppen der vi mest sannsynlig finner nybakte foreldre (aldersgruppen 20-39 år), ligger enda lavere enn det som er snittet for soknet. Det slår imidlertid ikke til. Som et eksempel: 1.1. 2001 lå medlemsprosenten blant 20-39-åringene i Trefoldighet på 67,4 (2363 kirkemedlemmer av 3505 i aktuell alder), i Domkirken på 58,0 (1870 medlemmer av 3225 i aldersgruppe, når 360 bostedsløse er fraregnet). Alder kan altså ikke være forklaringen. Likevel er bildet entydig: Det er blitt forholdsvis vanlig at nybakte foreldre, som selv er medlemmer av Den norske kirke, ikke bringer barna sine til dåp.

Uansett hvor eksakt den dåpsprosenten er som er beregnet på soknenivå, ligger den i begge menighetene langt under det som er vanlig ellers i Oslo (2001: i kommunen var snittet 50,9 % døpte bosatte av antallet fødte; i bispedømmet som helhet: 57,1 %). Det er også utvilsomt slik at en betydelig andel av de nye døpte bosatte, er døpt andre steder enn i den menigheten de har sin bostedsadresse. Hvis talloppgavene for 1999, 2001 og 2002 er typiske, er bildet for Oslos vedkommende – og det gjelder både for kommunen og for bispedømmet – at en relativt stor andel av dåpshandlingene skjer andre steder enn i den menigheten der en bor (sml spriket mellom døpte innført med nummer – i 2001: 40,1 % i Oslo kommune; i bispedømmet: 47,4 % – og de døpte som er registrert som bosatte i Oslo (se ovenfor)). Tallmaterialet tyder på at minst 20 % av de fødte Osloborgere som døpes, døpes utenfor den menigheten der de bor. Da er det ikke bare snakk om nabomenigheten. Det er temmelig vanlig i storbyen at barnedåp foregår utenbys, trolig i tilknytning til familiens hjemsted. En illustrasjon på dette ligger i de svært høye dåpsprosentene (døpte innført med nummer) i bispedømmer som Hamar (2001: 96,3 %) og Møre (2001: 99,7 %).

På ett punkt skiller de to aktuelle sentrumsmenighetene lag. Holder vi oss til tallene alene, utføres det i Domkirken år om annet omtrent like mange dåpshandlinger som det som er gjennomsnittet for soknene i domprostiet. Dette skjer selv om Domkirken menighet har betydelig færre innbyggere, kirkemedlemmer og barn i aktuelle alder for dåp enn det gjennomsnittssoknet har. Dette demonstrerer at Domkirken er en populær kirke for dåp. Det er mulig dette gjelder også for de dåpsforeldre som geografisk sett tilhører Trefoldighet. Hvorvidt det er tilfellet, kan vi ikke lese ut av kirkestatistikken.

Domkirken fungerer som dåpskirke for en langt flere enn dem som sokner til kirken. Det gjør ikke Trefoldighetskirken. Forskjellen kan ha sammenheng med en såkalt katedraleffekt, eller snarere om en domkirkeeffekt (Ringnes 1999: 87ff). Oslo domkirke har i seg selv – som andre domkirker – en karakter som så å si opphever menighetsgrensene. Den fungerer som bispedømmets sentrale kirkebygg. Domkirken er på et vis hele regionens, i enkelte sammenhenger sogar som hele nasjonens, kirke (sml tendenser i Kolbotn; se Hegstad 1996: 249, 263). Blant annet av den grunn utføres det dobbelt så mange dåpshandlinger i Oslo domkirke som det soknets folketall og fødselstall skulle tilsi. Om en i Trefoldighetskirken på sikt vil kunne bygge opp en katedraleffekt, basert i kirken som bygning, vil vi komme tilbake til i avslutningskapitlet.

Uansett er verken Trefoldighet eller Domkirken særlig barnerike menigheter verken faktisk eller relativt sett, snarere tvert i mot (sml tabellvedlegget og figur 3.2). Sammenholdt med den lave dåpsprosenten reiser dette noen spørsmål:

I hvilket omfang og på hvilke måter skjer dåpssamtaler? Spørsmålet har særlig aktualitet for Domkirken og dessuten for og med de foreldre som ønsker dåp i Oslo domkirke, men som ikke tilhører den geografiske menigheten). Dette vet vi ikke svarene på. Men det ligger an til at spørsmålet om hvordan en skal følge opp dåp, skaper særlige utfordringer for Oslos sentrumsmenigheter. Det er – bortsett fra guttekoret, som for øvrig rekrutteres fra hele byen – ikke noe organisert kirkelig barnearbeid i Domkirken. Derimot er det noe søndagsskolearbeid i gang i Trefoldighet; skjønt heller ikke her er det ellers på gang noe barnearbeid av betydning. Begge menighetene ønsker – for å styrke innsatsen – et samarbeid om dåpsoppfølging (konkret: søndagsskole). Samtaler tyder på at en så å si forutsetter at dette legges til Trefoldighet. Det er ingen planer om noe eget barnearbeid i Domkirken. Her går en aktivt ut til foreldre av lokale dåpsbarn med henvisning til det arbeidet for barn som skjer i nabomenighetenes regi (bortsett fra Trefoldighet: i Frogner, Uranienborg og Sofienberg). Domkirkens prester regner dessuten jentekoret i Trefoldighetskirken som et tilbud til dømte barn også fra Domkirken, fra en viss alder. (Kilde: samtale med menighetene 08.04.03). Men også dette koret rekrutteres fra hele byen og er ikke på noe vis innsiktet mot barn og unge som har hjemstavn i disse menighetene.

Når det gjelder det lille som eksisterer av kirkelig barnearbeid, legges det altså opp til et begrenset samarbeid. Det tenkes i noen få samarbeidsrelasjoner. Generelt sett er det imidlertid lite som viser at det i de to menighetene jobbes systematisk med å utvikle et eget kirkelig barnearbeid i perspektivet oppfølging av dåp. Det er heller ikke på gang noe arbeid spesifikt innrettet mot målgruppen foreldre av dåpsbarn. I Domkirken prioriteres ikke slikt arbeid (sml Karl Gervis på møte 08.04.03). I Trefoldighet har en riktignok et søndagsskoletilbud, men annet arbeid som kunne inkludere dåpsbarn og deres foreldre vil måtte tilordnes denne menighetens prioritering av relasjonsbygging, fortrinnsvis blant voksne.

2 Konfirmasjonshandlinger

Er det få barn i de to sentrumsmenighetene, er det enda færre unge (sml tabellvedlegg og figur 3.2). Er det få unge, er det betydelig færre konfirmanter.

Med henblikk på tall som har relevans når konfirmasjonen er i fokus, var det 1.1.2001 til sammen 59 personer i aldersgruppen 13-15 år innenfor Trefoldighets grenser, mens det var 57 i Domkirken. Med en annen innfallsvinkel: I følge Den norske kirkes medlemsregister var det 1.1.2001 10 14-åringer blant kirkemedlemmene i Trefoldighet, og 11 i Domkirken. Holder vi oss til den tradisjonelle måten å beregne konfirmasjonsprosentene på (andel unge deltatt i konfirmasjonsgudstjenesten i prosent av antall 14-åringer per 1. jan. et bestemt år), lå den i 2001 for landet som helhet på 68,5, mens den for Oslo kommune lå helt nede på 38,7 (Winsnes 2002: 154f). (I Oslo bispedømme lå konfirmasjonsprosenten dette året på 44,2). Bildet blir imidlertid et helt annet dersom konfirmasjonsprosenten regnes som andel konfirmerte **av antallet dømte 14-åringer**, dvs av det antallet 14-åringer som er kirkemedlemmer. Da stiger prosenten til om lag 90 på landsbasis (Winsnes 2001:133f.). Holdes Oslo utenfor, stiger konfirmasjonsprosenten i landet for øvrig opp mot 93 % av dem som ble dømpt 14 år tidligere.

Sett mot denne bakgrunnen er det et dramatisk fall i antallet konfirmanter i de to aktuelle menighetene. På dette punktet har de to soknekirkene samme profil: de har de senere årene så å si ikke hatt konfirmanter i det hele tatt. Beregner en konfirmasjonsprosenten for de to

menighetene som andel konfirmerte av antall 14-åringar som er medlemmer av Den norske kirke (den "snille" varianten kirkelig sett, se ovenfor), lå den 2001 helt nede på 10,0 i Trefoldighet og på 9,1 i Domkirken.

Det usedvanlige og påfallende lave innslaget av konfirmanter har sikkert flere forklaringar, uten at en enkelt av disse vil være heldekkende: Grunnet ungdomsskolene beliggenhet, er det rimelig at flere av de øvrige 19 14-åringene (2001) som er kirkemedlemmer, er konfirmert sammen med skolekamerater fra andre menigheter i andre menigheter, i første rekke i nabomenighetene Frogner og Uranienborg. Det er heller ikke urimelig å anta at en del av de unge kirkemedlemmene er blitt borgerlig konfirmert i regi av Human-Etisk Forbund. Borgerlig konfirmasjon har lang tradisjon i Oslo og står generelt svært sterkt blant de unge, enkelte år også blant unge medlemmer av Den norske kirke. I tillegg er det mulig at en del av 14-åringene velger bort konfirmasjon, enten det er konfirmasjon i kirkelig regi eller i regi av Human-Etisk Forbund. Hvor stort omfanget av de tre ulike forklaringsmodellene er, kan ikke besvares ut fra kirkelig eller kommunal statistikk.

Derimot kan en i begge menighetene med god grunn spørre: Hvor blir det av de unge tenåringene? Det er klart at befolkningsstrukturen i seg selv er slik, og skolestrukturen likeså, at "lekkasje" til andre byområder i og for seg er naturlig. De unges ferdsels- og samværsmønster trekker i samme retning. Ingen av de to sentrumsmenighetene har noe tilbud som direkte retter seg inn på unge i den aktuelle alderen. De har heller ikke planer om slikt. I Domkirken synes man å forutsette at potensielle konfirmanter fra menighetens vestsida tas hånd om av gode naboer som Frogner og Uranienborg menigheter. Dette at man når det gjelder ungdomsarbeid satser på andre, er ikke like klart uttalt i Trefoldighet. Men uansett hvordan dette forholder seg legges det ikke i noen av menighetene opp til noe tradisjonelt kirkelig arbeid blant og for de få unge som faktisk tilhører menigheten(e).

Fraværet av organiserte tilbud for unge og mangelen på 14-åringar som får konfirmantopplæring endrer mye på arbeidssituasjonen for de ansatte, inklusive presteskapet, i de to menighetene sammenliknet med det som er tilfellet i de mer barne- og ungdomsrike strøkene av byen. Den arbeidsbelastningen og tidsbruken som skyldes forberedelser og prioriteringar av oppgaver i tilknytning til kirkens ritualer for barn og unge – ikke minst i form av oppfølging i form av barne- og ungdomsarbeid – blir mindre per ansatt (ev. per prest) i Trefoldighet og i Domkirken enn i de fleste sokn ellers i Oslo.

3 Ekteskapsinngåelser

Som i tilfellet dåp registrerer kirkestatistikken kirkelige vigslar, eller "ekteskapsinngåelse med forbønn" som det heter i kirkestatistikken, på to måter. Det er snakk om ekteskapsinngåelser "innført med nummer" og "bosatt" (kirkelige vigslar registreres da på det soknet der *bruden* er bosatt). Det antallet som er "innført med nummer", forteller hvor mange kirkelige vigselshandlingar som er utført i et bestemt sokn et bestemt år; det antallet som føres som "bosatt", sier hvor mange det er av soknets beboere som har stått (kirkelig) brud siste år, uansett hvor selve vigselshandlingen er utført.

Tallene for 1999, 2001 og 2002 viser helt ulike profiler for de to kirkene. Trefoldighetskirken brukes forholdsvis svært sjelden som vigselkirke, langt sjeldnere enn en skulle forvente ut fra tendensene i andre Oslo-menigheter. I 1999 ble det i Trefoldighetskirken utført bare 4, i 2001: 8 og i 2002: 6 kirkelige "brudevielser". Derimot var det i 1999: 14, i 2001: 22 og i 2002: 22 kvinner fra dette soknet som sto brud.

Tallene for Domkirken viser et fullstendig annet bilde. Her kommer det klart fram at Oslo domkirke er blant de mest populære vigselsskirkene i byen. I 1999 ble det utført 54, i 2001: 46, i 2002: 49 kirkelige "brudevielser" i domkirken. Til sammenlikning var det i 1999: 25, i 2001: 15 og i 2002: 24 av domsoknets kvinnelige innvånere som sto brud. Det er altså et stort innslag av vigslere der de involverte parter (i hvert fall bruden) ikke er heimehørende i soknet.

Dermed får vi i Domkirken det forholdet at kirkelig giftermål blant soknets beboere skjer i mindre omfang enn i den gjennomsnittlige Oslo-menigheten. Samtidig er Oslo domkirke utvilsomt en populær vigselsskirke der det utføres langt flere kirkelige ekteskapsinngåelser enn det en skulle forvente. Trolig kan det også her (som ved dåp) snakkes om en "domkirkeeffekt" mer enn om en "katedraleffekt". Var det snakk om katedraleffekt, skulle en – ut fra bygningsmessige forhold – kunne forvente å finne den samme tendensen i Trefoldighetskirken. Det gjør en så definitivt ikke, snarere tvert imot. Altså må det kunne være snakk om "domkirkeeffekt", et forhold som lar seg påvise også i andre sammenhenger (Ringnes 1999; 92ff). Spørsmålet er om Trefoldighet menighet med målrettet markedsføring kan trekke veksler på en mulig katedraleffekt i ritesammenheng, forutsatt at en – igjen med henvisning til kirkebyggets særlige kvaliteter – vil prioritere det å utvikle Trefoldighetskirken som vigselsskirke for et større "publikum" enn for menighetens egne gifteferdige.

Uansett forholder det seg slik at forberedelse og gjennomføring av kirkelig ekteskapsinngåelse ikke spiller noen framtreddende rolle i arbeidsdagen for kirkelig ansatte i Trefoldighet. Situasjonen er en helt annen i Domkirken der prestskapet vil måtte bruke en god del tid på det som følger av en kirkelig ekteskapsinngåelse.

4 Gravferder

Selv om en tar hensyn til soknestørrelsen, er det relativt få gravferdshandlinger i begge de aktuelle menighetene dersom sammenlikningsgrunnlaget er gjennomsnittssoknet. Nå kan dette også ha nær sammenheng med den skjeve aldersfordelingen i sentrum. I begge menighetene er det relativt sett få eldre mennesker. Innslaget av pensjonister i befolkningen ligger på bare ca 40 % av det som er gjennomsnittet i Oslo kommune (se figur 3.2). Dessuten finnes det så å si ikke institusjoner for eldre i det aktuelle området.

På den andre siden argumenteres det med de mange rusmisbrukere og andre som lever på siden av samfunnet og som er særlig omsorgstrengende (samtale 08.04.03). Dette er grupper som har med relativt sett høy dødelighet. Dette skulle tilsi at det blir forholdsvis mange gravferder å ta hånd om for de ansatte i de to sentrumsmenighetene. Når dette ikke skjer i større utstrekning enn det statistikken viser, kan det skyldes det faktum at mange av misbrukerne i Oslo sentrum ikke er heimehørende i Oslo sentrum, og at de fleste av disse når de dør, gravlegges på hjemplassen.

Uansett forklaring, i begge de aktuelle menighetene, særlig i Trefoldighet, utføres det klart færre gravferdshandlinger enn det som er tilfellet for en gjennomsnittlig Oslo-menighet (sml tabell 7:1 ovenfor). Igjen får vi det forholdet at den arbeidsbelastningen og tidsbruken som de ansatte i Trefoldighet og i Domkirken i tilknytning til de kirkelige ritualene blir annerledes enn det tilfellet er i de fleste andre menigheter, også menigheter i Oslo sentrum.

Perspektiver på menighetene som sted for "ritualkirke"

De prioriteringer som gjøres i lokalmenigheten, reflekterer på ulike vis en tenkning lokalt om hva kirken er og skal være. Dette kommer også til uttrykk i hvordan det tenkes om ritenes funksjon.

Som vi har sett ovenfor (7.1), har det vi har betegnet som "ritualkirken", alltid vært – og er stadig – et helt sentralt sted for folkekirkelighetens kirkelighet. Tradisjonen er at de bofaste har fått dekket sine behov for mening og sammenheng i den enkeltes og i familiens liv og livssyklus i den lokale kirke. Utviklingen de siste 30-40-50 årene har ført til at livet i Oslo sentrum fullstendig domineres av dem som har sin jobb der og av dem som bruker fritiden sin der. På mange måter spiller de bofaste (som også har jobb og fritidsaktiviteter der) en mindre rolle enn i tidligere tider.

Det spørsmålet de to sentrumsmenighetene står overfor, er nødvendigvis: Hvem skal vi være kirke for? Og hvordan skal vi være kirke? Dette er helt nødvendige spørsmål i og med at Den norske kirke har bundet organiseringen med sokn til geografi og til beboerne i et avgrenset område ut fra den tenkning at alle – i hvert fall alle medlemmer av Den norske kirke – til enhver tid skal være dekket av lokalkirkens virksomhet.

En omprioritering i menighetene i retning av å legge større vekt på dem som jobber i området og/eller anvender området i fritiden, vil nødvendigvis gå på bekostning av noe. Mindre vekt på beboerne i tenkningen om hvem man er kirke for, og hvordan, vil få konsekvenser for hvordan en tenker om Trefoldighetskirken og Oslo domkirke som ritualkirker. Legges det mindre vekt på de bofaste, vil det å være ritualkirke endre karakter fra det å være et sammenbindende sted for de lokale og deres livstolkning, til å legge større vekt på selve handlingen som isolert hendelse, løsrevet fra befolkningen liv.

Det er ikke tvil om at en i menighetssammenheng i den endrede situasjon stadig tenker om kirkens riter at de er viktige, men mer for dem det gjelder enn for dem som bebor soknet. Vekten skyves fra det kollektive over mot det individuelle. I tidligere tider ble lokalbefolkningen i sterkere grad tenkt inn i hva kirken tenker om sine oppgaver og funksjoner lokalt. Da så man ritene også som del av lokalbefolkningen liv, både individuelt og kollektivt. Ritene ble satt inn i et livsløpsperspektiv. Samtidig var ritene viktige kollektive begivenheter lokalt. Dette ga seg bl.a. uttrykk i "titterne" ved brylluper, nabolagets gaver og gratulasjoner ved dåp og konfirmasjon og dets markeringer av naboskapets betydning ved gravferd.

Nå viser tallene at særlig Oslo domkirke er en svært populær ritekirke i forbindelse med dåp og vigsel. Det samme er ikke tilfellet ved gravferd og slett ikke ved konfirmasjon. Dessuten, spriket mellom "innført med nummer" og "bosatt" ved dåp og ekteskapsinngåelse antyder – på tilsvarende vis som ved gravferd og konfirmasjon – at denne populariteten ikke uten videre har forankring i lokalbefolkningen. Noe av det samme kan gjelde Trefoldighetskirken. Rett nok er det i begge menighetene relativt få småbarn og definitivt få unge i konfirmasjonsalder. Dessuten er det også relativt få eldre bosatt der og institusjoner for disse finnes ikke. Følgelig er det så å si naturlig at det er forholdsvis lite lokal etterspørsel etter kirkelige ritualer. Dette vil ha konsekvenser for prioriteringen av arbeidsoppgaver og for fordelingen av arbeidsbelastningen for de ansatte sammenliknet med det som er tilfellet i gjennomsnittssoknet. Den tiden som går med til forberedelse og oppfølging av de kirkelige handlingene, blir klart mindre i Trefoldighet og i Domkirken, selv om gjennomføringen av selve handlingene nødvendigvis er like tidkrevende som andre steder. Likevel vil konsekvensene av endringer i lokalkirkens karakter av ritualkirke bli mindre belastning per prest på grunn av ritualene enn det som er vanlig i mange norske folkekirkemenigheter, også i byene.

Det spørsmålet som aktualiseres i forlengelsen av endret vektlegging på beboerne i prioriteringen av lokalkirkens virksomhet, er at det tradisjonelle kirkelige ansvaret for det lokale kan smuldre opp. En ny kirketenkning om storby- eller citykirken betinger at det blir klare avtaler om hvor ansvaret for lokalbefolkningen ligger kirkelig sett, bl.a. for oppfølging av ritualkirken og utvikling og vedlikehold av mer tradisjonelt menighetsarbeid. Dette kan føre til at soknegrenser må endres,

og at menigheters arbeidsoppgaver gjennomdrøftes i det minste på prostiplan, helst også på bispedømmeplan.

7.3 Gudstjenester: tilbud og etterspørsel

Gudstjeneste og gudstjenesteliv er selve nerven i lokalmenighetens liv. Så også i de soknene det fokuseres på i denne rapporten. Derfor vil vi i det følgende se på Trefoldighet og Domkirken menigheter som steder der det holdes gudstjenester. Men fordi vårt utgangspunkt er statistikk, vil vi se på gudstjenesten under synsvinkelen tilbud og etterspørsel.

I framstillingen vil vi gjøre bruk av det skillet som er innført i skjemaet for Kirkelig årsstatistikk, og som for øvrig gjenfinnes i NSDs kirkedatabase, mellom såkalte hovedgudstjenester og andre gudstjenester. Til tider kan det kjennes som om dette skillet er kunstig. Imidlertid har det den fordel at en får fram at visse gudstjenester er en pålagt å holde, de er forordnet av biskopen. Alt annet kommer på et vis i tillegg. "*Hovedgudstjenester*" betegner da de gudstjenester som en i soknet er pålagt å holde på søn- og helligdager, uavhengig av det tidspunktet gudstjenesten holdes på, om det er på dagtid eller kveldstid. Til hovedgudstjenestene regnes altså ikke bare den tradisjonelle høymessen søndager kl. 11, men også ettermiddagsgudstjenester på julaften og kveldsgudstjenester på Skjærtorsdag eller på andredagene i høytidene. Holdes det tre gudstjenester på julaften, blir dette tre hovedgudstjenester. Betegnelsen hovedgudstjeneste er uavhengig av om gudstjenesten inkluderer nattverdfeiring eller ikke. "*Andre gudstjenester*" betegner da simpelthen alle de andre gudstjenestene som holdes i kirken, eller de lokaler som er innviet til kirkelig bruk, men som ikke er forordnet av biskopen. Det kan dreie seg om barnehage- og skolegudstjenester, om lysmesser og friluftsgudstjenester, om gudstjenester ved institusjoner. "*Andre gudstjenester*" omfatter i det hele tatt alle de gudstjenester som holdes lokalt, men som ikke kommer inn under begrepet "*hovedgudstjeneste*".

Hovedgudstjenester på søn- og helligdager

1 Tilbud

I tabell 7.2 gis en samlet oversikt over det hovedgudstjenestetilbudet som ble gitt i henholdsvis Trefoldighet og Domkirken sokn tre bestemte år. For å sette tallene i relieff, har vi tatt med en utregning av det gjennomsnittlige gudstjenestetilbudet som ble gitt i Oslo domprosti og i Oslo bispedømme de samme årene.

TABELL 7.2: HOVEDGUDSTJENESTER, TILBUD; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. NSDs kirkedatabase.

Tilbud hovedgudstjenester søn- og helligdag:		Antall hovedgudstjenester søn- og helligdag:		
Sokn:	År:	1999	2001	2002
Trefoldighet		49	50	46
Domkirken		65	53	62
Gjennomsn. Per sokn i Oslo domprosti		58,9	57,8	58,9
Gjennomsn. Per sokn i Oslo bispedømme		60,4	58,9	58,2

Tallene reflekterer at det har vært en innskjerping av hvilke gudstjenester det er som skal regnes som "hovedgudstjeneste" (forordnet) og hvilke som ikke er det. Dette har ført til større grad av utjevning i retning av at det i snitt holdes én hovedgudstjeneste per uke. At snittet både for domprostiet og bispedømmet ligger høyere skyldes til dels skyldes at det i en god del Oslo-menigheter holdes flere gudstjenester særlig i forbindelse med konfirmasjon, men også på julaften, enn det som er tilfellet i andre steder. For våre to sentrumsmenigheter slår dette først og fremst ut for Domkirken.

2 Etterspørsel

I tabell 7.3 presenteres tall som viser i hvilke utstrekning tilbudet av hovedgudstjenester på søn- og helligdager faktisk etterspørres. Tallene viser oppslutningen om hovedgudstjenestene som ble holdt i Trefoldighet og Domkirken sokn i tre utvalgte år. For lettere å kunne avlese hva tallene betyr, har vi beregnet den gjennomsnittlige deltakelsen ved samtlige hovedgudstjenester som ble holdt i Oslo domprosti og i Oslo bispedømme de samme årene.

TABELL 7.3: HOVEDGUDSTJENESTER, DELTAKERE; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL OG PROSENT. Kilder: NSDs kirkedatabase; Oslo kommune; Den norske kirkes medlemsregister.

Deltakere hovedgudstj. søn- og helligdag:	Antall i året:			Gj.snitt antall per h.gudstj. søn og helligdag:			Antall per uke i prosent av kirkemedlemmer: **			Antall per uke i prosent av innbyggere: ***		
	Sokn:											
År:	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999*	2001	2002	1999	2001	2002
Trefoldighet	3530	4583	4090	72,0	91,7	88,9		2,4	2,1	1,2	1,5	1,3
Domkirken	18631	13860	14966	286,6	261,5	241,4		8,0	8,5	6,5	4,7	5,1
Gj.sn. per sokn i Oslo domprosti	6466,7	5926,9	6053,6	109,8	102,5	102,8		2,0	2,0	1,5	1,3	1,3
Gj.sn. per sokn i Oslo bispedømme	6879,8	6480,0	6426,2	113,9	110,0	110,3		1,8	1,8	1,4	1,3	1,3

*) Den norske kirkes medlemsregister inneholder ikke tilstrekkelig sikre tall på soknenivå for 1999.

**) Kirkemedlemmer i domprostiet:

2001: 63.346, gjennomsnitt per sokn: 5.758,7; 2002: 62.579, gjennomsnitt per sokn: 5.689,0.

Kirkemedlemmer i bispedømmet:

2001: 489.621, gjennomsnitt per sokn: 6.896,0; 2002: 487.682, gjennomsnitt per sokn: 6.868,8.

***) Innbyggere i domprostiet:

2001: 94.179, gjennomsnitt per sokn: 8.561,7; 2002: 95.297, gjennomsnitt per sokn: 8.663,4.

Innbyggere i bispedømmet:

2001: 659.727, gjennomsnitt per sokn: 9.291,9; 2002: 664.076, gjennomsnitt per sokn: 9.353,2.

Når vi ser bort fra dem som er tilstede i kirke ved vigslar og gravferder (her telles ikke antallet deltakere), og dessuten holder unna alle de gudstjenestene som **ikke** er forordnet av biskopen, var det i Oslo bispedømme i 2001 et gjennomsnittlig antall deltakere ved hver enkelt ordinær søn- og helligdagsgudstjeneste på 110,0. Året etter lå gjennomsnittet tre tideler høyere. I Oslo kommune lå gjennomsnittet i 2001 nede på 101,3 deltakere per holdt hovedgudstjeneste. I domprostiet ligger gjennomsnittet gjennomgående noe høyere enn for kommunen som helhet.

Tallene for Trefoldighet og Domkirken viser at den gjennomsnittlige oppslutningen om hovedgudstjenestene i Trefoldighet ligger – hvis vi holder oss til antall – et godt stykke under det som er gjennomsnittet for Oslo og også for domprostiet. I Domkirken, derimot, ligger den

gjennomsnittlige oppslutningen langt, langt over gjennomsnittet. Her kommer virkningen av soknestørrelsen inn. Trefoldighets befolkning og kirkemedlemmer ligger godt under det som gjelder for gjennomsnittssoknet. Dette kan være noe av forklaringen på det nokså lave tallet for gudstjenesteoppslutning i Trefoldighet. Det viser seg da også at med andre måter å regne på (f.eks i prosent av antall kirkemedlemmer, se tabell 7.3) kommer Trefoldighet bedre ut enn gjennomsnittssoknet både i domprostiet og i bispedømmet.

Det er for øvrig ikke tvil om at oppslutningen om søndagens høymesse har hatt en markant økning i Trefoldighet de seneste årene. Ser vi på gjennomsnittstallet, var økningen fra 1999 til 2001 på hele 25 %. Denne økningen var utypisk for menighetene i Oslo, som jevnt over hadde en tilbakegang i samme periode på rundt 5 %. Tilbakegangen gjaldt også Domkirken (nesten 9 %). I 2002 stoppet imidlertid veksten i Trefoldighet helt opp (ned 3 %). Samtidig fortsatte tilbakegangen i Domkirken (ned ytterligere 8 %), mens det både i domprostiet og bispedømmet kan registreres en svak oppgang i 2002.

Det mest påfallende med deltakertallene er imidlertid Oslo domkirkes status som gudstjenestekirke. Denne status gjelder ikke minst de ordinære hovedgudstjenestene på søn- og helligdager. I statistisk sammenheng er et gjennomsnitt for Domkirken som ligger 2 ½ ganger høyere enn gjennomsnittet for domprostiet og godt over dobbelt så høyt som gjennomsnittet i bispedømmet, svært høyt. Hvordan bildet blir når de såkalte "andre gudstjenester" trekkes inn, se nedenfor 7.3. På den ene siden reflekterer dette at man over tid (K. Gervin i møte 08.04.03) har prioritert arbeidet med gudstjenesteutvikling når det gjelder kvalitet både mht innhold og form. Samtidig ble det på det samme møtet gitt uttrykk for at det så langt en kjenner til bare er et fåtall av Domkirkens soknebarn blant de mange som går til gudstjeneste i Oslo domkirke, og at selve kjernen av faste gudstjenestedeltakere er forholdsvis liten (og klart mindre enn i Trefoldighet). I en sum må dette bety at det store flertallet av gudstjenestedeltakerne ved hovedgudstjenestene i Oslo domkirke kommer andre steder fra (sml. beregningene i tabell 7.3, de to bakerste hovedkolonnene), at de enten er utenbys eller at de geografisk sett tilhører andre menigheter. Også dette forholdet skiller Oslo domkirke ut: Den har en egen funksjon som gudstjenestekirke så å si på tvers av menighetsgrenser og andre mulige grenser. Slik sett er det trolig at store deler av gudstjenestemenigheten i Domkirken skifter, at det er en viss grad av gjennomtrekk. Dette kan i neste omgang bety at oppfølging i etterkant av gudstjenesten til en viss grad faller bort. I Oslo domkirke samles man fra en rekke steder, her deltar en i et stort gudstjenestefellesskap, herfra kan man trekke seg tilbake. Bildet synes å være en blanding av aktiv deltakelse i selve gudstjenestelivet og anonymitet i forhold til aktiv deltakelse i menighetslivet for øvrig.

Andre gudstjenester

"Andre gudstjenester" betegner de gudstjenestene som holdes i kirken, eller i de lokaler som er innviet til kirkelig bruk, men som ikke er forordnet av biskopen. Det dreier seg om barnehage- og skolegudstjenester, om lysmesser og friluftsgudstjenester, om gudstjenester ved institusjoner osv. "Andre gudstjenester" omfatter som begrep alle typer gudstjenester som holdes lokalt, men som ikke kommer inn under de av biskopen forordnede "hovedgudstjenester".

1 Tilbud

Tabell 7.4 gir en oversikt over det tilbudet av såkalte andre gudstjenester som ble gitt i Trefoldighet og i Domkirken sokn tre forskjellige år. For å kunne se tallene i en sammenheng,

har vi inkludert i tabellen det gjennomsnittlige tilbudet av andre gudstjenester enn hovedgudstjenestene på søn- og helligdag tilbudet som ble gitt i henholdsvis Oslo domprosti og i Oslo bispedømme de samme tre årene.

Tabellen viser at det i løpet av de siste tre-fire årene har vært en dramatisk reduksjon i tilbudet av "andre gudstjenester". Tilbudet i Trefoldighet 2002 ligger på et nivå langt under en tidel av det tilbudet som ble gitt i 1999, mens det i Domkirken er halvert på disse årene. Nedgangen er så sterk at utviklingen i de to soknene er den viktigste grunnen til den klare nedgangen i tilbudet av andre gudstjenester som kan spores i Oslo domprosti i senere årene. I bispedømmet har tilbudet holdt seg på et nivå i underkant 1999-nivået, uten at vi der finner den voldsomme nedgangen som i Oslo sentrum.

Men selv om bildet forteller om nedgang i tilbudet, er det langt mer komplekst enn som så. Jevnt over gis det, særlig i Domkirken men – om en tar menighetsstørrelsen i betraktning, og dessuten ser bort fra tallene for 2002 – også i Trefoldighet, et relativt sett høyt tilbud av "andre gudstjenester" (inkludert møter med gudstjenestelig karakter). Det blir helt tydelig når en sammenlikner med situasjonen i domprostiet og med bispedømmet. Dette reflekterer en satsing på og prioritering av gudstjenesten i de to sentrumsmenighetene. I alle de fire kategoriene vi opererer med i tabell 7.4 har det imidlertid vært en klar reduksjon av tilbudet fra 1999 til 2002. Det kan, som vi skal se nedenfor, ha sammenheng med at det samlede gudstjenestetilbudet (hvis en inkluderer hovedgudstjenestene) er blitt *for* høyt. I så fall kan reduksjonen uttrykke en tilpasning til etterspørselen. Men dette resonnementet holder ikke som fulldekkende forklaring på det som skjer i 2002, og slett ikke når det gjelder Trefoldighet. Vi kan bare konstatere at det siste året kom en helt en dramatisk reduksjon i tilbudet av "andre gudstjenester".

TABELL 7.4: ANDRE GUDSTJENESTER, TILBUD; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. Kilde: NSDs kirke database.

Tilbud andre gudstjenester:		Antall andre gudstjenester:		
Sokn:	År:	1999	2001	2002
Trefoldighet		97	39	6
Domkirken		176	148	82
Gjennomsn. pr sokn i Oslo domprosti		63,2	41,1	33,8
Gjennomsn. pr sokn i Oslo bispedømme		35,4	30,9	31,8

Tilbudsreduksjonen til tross, hele veien er det Domkirken som i særklasse utmerker seg med et høyt tilbud av "andre gudstjenester". Legger en sammen antallet hovedgudstjenester og antallet andre gudstjenester, er Domkirken oppe i et totaltilbud på 241 gudstjenester i 1999, 201 i 2001 og 144 i 2002. Da er musikk-gudstjenester og musikkandakter innregnet (sml menighetens årsmelding til NSD og til bispedømmekontoret). Det samme gjelder, som for andre menigheter, barnehage- og skolegudstjenester. I stor grad holdes gjennomsnittet for tilbudet av "andre gudstjenester" oppe ved det høye tallet i Oslo domkirke. Domkirkens tilbud ligger jevnt over tre ganger så høyt som det som gjelder for gjennomsnittssoknet i domprostiet. Hva så med oppslutningen?

2 Etterspørsel

Tabell 7.5 presenterer tall data som viser i hvilken utstrekning tilbudet om andre gudstjenester enn de forordnede hovedgudstjenestene på søn- og helligdager faktisk etterspørres. Tallene angir oppslutningen om de "andre gudstjenester" som ble holdt i Trefoldighet og Domkirken sokn i

tre utvalgte år. I tabellen inngår også beregnet gjennomsnitt for deltakelsen ved samtlige "andre gudstjenester" som ble holdt i Oslo domprosti og i bispedømmet de samme tre årene.

TABELL 7.5: ANDRE GUDSTJENESTER, DELTAKERE; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL OG PROSENT. Kilder: NSDs kirkedatabase; Oslo kommune; Den norske kirkes medlemsregister.

Deltakere alle andre gudstjenester:	antall i året:			gj.snitt antall per annen gudstjeneste:			antall per uke i prosent av kirkemedlemmer: **			antall per uke i prosent av innbyggere: **		
Sokn:												
År:	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999*	2001	2002	1999	2001	2002
Trefoldighet	3977	2712	777	41,0	69,5	129,5		1,4	0,4	1,3	0,9	0,3
Domkirken	10916	14477	8171	62,0	97,8	99,6		8,4	4,7	3,8	5,0	2,8
Gj.sn. per sokn i Oslo domprosti	3181,5	2462,6	2170,2	50,3	59,9	64,1		0,8	0,7	0,7	0,6	0,5
Gj.sn. per sokn i Oslo bispedømme	2515,3	2133,9	2423,7	71,1	69,1	76,2		0,6	0,7	0,5	0,4	0,5

*) Den norske kirkes medlemsregister inneholder ikke tilstrekkelig sikre tall for 1999 på soknenivå.

**) For beregningsgrunnlag, se noter tabell 7.3

Tallmaterialet kan være egnet til å forvirre. For det første viser tabellen at den gjennomsnittlige oppslutningen om hver enkelt av de "andre" gudstjenestene har økt ganske kraftig både i Trefoldighet og i Domkirken menigheter de siste årene. Fra 1999 til 2002 er det snakk om en tredobling i Trefoldighet og en økning på 60 % i Domkirken. For det annet var det i samme tidsrom en svært markert reduksjon av tilbudet av andre gudstjenester. Særlig gjelder dette i Trefoldighet der tilbudet i 2002 bare var 1/15 av hva det var i 1999.

Når gjennomsnittsdeltakelsen øker samtidig som tilbudet reduseres, kan det tyde på at en har funnet fra til en bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel etter "andre gudstjenester". Dette kan hevdes for Domkirkens vedkommende i perioden 1999-2001. Her viser tallene reduksjon av tilbud og samtidig kraftig økning av både gjennomsnittlig oppslutning og i faktisk antall. I 2002 tyder reduksjonen i faktisk oppslutning (nær en halvering) på at denne balansen er forrykket. I Trefoldighet er bildet et annet: Også her er det, tross redusert tilbud, i gjennomsnitt mange flere til stede ved hver enkelt av de aktuelle gudstjenestene. Problemet er at den samlede deltakelsen også er kraftig redusert. Riktignok slutter folk opp om de få "andre" gudstjenester som holdes, men det kan se ut som om en i Trefoldighet ikke har funnet den gode balansen mellom tilbud og etterspørsel.

Når det ellers gjelder Domkirken, speiler tallene for "antall per uke i prosent av kirkemedlemmer/innbyggere" på at den alt overveiende delen av dem som slutter opp om de andre gudstjenestene der, kommer utensokns fra. Oslo domkirke fungerer i så måte ikke som soknekirke, men som kirke for dem som av ulike grunner ferdes i sentrum. Den forholdsvis store økningen i domprostiet i gjennomsnittlig antall deltakere per holdt annen gudstjeneste fra 1999 til 2002 skyldes i all hovedsak økningen i Oslo domkirke.

Perspektiver på gudstjenestens plass i Trefoldighet og Domkirken

I tabellene 7.6 og 7.7 har vi regnet sammen tall som viser det samlede gudstjenestetilbudet i Trefoldighetskirken og i Oslo domkirke, og den totale oppslutningen om gudstjenesten i disse to

semtrumskirkene i løpet av året. Igjen har vi – for å ha et sammenlikningsgrunnlag – tatt med i tabellene gjennomsnittstall for domprostiet og for bispedømmet.

TABELL 7.6: SAMLET GUDSTJENESTETILBUD; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. Kilde: NSDs kirkebase.

Samlet gudstjenestetilbud:		totalt antall gudstjenester		
Sokn:	År:	1999	2001	2002
Trefoldighet		146	89	52
Domkirken		241	201	144
Gjennomsn. Per sokn i Oslo domprosti		122,1	98,9	95,8
Gjennomsn. Per sokn i Oslo bispedømme		95,8	89,9	90,1

TABELL 7.7: SAMLET OG GJENNOMSNIITTLIG GUDSTJENESTEDELTADELSE; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. Kilde: NSDs kirkebase.

DOMKIRKEN 1999, 2001-2002: ANTALL. Kilde: NSDs kirke database.

Samlet gudstjenestedeltakelse:	Totalt antall i året:			gj.snittlig antall per gudstjeneste:		
Sokn:						
År:	1999	2001	2002	1999	2001	2002
Trefoldighet	7507	7295	4867	51,4	82,0	93,6
Domkirken	29547	28337	23137	122,6	141,0	160,7
Gjennomsn. Per sokn i Oslo domprosti	9648,2	8389,5	8421,1	79,0	84,8	87,9
Gjennomsn. Per sokn i Oslo bisped.	9395,1	8613,9	8849,9	98,1	95,8	98,2

Det er ikke tvil om at det store gudstjenestetilbudet som gis i Oslo domkirke, og dessuten den høye oppslutningen om gudstjenestene der, er med på å opprettholde relativt høye tall for tilbud og etterspørsel også i domprostiet. Tar vi hensyn til dette forholdet og dessuten til soknestørrelsen, ligger tilbud og etterspørsel også i Trefoldighet sokn på et forholdsvis høyt nivå. Men det er svært langt igjen til Domkirkens, og det skulle vel bare mangle når vi tar i betraktning ”domkirkeeffekten”.

Holder vi oss til Oslo domkirke, var det i 2001 i gjennomsnitt 262 personer til stede ved hver hovedgudstjeneste pluss 98 personer ved hver av de andre gudstjenestene. De tilsvarende tallene for 2002 var 242 og 100. Dersom vi i stedet for å se på gjennomsnittet per holdt gudstjeneste, går over til å se på hvor mange det er *pr uke* som er i Oslo domkirke som gudstjenestedeltakere, får vi dette bildet: i 2001 var det et gjennomsnittlig antall gudstjenestedeltakere per uke 545 personer; i 2002 ble dette tallet drastisk redusert til 445 personer. I tillegg kommer andre kirkebesøkende, de som bare stikker innom, de som søker stillhet, turister osv. og ikke minst: de som er tilstede ved vigslor og ved gravferder.

Tallene for Trefoldighetskirken ligger langt, langt lavere. Når det gjelder gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse ved hver gudstjeneste, vises til tabellene 7.3 og 7.5. Regner vi ut gjennomsnittlig antall gudstjenestedeltakere *pr uke*, gir dette 140 personer i 2001 med en kraftig reduksjon til 94 i 2002. Også her er deltakere ved vigslor og gravferder holdt utenfor, simpelthen fordi disse ikke telles. Her kommer ikke mange kirkebesøkende i tillegg. Trefoldighetskirken har ikke etablert seg som ”turistkirke”. Utenom gudstjenestene er denne kirken bare sjelden ”åpen kirke” der en kan stikke innom, for eksempel for å søke stillhet eller tenne et lys.

Slik sett kan har Domkirken langt på vei har lyktes i si ambisjon om å være kirke for hele byen og til dels - gjennom sin status som "turistkirke" – for et enda større oppland ("rikskirke"). Oslo domkirke er ikke soknekirke i tradisjonell forstand.

I Trefoldighetskirken er i så måte i en vanskeligere posisjon. Elementet av tradisjonell soknekirke utgjør her et sterkere innslag i kirketenkningen. En kan ikke her like lett som i Domkirken finne begrunnelser for endringer som på sett og vis opphever soknetenkningen. Samtidig står Trefoldighet overfor de fleste av de fenomener som de aktualiserer endringer i Domkirken. Unntaket er: Trefoldighet kan ikke gå inn i rollen som by- og som rikskirke. I så måte vil en i Trefoldighet måtte leve med en form for anonymitet i skyggen av Domkirken. Men for øvrig står en i Trefoldighet overfor de samme problemstillingene som kirke i storbyens sentrum som de en står overfor i Domkirken. En indikasjon på at så er tilfellet er den felles begrunnelse og tenkning om felles diakon med Domkirken for å bygge opp den diakonale innsatsen i menigheten. Men Trefoldighetskirken er ikke Oslo domkirke og Trefoldighet menighet er ikke Domkirken menighet.

Som delvis fristilt i forhold til den geografiske soknetenkningen vil Domkirken i større grad enn andre menigheter kunne legge vekten på gudstjenesten. At man så gjør kommer til uttrykk både i gudstjenestetilbud og –oppslutning. En kan invitere til gudstjeneste for selve gudstjenestefeiringens skyld, og en har ikke intensjoner om å føre gudstjenestemenigheten fra gudstjenesten og inn som aktive i et konvensjonelt menighetsliv med tradisjonelle aktiviteter. Domkirken kan således profilere seg som et sted der en ikke maser på folk, som et sted der gudstjenestedeltakelse ikke forplikter. Det legges ikke opp til at denne spesielle menigheten skal har et arbeid preget av at den er en såkalt "misjonerende kirke" med barne- og ungdomsarbeid, menighetsblad etc. Dette gir plass til det anonyme der kirkegjengerne ikke forplikter seg ut over selve gudstjenestedeltakelsen der og da. Dermed prioriterer man ikke bygging av en stabil, lokalbasert kjernegruppe. Gudstjenestemenigheten i Oslo domkirke vil være skiftende. Dermed kan en i større grad enn mange andre menigheter holde gudstjenesteforståelsen klar: Gudstjenesten er et sted der jeg møter Gud og Gud møter meg. Og det er nok – men samtidig også mulig – fordi gudstjenestedeltakelsen nettopp da blir uten grenser, også uten soknegrenser. Å gå i domkirken får slik noen av de samme trekkene som det "å gå i kirke" i utlandet. Samtidig får en det kulturelle og det noe mer høykirkelige.

Hva så med Trefoldighet? Her blir menighetstenkningen slik den gir seg uttrykk i gudstjenestelivet, noe mer utydelig. Heller ikke her vil en egentlig prioritere soknet. En vil på et vis være mer by- og sentrumskirke enn soknekirke. En profilerer det karismatiske, og en driver ikke i særlig grad med satsing på tradisjonelle menighetsaktiviteter bundet opp til soknets medlemmer. Hjemmehørighet blir uinteressant for gudstjenestedeltakernes tilhørighet. Men pga. det karismatiske preget vil ikke gudstjenestedeltakelse her få det samme preget av anonymitet som i domkirken. I Trefoldighet vil en programmatisk satse på å bygge fra gudstjeneste til relasjoner. Dermed prioriteres relasjonsbyggende tiltak, selv om det i og for seg ikke betyr forpliktende aktiviteter i tradisjonell mening. Man vil være en annerledes menighet; ikke i første rekke bare for de bofaste, men for dem som søker denne typen fellesskap der det karismatiske vektlegges. På et vis får Trefoldighet menighet en del likhetstrekk med Storsalen i Staffeldts gate. Man satser på det folkelige og på det karismatiske – på tvers av soknegrenser.

7.4 Nattverd: tilbud og etterspørsel

I gudstjenesten har nattverdsfeiringen en sentral plass og funksjon. Så også i de menighetene som er i fokus i denne studien. Derfor vil vi se på den rolle nattverden, vel og merke statistisk sett, spiller i Trefoldighet og Domkirken som steder der nattverdsfeiring inngår i langt de fleste gudstjenestene. Også her er vår synsvinkel tilbud og etterspørsel.

I framstillingen går skillet mellom hovedgudstjenester og andre gudstjenester igjen. Vi vil presisere at hovedgudstjenester er slike gudstjenester, i snitt rundt 50-60 per år, som biskopen har forordnet skal holdes på søn- og helligdager i det aktuelle soknet. "Andre gudstjenester" er samlebetegnelse for alle de øvrige gudstjenestene som holdes i kirken eller i lokaler som er innviet til kirkelig bruk, og som ikke er forordnet av biskopen.

Nattverd ved hovedgudstjenester på søn- og helligdag

Av tabell 7.8 nedenfor går det fram at nattverd inngår som del av så å si alle hovedgudstjenestene både i Trefoldighet og i Domkirken.

TABELL 7.8: HOVEDGUDSTJENESTER MED NATTVERD, TILBUD; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. Kilde: NSDs kirke database.

Tilbud nattverd ved hovedgudstjenester søn- og helligdag:	antall hovedgudstjenester med nattverd		
Sokn:			
År:	1999	2001	2002
Trefoldighet	47	50	44
Domkirken	60	50	59
Gjennomsn. pr sokn i Oslo domprosti	43,1	44,3	47,4
Gjennomsn. pr sokn i Oslo bispedømme	34,9	35,3	36,0

Sammenlikningen med domprostiet (der tallene er preget av at Trefoldighet og og særlig Domkirken teller med og trekker gjennomsnittet opp) og ikke minst med bispedømmet som helhet viser at både Trefoldighetskirken og Oslo domkirke er typiske "nattverdskirker". Det betyr at det også er nattverdsfeiring på de kirkelige høytidsdagene (førstedagene), et fenomen som er relativt nytt i norsk sammenheng (Ringnes 1999: 92ff.).

Tabell 7.9 synliggjør oppslutningen om nattverdsfeiringen i tilknytning til hovedgudstjenestene. Tallene refererer til antall nattverdsgjester og ikke til det antallet som er tilstede ved gudstjenester der nattverd inngår.

Tallene fra tabell 7.9 forsterker kraftig inntrykket av Trefoldighetskirken og Oslo domkirke som nattverdskirker. Oppslutningen om nattverden ligger begge stedene langt over det som er gjennomsnittet for bispedømmet, i Trefoldighet nær 150 % sett i forhold til gjennomsnittet, i Domkirken hele 440 % (2001). Påvirkningen fra Trefoldighet og særlig Domkirken er så stor at det ikke er hensiktsmessig å sammenlikne med domprostiet

TABELL 7.9: HOVEDGUDSTJENESTER MED NATTVERD, DELTAKERE; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL OG PROSENT. Kilder: NSDs kirkedatabase; Oslo kommune; Den norske kirkes medlemsregister.

Nattverdsdeltakere: hovedgudstjenester søn- og helligdag:	antall i året			gj.snitt antall per hovedgudstjeneste med nattverd			antall per uke i prosent av kirkemedlemmer *			antall per uke i prosent av innbyggere		
Sokn:												
År:	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999	2001	2002
Trefoldighet	2367	4140	2983	50,4	82,8	66,8		2,2	1,5	0,8	1,4	1,0
Domkirken	12316	11825	10009	205,3	236,5	169,6		6,8	5,7	4,3	4,1	3,4
Gj.sn. pr sokn i Oslo domprosti	2997,6	3109,5	2991,9	69,5	70,2	63,2		1,0	1,0	0,7	0,7	0,7
Gj.sn. pr sokn i Oslo bispedømme	1926,5	1895,5	1945,9	55,2	53,7	54,1		0,5	0,5	0,4	0,4	0,4

* Den norske kirkes medlemsregister inneholder ikke tilstrekkelig sikre tall på soknenivå for 1999.

En annen måte å "måle" nattverdsdeltakelsen på, er å se andelen nattverdsgjester i forholdet til antallet gudstjenestedeltakere ved hovedgudstjenestene (selv om antallet hovedgudstjenester generelt er noe høyere enn antallet hovedgudstjenester med nattverd). I 2001 var denne andelen i Trefoldighetskirken hele 90,3 %. I Oslo domkirke lå andelen på 85,3 % (da var 3 av 53 hovedgudstjenester uten nattverd).

For øvrig går det fram av tallene at nattverdsdeltakerne i Domkirken bare i svært begrenset grad er hjemmehørende i soknet. De aller fleste, så å si alle, kommer utensokns fra. Slik har Oslo domkirke utviklet seg til å bli nattverdskirke for hele byen, og lar seg heller ikke stoppe av bygrensen.

Nattverd ved andre gudstjenester

Tabell 7.10 viser omfanget av tilbudet om nattverd i tilknytning til "andre gudstjenester". Igjen er det slik at både Trefoldighet og Domkirken – til forskjell fra det som er trenden i domprostiet for øvrig og i bispedømmet – feirer nattverd ved så å si alle de gudstjenester som holdes. For året 2001 ligger antallet gudstjenester med nattverd noe høyere enn antallet "andre gudstjenester" (sml tabellene 7.4 og 7.10). Det skyldes at en i Trefoldighet, helt etter instruks for utfylling av skjemaet for Kirkelig årsstatistikk, dette året tok med 3 soknebud med til sammen 7 nattverdsgjester (ingen i 2002), mens Domkirken 2001 inkluderte 2 soknebud og 4 deltakere, i 2002: 3 soknebud og 5 deltakere. Ikke i noen av menighetene er det for dette året registrert gudstjenester med nattverd ved institusjoner.

TABELL 7.10: ANDRE GUDSTJENESTER MED NATTVERD, TILBUD; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. Kilde: NSDs kirkedatabase.

Tilbud nattverd ved andre gudstjenester:	antall andre gudstjenester med nattverd		
Sokn:			
År:	1999	2001	2002
Trefoldighet	45	42	3
Domkirken	81	149	98
Gjennomsn. pr sokn i Oslo domprosti	35,8	36,4	33,5
Gjennomsn. pr sokn i Oslo bispedømme	13,3	14,0	14,0

I tabell 7.11 presenteres oppslutningen om nattverdsfeiringen ved de andre gudstjenestene.

TABELL 7.11: ANDRE GUDSTJENESTER MED NATTVERD, DELTAKERE; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL OG PROSENT.

Nattverdsdeltakere; andre gudstjenester:	antall i året			gj.snitt antall per annen gudstjeneste med nattverd			antall per uke i prosent av kirkemedlemmer*			antall per uke i prosent av innbyggere		
Sokn:												
År:	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999	2001	2002	1999	2001	2002
Trefoldighet	1147	2719	617	25,9	64,7	205,7		1,4	0,3	0,4	0,9	0,2
Domkirken	4246	4359	4342	52,4	29,3	44,3		2,5	2,5	1,5	1,5	1,5
Gj.sn. pr sokn i Oslo domprosti	1285,5	1152,5	1090,5	35,9	31,7	32,6		0,4	0,4	0,3	0,3	0,2
Gj.sn. pr sokn i Oslo bispedømme	389,9	359,9	367,7	29,3	25,7	26,2		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

* Den norske kirkes medlemsregister inneholder ikke tilstrekkelig sikre tall på soknenivå for 1999.

Tallene i tabell 7.11 viser at nattverdsdeltakelse kvantitativt sett er et gjennomgående marginalt fenomen. Men med dette som utgangspunkt er det enkelte interessante trekk. Også når det gjelder nattverdsdeltakelse ligger Oslo domkirke høyt over Trefoldighetskirken. Samtidig ligger både domkirken og Trefoldighetskirken langt høyere enn det situasjonen er både i domprostiet for øvrig (snittet for prostiet trekkes opp av tallene for Domkirken og Trefoldighet) og særlig i sammenlikning med bispedømmet. Slik sett er begge de to sentrumsmenighetene utpregede "nattverdsmenigheter" statistisk sett.

Tallene fra Trefoldighet er særlig interessante, og særlig året 2001. Da lå det gjennomsnittlige antallet deltakere ved nattverdsfeiringen i tilknytning til de såkalte andre gudstjenestene i Trefoldighetskirken ikke bare to-tre ganger så høyt dette året sammenliknet med 1999. Dette representerte en helt annen tendens enn den som viste seg i Domkirken, i domprostiet og i bispedømmet. Det mest påfallende var at i 2001 lå antallet nattverdsgjester i gjennomsnitt dobbelt så høyt i Trefoldighet som i Domkirken. Det synes som om det i Trefoldighetskirken var en "nattverdsvekkelse" på gang. Noe skjedde i 2001, men dette "noe" må ha endret seg året etter. For tar vi for oss 2002, ligger deltakelsen per "annen gudstjeneste" med nattverd riktignok fem ganger høyere i Trefoldighetskirken enn i Domkirken. Imidlertid er tilbudet i Trefoldighet svært dramatisk redusert i 2002 sammenliknet med tidligere år, og sammenliknet med situasjonen f.eks i Domkirken. Dette slår ut i et – i statistisk sammenheng – uvanlig markert fall i antallet nattverdsgjester per uke, regnet i prosent av kirkemedlemmer og av innbyggere (til 1/4 av nivået i 2001).

Dette kan tyde på at nattverdsdeltakelse har noe ulik karakter i henholdsvis Trefoldighet og Domkirken, og at denne så å si reflekterer ulikheter i kirkeforståelse, og i prioriteringer og tenkningen omkring hvordan bygge menighet. Det kan synes som om Domkirken i første rekke framstår med et bredt tilbud for alle som ønsker dem, uansett deres menighetstilknytning. Nattverd inngår som sentral del av et stort og variert gudstjenestetilbud i Oslo domkirke. Dermed kommer det der et visst innslag av anonymitet. I Trefoldighet er situasjonen i ferd med å bli en annen: Tilbudet av andre gudstjenester og nattverdsfeiring utenom høymessen er i den seneste tid redusert til et minimum. Men når det først holdes "annen gudstjeneste" med nattverd, er oppslutningen høy. Det kan tyde på at en i Trefoldighet generelt sett satser på å bygge opp en menighetskjerne rundt høymessen. I tillegg til høymessen bruker en de få "andre gudstjenester" der nattverdsfeiring inngår, som viktige samlinger for å styrke menighetskjernen (så å si alle som er tilstede, går til nattverd). Slik reflekterer den spesielle profilen mht tilbud av og oppslutning om nattverdsfeiring ved "andre gudstjenester" at man søker å utvikle Trefoldighetskirken som sted for bygging av relasjoner, fortrinnsvis mellom likesinnede (den karismatiske profilen).

Oppsummerende om nattverdens plass i Trefoldighet og Domkirken

I tabellene 7.12 og 7.13 har vi regnet sammen tallene for alle typer nattverdsgudstjenester som er holdt de tre aktuelle årene i de to aktuelle menighetene. Tabellene viser det samlede nattverdstilbudet i Trefoldighetskirken og i Oslo domkirke, og den totale deltakelsen i nattverdsfeiringen i disse to kirkene. Igjen har vi – for å ha et sammenlikningsgrunnlag – tatt med i tabellene gjennomsnittstall for domprostiet og for bispedømmet.

TABELL 7.12: SAMLET NATTVERDSTILBUD; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. Kilde: NSDs kirke database.

Samlet nattverdstilbud:		Totalt antall gudstjenester med nattverd		
Sokn:				
	År:	1999	2001	2002
Trefoldighet		92	92	47
Domkirken		141	199	157
Gjennomsn. pr sokn i Oslo domprosti		78,9	80,6	80,8
Gjennomsn. pr sokn i Oslo bispedømme		48,2	49,4	50,0

TABELL 7.13: SAMLET NATTVERDSDELTADELSE; TREFOLDIGHET OG DOMKIRKEN 1999, 2001, 2002. ANTALL. Kilde: NSDs kirke database.

Samlet nattverdsdeltakelse:		totalt antall i året			gj.snitt antall per gudstjeneste med nattverd		
Sokn:							
	År:	1999	2001	2002	1999	2001	2002
Trefoldighet		3514	6859	3555	38,2	74,6	75,6
Domkirken		16562	16184	14351	117,5	81,3	91,4
Gjennomsn. pr sokn i Oslo domprosti		4287,2	4262,1	4082,5	54,3	52,9	50,5
Gjennomsn. pr sokn i Oslo bisped.		2316,5	2255,4	2313,6	48,1	45,7	46,3

I likhet med hva tilfellet er i bispedømmet og i domprostiet, har en i Oslo domkirke fra 1999 til 2001 hatt en svak nedgang i samlet antall nattverdsgjester og også en nedgang i gjennomsnittlig antall nattverdsgjester per nattverdsgudstjeneste. Nedgangen i totaltall var egentlig ikke særlig stor. Derimot sank antallet nattverdsgjester per gudstjeneste sterkt – med nær innpå 1/3 fra 1999 til 2001. Dette kan ha sammenheng en i disse årene hadde en stor økning i tilbudet (ca 40 %) av gudstjenester med nattverd. Nedgangen i gjennomsnittstallet reflekterer at det – vel og merke statistisk sett – ble en viss ubalanse mellom tilbud og etterspørsel. Tross økt tilbud kom ikke flere til nattverd, snarere tvert om. Denne ubalansen er delvis rettet opp i 2002. Tilbudet ble dette året ført tilbake i retning 1999-nivået. Samtidig kom en markert økning i gjennomsnittlig antall nattverdsgjester. Dette tyder på at en er i ferd med å finne en god balanse mellom tilbud og etterspørsel.

Sett i forhold til nedgangstendensene de fleste stedene mht gjennomsnittlig deltakelse i nattverdsfeiringen representerer Trefoldighetskirken unntaket: Her ble tilbudet holdt på samme nivå fra 1999 til 2001. Samtidig økte nattverdsdeltakelsen kraftig disse årene, med nær en dobling fra 1999 til 2001. Det gjaldt både totaltallene og gjennomsnittet per nattverdsgudstjeneste. Økningen var på et vis oppsiktsvekkende og reflekterte antakelig menighetenes prioriteringer: at den økte nattverdsgangen kan sees som en frukt av den vekten som legges på å etablere en menighetskjerne og på relasjonsbygging. 2002 viser en klar reduksjon av det totale antallet nattverdsgjester – nær en halvering – i Trefoldighetskirken. Gjennomsnittsdeltakelsen per holdt nattverdsgudstjeneste har imidlertid fortsatt å stige. Dette reflekterer at man dette året halverte

tilbudet. Oppslutningen om de enkelte nattverdsgudstjenestene er imidlertid relativt sett stor selv om den langt fra når opp i nivået i Oslo domkirke.

Et trekk som er felles for de to menighetene, og som har med nattverdsgang å gjøre, er at det så å si ikke forekommer soknebud og heller ikke gudstjenester med nattverd ved institusjoner. Det er tilfellet for alle de tre årgangene. Dette forteller om store endringer sett i forhold til de såkalte gamle dager og handler ikke bare om Trefoldighet og om Domkirken, men trolig om hele kirkebildet i bysamfunn. Endringene består første og fremst i at de av menighetslemmene som befinner seg på institusjon, ikke betjenes av menighetens prester, men av institusjonens. Det betyr at i den grad nattverd ved sykeseng og for døende forekommer på institusjon, sykehus, aldershjem, sykehjem, administreres nattverden av institusjonspresten, ikke av presten fra hjemmesoknet. Institusjonaliseringen av eldre og av syke bidrar således også til at soknebånd oppløses.

8 UTBLIKK

8.1 PERSPEKTIVER

Situasjonen

Sammenliknet med de fleste andre menigheter i Den norske kirke står sentrumsmenighetene i Oslo overfor særlige utfordringer. Det har de gjort i lang tid. Utfordringene har sammenheng med strukturelle endringer når det gjelder bosetting, arbeidsliv og fritid.

Sett i historisk perspektiv forutsetter soknestrukturen – som ligger til grunn for alle kirkelige inndelinger – at de som bor på et sted, jobber i rimelig nærhet til bostedet og utfolder det de måtte ha av fritid i nærmiljøet. Slik situasjonen er nå om dagen, spør det om – og eventuelt på hvilken måte – denne forutsetningen holder (se nedenfor, kap 8.2). Men den gangen det var slik, var soknet en tjenlig enhet når man som folkekirke satset på å dekke hele befolkningen med kirkens tjenester – fra vogge til grav.

Menighetene i dagens Oslo sentrum er i en annen situasjon. Støre deler av soknet som geografisk område betraktet er på det nærmeste tømt for bofaste. Holder vi oss til Trefoldighet og Domkirken, er situasjonen at de som bor i disse sentrumsmenighetene, klumper seg sammen i noen få befolkningskonsentrasjoner. De befinner seg stort sett i utkanten av soknet. I tillegg er de bofaste gjennom storparten av døgnet i klart mindretall innenfor sitt område. Det er dessuten ikke gitt at arbeidsaktive bofaste har arbeidsplassen sin, kanskje heller ikke fritidsstedene sine, innenfor soknegrensene. Slik har det vært gjennom en god del tiår, særlig fra 1960-70-tallet. I de aller seneste årene er det kommet til enkelte trekk som peker i annen retning. Mange av dem som nå om dagen flytter inn mot sentrum, søker nettopp nærhet til arbeidsplass og fritidstilbud (se kap 8.2). Noe av den markant skjeve aldersfordelingen blant dem som er heimehørende i dagens Oslo sentrum, har sammenheng med at det er blitt vanligere blant unge arbeidsaktive par og aleneboende å ha bostedet i nærheten av der en arbeider. Da vil de også være brukere av nærmiljøet utenom arbeidstid. Et ferdig utbygget Pilestredet Park vil forsterke tendenser i denne retningen.

Den skjeve aldersfordelingen blant de bosatte viser seg også på andre måter. Ett trekk er at det er relativt sett få barn og unge boende i Domkirken prestegjeld. Og det er – relativt sett – få eldre mennesker der. Som bosted betraktet er Oslo sentrum preget av folk i arbeidsaktiv alder, av de yngre middelaldrende. Dette gir særlige utfordringer til menighetsarbeidet i de to aktuelle menighetene. For mye av det tradisjonelle lokalkirkelige arbeidet har hatt og har sitt tyngdepunkt i slike tiltak som sikter på andre aldersgrupper, på barn og unge på den ene siden og på de eldre på den annen.

Flytter vi blikket fra de bofaste til de tusenvis som i arbeids- og/eller fritid befinner seg i Oslo sentrum ("dagbefolkningen"), beveger de seg i stor utstrekning inn i de områdene (kontorer, forretninger, etablissementer) som ikke har særlig mange beboere. Det gjelder ikke minst for Trefoldighet og Domkirken sokn. Det store flertallet av arbeidstakerne og fritidsbrukerne i Oslo sentrum er imidlertid bosatt helt andre steder – kirkelig sett: i andre sokn.

Dermed blir det et dilemma for menigheter som Trefoldighet og Domkirken: Hvilken befolkning skal menigheten satse på? Skal en – som i tradisjonell soknetenkning – sikte virksomheten inn på de bofaste, primært på de bofaste medlemmene av Den norske kirke? Eller skal en satse på den såkalte "dagbefolkningen", på dem som har jobben sin og som bruker fritiden innenfor de områdene som soknegrensene trekker? Riktignok vil majoriteten av disse – i likhet med det store flertallet av de bofaste – være nokså passive sett i forhold til et kirkelig aktivitetsideal. De av dagbefolkningen som kan tenke seg et mer aktivt kirkelig engasjement, eller som i det minste kan tenke seg å oppsøke kirken ("gå til kirke"), vil til vanlig være – eller kunne være – aktive i menigheten der de bor. Spørsmålet er da om en i Trefoldighet og/eller i Domkirken legger opp til at en god del av disse trekker ut av sine lokalmenigheter med sikte på at de skal utfolde sitt kirkelige engasjement på det stedet der de inngår i dagbefolkningen.

Dilemmaet er i korthet: Skal en prioritere dem som i løpet av døgnet strømmer til soknet selv om disse – ut fra sokneinndelingen – hører til i andre menigheter? Eller skal en – som kirkeloven forutsetter – satse på de bofaste, på "soknebarna"? Skal menigheten prioritere dem som i arbeids- og/eller fritid invaderer sentrum? Eller skal en prioritere de medlemmene av Den norske kirke som er bosatt innenfor menighetenes grenser? Slike valg har ikke bare med kirkelov og tradisjon å gjøre. Valgene handler også om tid: Når på døgnet er det kirken legger sine tilbud? Når på døgnet foregår den kirkelige virksomheten? På hvilke ukedager kommer de kirkelige tilbudene? Vanligvis ligger de kirkelige tilbudene utenom dag- eller arbeidstid. Er det da rimelig at en på kirkehold går bort fra en kirketenkning som prioritere bosatte til en tenkning som tar dagbefolkningen som sitt utgangspunkt?

Menighetstenkningen

I begge menighetene ser det ut til at i hvert fall de ansatte mener at tradisjonell soknetenkning fungerer utilfredsstillende som grunnleggende menighetstenkning. Tanken er at de strukturelle endringene i bykjernen må få konsekvenser i form av en alternativ tenkning om hva kirke er. I sammenhengen er nøkkelbegrepet "citykirke" (sml møte 08.04.03). I tenkningen om citykirken spiller bosetting i soknet i praksis liten, i prinsippet ingen betydning. Citykirken kjenner ikke en menighet basert på geografiske grenser. Citykirken er for dem som har, kan ha eller vil ha med kirken i byens sentrum å gjøre.

Som soknekirker dekker Trefoldighet og Domkirken til sammen rundt 11.000 bofaste og 7.000 bofaste kirkemedlemmer. I perspektivet "citykirke" omfatter Trefoldighet og Domkirken et område som er dagbefolkningens område, som er "sted" for ca 100.000 mennesker bare som arbeidssted. I tillegg er det samme området populært i forbindelse med fritiden.

For mange av disse hundre tusen vil Oslo sentrum være forankringspunktet selv om de ikke er bosatt der. Idéen om "citykirke" fører menighetstenkningen bort fra vekten på kirkelig tjenesteyting til dem som har krav på det fordi de er bosatt innenfor soknegrensene. I "citykirken" tenker en om de sentrale kirkelige funksjonene uavhengig av spørsmål om bosted og geografi. Kirken i sentrum må prioritere dem som har jobben sin i sentrum og dem som

”befolker” sentrum på fritiden. Denne menighetstenkningen målbæres f.o.f. av ansatte i Domkirken, og kan kortformuleres slik: ”Tenkningen om citykirken setter til side prioriteringer av soknet som geografisk enhet” (Karl Gervin; møte på Trefoldighet menighetskontor 080403:).

Parallelt med at denne nye menighetstenkningen har vunnet innpass, har de fleste aktivitetene som en forbinder med en tradisjonell norsk soknemenighet forsvunnet. Det er særlig synlig i Domkirken. Menighetssøster og menighetsblad har forsvunnet. Menighetshuset er solgt og pengene investert i Krypten i Oslo domkirke, som er utviklet til et kultursentrum av betydning i byen. Man har ikke lenger eget aldershjem. Dermed er det stort sett slutt på det tradisjonelle menighetsarbeidet blant eldre. Det gjelder selv andaktene i Mangelsgården (Storgata 36 ved Blå Kors). Sammenliknet med tidligere tider er menighetenes aktivitet overfor grunnskolene (Møllergata skole i Trefoldighet; Ruseløkka i Domkirken) redusert til et minimum, dels med den begrunnelse at store deler av elevmassen kommer fra andre bydeler, eller ikke er medlemmer av Den norske kirke, eller at skolene selv ikke er interesserte i et skole/kirke-samarbeid. Det finnes enda noe samarbeid med videregående skoler (Oslo Handelsgym i Domkirken; Katedralskolen og Elvebakken videregående skole i Trefoldighet). Da handler det mest om et slags vedlikehold av tradisjoner. Det synliggjøres ved at det er Domkirken som har et visst samarbeid med Oslo Katedralskole (som er beliggende i Trefoldighet), fortrinnsvis ved juletider.

Strukturendringene i sentrum av Oslo ville uansett menighetstenkning skape problemer. Med relativt få barn, enda færre unge og nokså få eldre blant menighetslemmene vil de vanlige ”folkekirkelige” gjøremålene som soknetenkingen baserer seg på, kreve en omfattende, tidkrevende arbeidsinnsats som relativt få vil nyte godt av. Samtidig ville en som kirke stadig bli stilt overfor det faktum at den dominerende ”dagbefolkningen” – om en tenker med utgangspunkt i tradisjonell soknetenking – faller på siden av det menighetene kan dekke gjennom sine ansattes og eventuelle frivilliges innsats. Det er en felles erfaring i Trefoldighet og Domkirken (jfr. møte 08.04.03) at et menighetsarbeid basert i soknet som grunnenhet, ikke svarer til det som er de behovene i Oslo sentrum. Med de begrensede person- og økonomiressursene lokalkirken har til rådighet, må en legge til grunn en annen tenkning om hva det vil si å være kirke og menighet her. Derfor griper en til tenkningen om ”citykirken” som en egen menighetstype fordi denne tenkningen baserer seg på at det er dem som til enhver tid er tilstede, og at disse skal være i fokus for menighetenes prioriteringer og arbeidsinnsats.

Endringer i synet på hvem kirken er kirke for, får konsekvenser for kirkelig ansatte og deres arbeidssituasjon. En vil få en nedprioritering av de tradisjonelle kirkelige oppgaver i tilknytning til soknekirkens fokus på kirkelige handlinger for lokalbefolkningen, og på slik arbeidsinnsats som leder inn mot og følger av de folkekirkelige ritualene. Som vi har sett, er det relativt få barn i de to soknene. Da anses det ikke om riktig prioritering om en i begge menighetene satser tid og ressurser på å etablere og holde ved like kirkelig arbeid sentrert rundt dåp, dåpssamtaler og dåpsoppfølging i form av barnearbeid. På dette området må flere menigheter kunne samarbeide. Ungdomskullene er enda mindre. Arbeid med konfirmanter og konfirmasjonsforberedelse – som andre steder beslaglegger store ressurser – er så å si ikke-eksisterende. Igjen er samarbeid med andre menigheter en mulighet. Relativt sett er det også få vigsler av soknebarn. Noe av det samme gjelder for gravferder, med det for- og etterarbeid disse krever. Det er svært få institusjonsbesøk. På den andre siden fører de mange som ”er på kjøret” i Oslo sentrum, med tilsvarende høy dødsrisiko, til at det ofte faller på ansatte i disse menighetene å melde dødsfall. Likevel er det ikke aktuelt å etablere sorggrupper i menighetene fordi de pårørende bor helt andre steder.

Samlet sett betyr befolknings- og bosettingsendringene i sentrum at mye av det tradisjonelle kirkelige arbeidet orientert ut fra soknekirken og med utgangspunkt i de kirkelige handlingene for

”soknebarna” får et mindre omfang i Trefoldighet og Domkirken sammenliknet med hva tilfellet er i mange andre menigheter. Nå er det ikke dermed slik at kirkens livs- og dødsritualer ikke tillegges vekt eller anses som viktige. Men en legger ikke uten videre en soknetenkning til grunn. Ritualene er for alle som søker dem, uansett hvor de bor. Således er Oslo domkirke en populær dåps- og vigselkirke for mange som ikke har tilknytning til soknet. Dermed blir det utførelsen av selve den kirkelige handlingen som kommer i fokus kirkelig sett, mer enn på det som går forut for og kommer som konsekvens av handlingen. Dette samsvarer med tenkningen om citykirken.

I Domkirken er tenkningen om citykirken basert på den forutsetningen at Domkirken ikke er noen vanlig menighet, og at Domkirken heller ikke kan organiseres og drives som et vanlig sokn der hovedoppgavene er ansvaret for de bofaste. Også i Trefoldighet er det tendenser i slik retning. Likevel snakker en ganske forskjellig om citykirken. Felles er at citykirke innebærer brudd med soknet – og soknebarna – som grunnenheten i menighetstenkningen. Det er derimot de som til enhver tid faktisk oppholder seg innenfor soknegrensene som er målgruppe for menighetens virksomhet. Det er de som er til stede, de som søker, benytter seg av og trenger kirkens tjenester som er målgruppen for menighetens arbeid. Fra dette felles utgangspunktet går imidlertid de to menighetene i ulike retninger: I Trefoldighet er grunntanken å etablere en kategorialmenighet, nærmest i betydningen valgmenighet basert på interessefellesskap. I Domkirken innebærer tenkningen om citykirken å markere det særegne ved å være nettopp domkirkemenighet, beliggende i storbyens og hovedstadens sentrum.

I **Trefoldighet** er det avgjørende spørsmålet hvordan en skal knytte sammen dem som søker til gudstjeneste i Trefoldighetskirken. Grunnsteinen er interessefellesskapet mellom (en del av, eller kjernen av) dem som tilhører gudstjenestemenigheten. Derfra spør en seg hvordan denne kjernen kan bety noe avgjørende ut over seg selv, for dem som ferdes innenfor menighetsgrensene. På sikt er målet å bygge opp et velfungerende menighetsliv basert på gudstjenestemenigheten, men uten at en tar som sitt utgangspunkt de begrensninger og prioriteringer av oppgaver som den tradisjonelle soknekirken gir. En vil bygge det en omtaler som ”kategorialmenighet”. En bruker ikke begrepet i samme mening som kirkeloven (sml 1996-lovens § 2 om ”særskilt ordning for døvemenigheter og andre kategorialmenigheter”). Trefoldighet bruker ”kategorialmenighet” i utvidet betydning, og plasserer seg mer på linje med den begrepsbruken en finner f.eks i Storsalen i Staffeldts gate (sml Hegstad 1999:142). Da blir det sentrale elementet i begrepet en menighet med en egen profil. I Trefoldighet er denne profilen knyttet til vekt på gudstjenesteutvikling og bruk av særskilte gudstjenesteformer og – i forlengelsen av disse – til systematisk bygging av mellommenneskelige relasjoner mellom dem som jevnt og ofte slutter opp om gudstjenesten og slik tilhører gudstjenestemenigheten. Fra dette tette interessebaserte fellesskapet tenker en seg at det på sikt vil springe ut annen aktivitet – ikke minst diakonal virksomhet – til beste for dem som ferdes i denne delen av Oslo sentrum.

I **Domkirken** tenker en annerledes om citykirken. Her legges vekten på at en er en helt egen type menighet som krever fristilling fra soknemenighetsstrukturen. Grunnlaget for tenkningen er at Oslo domkirke er hele byens kirke. Dessuten er den i en viss forstand rikskirke. Dette at domkirken også er for dem som formelt sett ikke tilhører Domkirken sokn, har røtter langt tilbake. Samtidig som den er soknekirke har Oslo domkirke i årtier fungert som ”ritualkirke” for folk som er bosatt ut mot periferien av hovedstaden eller til og med utenfor bygrensen. Bl.a. var det før andre verdenskrig ikke uvanlig at folk som bostedsmessig soknet til Oppegård, benyttet Vår Frelses kirke (Oslo domkirke) i forbindelse med kirkelige handlinger i familien (Hegstad 1996:249; 263). Tenkningen om citykirken sentrerer rundt kirkebygget og den virksomheten som er lokalisert i selve kirken, mer enn ut fra Domkirken menighet. Oslo domkirke skal være for dem som er i sentrum, uansett hvor de er hjemmehørende. Domkirken menighet er derfor ingen vanlig menighet. Den verken kan eller skal organiseres og drives som en vanlig menighet der

ansvaret for de bofaste befolkningen er det sentrale. Domkirken en egen menighetstype. Den skal være kirken i sentrum og være tilstede for dem i sentrum som trenger kirken, uansett når. Derfor er kirkens tilstedeværelse grunnleggende viktig. Da er det ikke snakk om "frivillige", men om de ansattes – i første rekke prestenes tilstedeværelse. Til tilstedeværelse hører tilgjengelighet til enhver tid, for enhver person, i enhver situasjon. Med denne tenkningen i ryggen blir det mindre fokus på menighetsbyggende virksomhet i tradisjonell mening. Heller ikke blir målsettingen å bygge en kjernemenighet. Sentralt i Domkirken står de ansattes arbeid og de aktiviteter de setter i gang og står bak – med henblikk på dem som trenger kirkens nærvær i Oslo sentrum.

Enten en tenker citykirke i Trefoldighets versjon eller i Domkirkens blir det en utfordring hvordan en samtidig skal kunne opprettholde og videreutvikle de funksjoner som tradisjonelt er knyttet til menighet som sokn. Selve tenkningen om citykirken opphever på et vis soknekirken. Likevel består soknet som grunnenhet. Dette dilemmaet fordrer samarbeid mellom flere menigheter, på tvers av soknegrensene. Begge de aktuelle menighetene legger til grunn at det er aktuelt med et tett samarbeid – som nå – mellom Trefoldighet og Domkirken, men også med andre menigheter. Én versjon er å legge en soknebasert oppfølging av de kirkelige handlinger til Trefoldighet både for dem som hører til i Trefoldighet og i Domkirken, altså for hele prestegjeldet. Dette er særlig aktuelt i forbindelse med dåp og oppfølging av dåpen både overfor barnet og overfor foreldre. Når det gjelder andre soknerelaterte funksjoner – særlig gjelder det konfirmasjon – vil en kunne videreutvikle samarbeid med omkringliggende menigheter som Frogner og Uranienborg. Samarbeid over soknegrensene blir uansett nødvendig. Ellers vil de som tross alt er bofaste i Oslo sentrum, falle mellom stoler kirkelig sett. Spørsmålet er om en makter å komme fram til tjenlige arbeidsdelinger som det er bred enighet om, og som det kan gjøres avtaler om slik at det er tydelig for alle parter – inklusive soknebarna – hvilke menigheter det er som har til ansvaret for hvilke (folke)kirkelige funksjoner i Oslo sentrum (hvem gjør hva overfor hvem).

Gudstjenestesatsingen

Begge menighetene legger stor vekt på gudstjenesten og på arbeidet med gudstjenesteutvikling. Så å si alle gudstjenestene inneholder leddet nattverds-feiring. Satsingen har imidlertid et noe ulikt preg i de to menighetene. Dette gjenspeiler ulikhetene i menighetstenkning.

I **Trefoldighet** legges vekten på å skape en kjerne der basis er gudstjenestemenigheten eller det trosfellesskapet som springer ut av gudstjenestemenigheten. En satser på den gudstjenestebaserte kjernemenigheten. På den ene siden ønsker en å gi et variert gudstjenestetilbud. På den andre siden er det en uttalt målsetting at en skal ha et gudstjenesteliv med et gjennomgående karismatisk preg. En ønsker at Trefoldighetskirken gjennom sitt gudstjenesteliv skal bli sted for en slags "spesialmenighet", et sted for kirkemedlemmer som ønsker seg et menighetsfellesskap preget av en mer karismatisk kristendomsform. Målet er å etablere, utvikle og vedlikeholde et gudstjenestefellesskap for folk med sympatier i retning det karismatiske. Dermed får en i Trefoldighet en tyngdepunktsforskyving – fra vekt på folkekirke i betydning sokn til vektlegging av en kjerne med felles interesser der en vil utvikle sterke åndelige og sosiale relasjoner mellom dem som tilhører denne gudstjenestebaserte kjernemenigheten. På dette viset får en i Trefoldighet en menighetstenkning som minner om det som var tilfellet i Tøyenkirken for noen årtier tilbake (sml Lundby 1987, Myhre-Nielsen 1998; Hegstad 1999:49), og har likhetstrekk med Storsalen nå om dagen (uten at Storsalen møter soknekirkens dilemmaer). En ønsker å skape en sterk menighetskjerne der medlemmene har sammenfallende interesser religiøst sett og deler en felles visjon, uten at de nødvendigvis er bosatt i Trefoldighet sokn. En vil gi et karismatisk preget gudstjenestetilbud til større deler av byen. I forlengelsen arbeides det systematisk med å etablere

et kristent fellesskap for dem som deltar, uavhengig av hvor de måtte høre heime. I så måte er uavhengigheten av soknet og fristillingen fra soknegrensene en viktig forskjell mellom det som nå skjer i Trefoldighet sammenliknet med arbeidet med å etablere et kjernemenighetsfellesskap andre steder, f.eks i Kolbotn/Sofiemyr-området i Oppegård (se Hegstad 1966:247-382). Men også i Trefoldighet legges det stor vekt på å skape mellommenneskelige relasjoner ut fra et gudstjeneste- og trosfellesskap. Slik vil en utvikle og være en annerledes menighet, forskjellig fra de tradisjonelle soknemenigheter. Samtidig prioriterer en altså en spesifikk kirkelig profil, i retning det karismatiske. Likevel har en ikke glemt det ansvaret for lokalmiljøet som ligger i soknetenkningen – i hvert fall ikke som visjon. Fra menighetskjernen ønsker man å etablere nytt menighetsarbeid – særlig innenfor diakoni – til dels basert i forpliktende frivillighet. Da sikter en også på nærmiljøet. Utgangspunktet er imidlertid ikke soknetenkningen, men trosfellesskapets engasjement og interessefellesskap.

Når en i Trefoldighet drøfter strategier for menigheten, bør en ikke glemme at det også tidligere har vært forsøk på å etablere kjernemenigheter basert i gudstjenestefellesskap mer eller mindre uavhengig av soknetenkningen. Tøyen småkirkemenighet i første halvdel av forrige århundre er et eksempel (sml Lundby 1987). Et problem som ble aktualisert i forbindelse med arbeidet i Tøyen, var at en til menighetskjernen og til trosfellesskapet bevisst rekrutterte fra flere kanter av byen. Knut Lundby mener å ha dokumentert at denne strategien – som baserte seg på å løse på soknebåndene – på sikt bidro til å svekke kjernemenighetens tilhørighet til det sosiale livet i lokalbefolkningen. Ikke minst bidro menighetsrådet, som dels var personer som ikke tilhørte Tøyen, til utviklingen i denne retningen (Myhre-Nielsen 1999:246). I de strategiske overveielser i Trefoldighet om utviklingen av kategorial- og valgmenighet bør en drøfte de spenninger mellom det stedegne/lokale og det ”utenfra” som aktualiseres der en løser opp soknegrensene, og som erfaringene fra Tøyen forteller om.

I **Domkirken** menighet er det en enda mer markert vektlegging av gudstjenesten enn i Trefoldighet. I Oslo domkirke er det snakk om en gudstjenestesatsing som langt overgår det som er tilfellet i de fleste andre menigheter. Det samme gjelder for nattverdsfeiringen; her gis det et tilbud som klart overstiger det vanlige nivået, ikke bare i Oslo men ellers i landet. Den kirkelige virksomheten i Domkirken er i det store og hele sentrert om gudstjeneste og nattverdsfeiring i domkirken. Riktignok kommer det ikke så mange fra den geografiske menigheten verken til gudstjeneste eller til nattverd (iflg. Karl Gervin i møte 08.04.03). De få som kommer, er helst pensjonister fra området rundt Ruseløkka og Homansbyen. Det kommer knapt noen fra Aker Brygge eller fra det området vi har kalt Domkirken øst. Oslo domkirke er altså bare i liten grad gudstjenestekirke for soknets beboere. Likevel er oppslutningen der om gudstjeneste og om nattverdsfeiring blant de høyeste i landet. Domkirken sikter med sitt store gudstjenestetilbud på alle som befinner seg i Oslo sentrum. En planlegger ikke gudstjenestevirksomheten med utgangspunkt i eller med spesielt sikte på soknemenigheten. Og man har utvilsomt lyktes i å bli gudstjenestested, ikke bare for hele byen, men langt videre enn som så. Kjennetegnet er at en i Domkirken inviterer til gudstjeneste for selve gudstjenestefeiringens skyld. En har ikke som målsetting å føre de mange som kommer til gudstjeneste i Oslo domkirke, videre inn i andre aktiviteter i Domkirken menighet, eller inn i noe organisert ”frivillig arbeid” med utspring i tradisjonelt menighetsliv med tradisjonell virksomhet. En legger opp til et gudstjenesteliv for dem som måtte finne seg i Oslo sentrum, og uten å ha tanker om videre opplegg med sikte på å aktivisere gudstjenestedeltakerne i forpliktende (frivillig) menighetsarbeid (barnarbeid, ungdomsarbeid, menighetsblad etc). En bygger ikke videre fra deltakelse i gudstjeneste og nattverdsfeiring til en kjernemenighet. Tvert om vil en gi et tilbud til alle og prioriterer det å være til stede for enhver som måtte trenge det – til enhver tid. Dermed får gudstjenestelivet i domkirken noe visst anonymt over seg. Det viktige er selve gudstjenestedeltakelsen der og da. Grunnidéen er at alle til enhver tid skal kunne finne et sted å møte Gud, og det er nok. Her er en

del trekk som minner om dette å gå i kirke i utlandet. Dette preget forsterkes gjennom den noe høykirkelige profilen som rammer inn forståelsen og utførelsen av gudstjeneste og nattverdsfeiring i Oslo domkirke.

Gudstjenesteprofilen i Oslo domkirke møter utvilsomt mange menneskers behov. På den ene siden kan det litt anonyme simpelthen være viktig en god del kirkegjengere nettopp ikke har ønske om å delta i andre kirkelige aktiviteter (sml Hegstad 1996: 271; 325f). På den andre siden kan vekten på det rituelle og det liturgiske og på det noen vil kunne omtale som det litt upersonlige, av mange oppleves som at kirken har senket terskelen (Hegstad 1996: 278ff). Vekten på liturgi ser mange som et uttrykk for at de ikke stilles overfor uoverstigelige krav i religiøs forstand. Men en profilering av gudstjenesten som eneste kirkelige tilbud kan føre til at det ikke bygges noe trosfellesskap lokalt. Et trosfellesskap forutsetter en viss kontinuitet og et minimum av innbyrdes relasjoner (Hegstad 1996:15). Mye tyder på at gudstjenestemenigheten i Oslo domkirke er skiftende. Riktignok er domkirken den kirke i Oslo – bortsett fra Storsalen, som altså ikke er soknekirke – som har klart størst oppslutning om gudstjenesten, og om nattverden. Men her er det ikke snakk om en stabil menighetskjerne av noen størrelse. Og det synes som om Oslo domkirke er i ferd med å miste noe av sin funksjon som soknekirke i lokalmiljøet og som sted for de lokales kirkegang. Det kan være et problem for enkelte (få?) av de bofaste i Domkirken at de må søke andre steder om de ønsker tilhørighet til en stabil menighetskjerne, eller et trosfellesskap. På dette punktet er forholdene annerledes i Trefoldighet i og med sammenknytningen av gudstjenestefellesskap og relasjonsbygging, både i teori og i praksis.

Diakonisationsingen

Bortsett fra utviklingen av en citykirke og arbeidet med gudstjenesteutvikling er det et annet trekk som er felles for Trefoldighet og Domkirken menigheter: satsingen på diakoni. Dette synliggjøres ved felles arbeid med å få til en samfinansiert diakonstilling.

I begge menighetene argumenterer en for en felles diakonstilling med henvisning til de mange som faller i gjennom i Oslo sentrum, med dem som er rusmisbrukere, som er bostedsløse osv. Særlig i Domkirken, men også i Trefoldighet, er det et samarbeid mellom menigheten og offentlige etater som politiet, barnevernet, sosialkontoret og rusmideletaten, og med frivillige organisasjoner som Kirkens bymisjon. Et spesielt trekk ved Domkirken er at en har åpen kirke ca seks timer hver dag, og at dessuten prestene har treffetid hver dag. Også når det gjelder disse punktene argumenteres det diakonalt, men også sjesørgerisk: Kirken skal være tilgjengelig til enhver tid. Ikke minst gjelder dette for folk med akutte problemer.

Tenkningen bak diakonisationsingen aktualiserer imidlertid et problem: Både kommunale etater og frivillige organisasjoner, og nå også menighetene, setter inn et omfattende arbeid til beste for dem som ikke klarer seg og ikke klarer livet i Oslo sentrum. Dersom en i byggingen av de to sentrumsmenighetenes diakoni også prioriterer de samme gruppene, kan dette føre til at en får en skjev ressursinnsats og -fordeling. Det er så å si ingen som er så dekket med tiltak som dem som faller igjennom i, eller på siden av samfunnet. I følge bladet Bymisjon 2/2003:6 er det i ferd med å bli organisert et tettere samarbeid mellom Frelsesarmeen, Røde Kors og Kirkens Bymisjon – særlig med tanke på situasjonen i Oslo sentrum, og særlig med tanke på rusmisbrukere og bostedsløse. Samarbeidet dreier seg både om utveksling av kompetanse og av frivillige i rusomsorgen. Ikke minst handler det om økonomisk samarbeid, bl.a. knyttet til Kirkens bymisjons arbeid med boligsatsing for hjemløse. Her er en på jakt etter å trekke veksler på flere ideelle organisasjoner i den private omsorgssektoren. Foreløpig synes menighetene å spille en perifer rolle i sammenhengen.

Denne felles satsingen kan illustrere at enkelte spesielt omsorgs- og tiltakstrengende grupper kan bli så høyprioriterte at en kan risikere at det er "de vanlige" som faller i gjennom, bl.a. når det gjelder kirkelige tiltak. Dette er forhold som menighetene bør ta i betraktning i sine prioriteringer for bruken av diakonstillingen. For riktignok er det relativt sett få barn og unge i de to aktuelle menighetene. Men det er få institusjoner og organisasjoner – om noen –, og heller ikke menighetene, satser på dem. Faren er at "vanlige" barn og unge så å si faller mellom to stoler. Det kan være verdt for menighetene å overveie om en i stedet for å sette sine ressurser inn i rusomsorgen bør sette dem inn på forebyggende tiltak for de barn og unge som bor i sentrum, eventuelt som ferdes i sentrum. For det vil være et sentralt poeng for menighetene, som tross alt har et geografisk ansvar, å bidra til å hindre at barn og unge rekrutteres til rusmiljøet i Oslo sentrum. Det er ikke tvil om behovet for satsing i rusomsorg. Men "alle" satser på dem som faller igjennom. Derimot finnes lite av forebyggende arbeid i Oslo sentrum. I denne situasjon bør menighetene i det minste drøfte om de heller bør satse på barne- og ungdomsdiakoni, og prioritere forebygging framfor arbeid blant rusmisbrukere.

Kultursatsingen

Oslo domkirke har i årtier – og ikke mindre de senere årene – vært en sentral institusjon i byens kulturliv. Denne posisjonen handler delvis om bruken av kirken i forbindelse med konserter. Men gjennom aktivt samarbeid med andre kulturinstitusjoner – det være seg teater, film- og kino, musikk- og billedkunstinstitusjoner – har en bidratt til en utvidelse av det kirkelige kulturtilbudet de senere årene (sml opplysninger på møte 08.04.03). Kjelleren i domkirken – Krypten – er blitt et viktig utstillings-, foredrags- og samlingslokale.

I Trefoldighetskirken foregår også noe konsertvirksomhet, men i klart mindre omfang enn i domkirken. For øvrig spiller Trefoldighetskirken en relativt tilbaketrukket, beskjeden rolle i Oslos kulturliv. Utenfra sett synes det imidlertid å ligge til rette for store utviklingsmuligheter på dette feltet: bygningen Trefoldighetskirken har katedraleens preg. Katedraleffekten bør kunne utnyttes bedre i en tid hvor "stedet" og "møteplassen" synes å få øket betydning i mange menneskers liv, også religiøst sett (sml nedenfor, kap 8.2). Imidlertid avhenger dette av om menigheten i sine prioriteringer gir åpning for å utnytte og utvikle de muligheter Trefoldighetskirken gir på kan gi på kulturområdet.

8.2 UTFORDRINGER

I det følgende summerer vi opp noen av de utfordringene og dilemmaer som særlig Trefoldighet menighet, men også Domkirken, står overfor de nærmeste årene. Domkirken har gjennom lenger tid utviklet sin egen status og profil i storbyen. Trefoldighet synes å være mer "på leit" etter egen rolle og identitet.

Befolkningsutviklingen i sentrum av Oslo var lenge slik at boliger ble byttet ut med forretninger og kontorlokaler. De siste årene har bosettingen i sentrum begynt å ta seg opp igjen. Utbyggingen på Aker Brygge er for lengst fullført, og dette er etter hvert blitt et populært boområde for unge (middelaldrende) mennesker med jobb i sentrum. Om få år er de nye store utbyggingsprosjektene i sentrum, Fredensborg Jess Carlsen – kvartalet og Pilestredet Park, fullført. Det vil føre til en

enorm befolkningstilvekst i Trefoldighet sokn. Ser vi på Domkirken *prestegjeld*, vil den bofaste befolkningen kunne øke til nær 15.000 i løpet av tre-fire år. Dermed vil de to soknene sett under ett ha en befolkningsmengde som er langt høyere enn det gjennomsnittssoknet i Oslo har, og som utgjør basis for en ordinær kirkelig tilbudspakke i form av dåp, konfirmasjon, vigslar, begravelser, gudstjenester, kveldsarrangement mv. (Regner vi en medlemsprosent på 60, vil Trefoldighet og Domkirken sokn om få år ha rundt 9.000 beboere som er medlemmer av Den norske kirke.)

Befolknings- og medlemsøkningen vil etter alt å dømme forsterke de demografiske og sosiale særdragene som vi allerede finner i sentrum. Her bor det mange unge mennesker, enslige eller i par, noen med barn. Dette er en gruppe mennesker med mange felles behov og sine særlige interesser. Mange av dem vil være opptatt med å etablere en egen familie, parallelt med at de ønsker å befeste en posisjon på arbeidsmarkedet. De fleste har høy utdanning. Grunnen til at de velger å bo i Oslo sentrum, er både knyttet til tilgangen til interessante jobber, et bredt spekter av kulturtilbud og en dragning mot det dynamiske bylivet. Det er snakk om moderne, urbane og kosmopolittisk orienterte mennesker. Men dette innebærer ikke nødvendigvis at en ikke også kan være interessert i det som har med lokale tiltak, kirkeliv og religion å gjøre. Fellestrekket vil likevel være at vi her – i sterkere grad enn det tilfellet er i dag – vil stå overfor en befolkningsgruppe som preges av livsappetitt, pågangsmot og kapasitet. Spørsmålet blir: Hvordan kan kirken møte denne store og voksende befolkningsgruppen?

Et samarbeid mellom kirke og kultur vil nokså sikkert være en del av svaret. En god del slike samarbeidstiltak er allerede prøvd ut. De ansatte i Domkirken har samarbeidet med kinoene om foredrags- og diskusjonskvelder basert på aktuelle filmer. Tilsvarende er prøvd ut, og kan videreutvikles, i forbindelse med teatre, muséer og biblioteker. Slike tiltak kan ta utgangspunkt i aktuelle kultursatsinger i forbindelse med nye filmer (som Matrix? Ringenes Herre?), teateroppsetninger (Ibsen? skuespiller Svein Tindberg med Markus-evangeliet?) og/eller boklanseringer (Marianne Gullestad om Det norske?, Harry Potter-bøkene?). Nøyaktig hvordan dette kan utformes, er vanskelig å si uten at en tar helt konkrete utgangspunkter i hva det er som til enhver tid skjer på kulturfronten i Oslo. Men uansett vil unge voksne (unge middelaldrende) i Oslo sentrum være storforbrukere av kultur. De er også storforbrukere av andre sosiale tilbud i form av kafeer og restauranter. Ved å koble noen slike elementene sammen vil også kirken kunne være med på å skape fora som treffer deler av denne gruppen.

Nå er veien ikke alltid lang fra det å være businessmann med suksess til å bli arbeidsledig og (relativt sett) fattig. Oslo sentrum preges i stor grad av jobber knyttet til finansvirksomhet. Arbeidsplassene er sårbare for konjunktursvingninger. Blant de såkalt vellykkede 20-40-åringene finner vi også dem som ikke maktet presset, og som falt av i en eller annen sving. I materialet vi har presentert, finner vi indikasjoner på betydelige sosiale problem innenfor aldersklassen 20-40 år. Etter å ha mislykkes i arbeidslivet, i familielivet eller begge deler, vil en del kunne søke til rusmiljøet i Oslo sentrum. Det er en utfordring for kirkene å kunne møte denne virkeligheten og helst bidra til å forebygge en slik utvikling blant byens unge. Det kan være verdt for menighetene å vurdere om de skal sette sine ressurser inn på å arbeide med forebygging framfor å satse på "etterbehandling" slik som en rekke etater, institusjoner og organisasjoner gjør. Problemstillingen blir ikke mindre aktuell om den nye "befolk-sentrum"-boomen på sikt fører til at det blir flere barn og unge bosatt i Oslo sentrum.

De to soknene er nært knyttet til hverandre og avhengige av hverandre. Domkirken er – om en skal profilere menigheten som citykirke utenfor soknestrukturen – avhengig av at Trefoldighet opprettholder et bredt tilbudsregister og dekker de bofaste i sentrum sitt behov for kirkelige tjenester. For Trefoldighet er det en realitet at Domkirken allerede har etablert seg som en form

for citykirke i den forstand at den betjener mennesker uavhengig av bosted. Det er ikke gitt at begge disse to kirkene i Oslo sentrum skal satse på å fylle den uavhengige citykirke-funksjonen. Dessuten kan begrepet "citykirke" lett få noe visst illusorisk over seg. Ett er det at bare er et ganske lite mindretall av de titusener som befinner seg i Oslo "city" i forbindelse med jobb og fritid, som i det hele tatt vil komme til å gjøre seg bruk av kirken, enten det nå er på formiddags-, ettermiddags- eller kveldstid. Folk som jobber ett sted men som bor på et annet, er ikke nødvendigvis interessert i "kulturtilbud" nær arbeidsplassen. De vil kunne velge bostedet hvor kulturen kan "konsumeres" sammen med familie og venner. Kirkens tilbud og virksomheter er tradisjonelt familie-orientert og vil for folk flest fungere best i tilknytning til stabile bomiljøer.

Derimot kan det tenkes at åpne kirkedører i sentrumskirker som Trefoldighetskirken og Oslo domkirke for at de få som føler det slik, kan stikke innom – sette seg ned, tenne lys, finne noen øyeblikks ro, tenke over ting – og på dette viset ta kirkehuset og kirkestedet i bruk. Det at Oslo domkirke er åpen flere timer daglig, er viktig for en god del mennesker, selv om de egentlig ikke er så mange. Det må kunne la seg gjøre også å ta i bruk Trefoldighetskirken med dens klare katedralpreg på tilsvarende måte. På den annen side er det ikke uten videre behov for så mange døgnåpne kirker i Oslo sentrum. Norge og Oslo er ikke tross alt ikke preget av kontinental katolsk ånd hvor det å stikke innom en kirke, bøye kne og gjøre korsets tegn føles naturlig og er en integrert del av hverdagen til folk.

I Trefoldighet har det de siste årene vokst fram en ny menighetstype representert ved Storsalen i Staffeldtsgate. Det har sitt utspring i at Indremisjonen/Normisjon har endret noe på sin profil slik at det er blitt legitimt enkelte steder å operere som egen menighet innenfor Den norske kirke. Gudstjenestene i Storsalen ser også ut til å treffe et behov blant yngre mennesker i Oslo. Men en del tyder på at en først og fremst rekrutterer unge mennesker som bor utenfor sentrum og som gjerne har flyttet til Oslo i forbindelse med studier og arbeid. Veksten i Storsalen har skjedd parallelt med at arbeidet i Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag er trappet ned på Blindern-området. Den nye given i Storsalen bygger på menighetsplantingsidéer fra USA. Gjennom selvstendige cellegrupper skal folk inkluderes i et trosfellesskap og gis en oppgave i tilknytning til gudstjenesten. Denne formen for organisering har vist seg effektiv når det gjelder å skape en stabil og høy gudstjenestesøkning. Hvor inkluderende og åpent dette miljøet er for folk som ikke uten videre er lommekjent i de kristelige kodene, er derimot høyst usikkert. Verken Domkirken eller Trefoldighet har mulighet til å bygge opp noe som tilsvarer den virksomheten som drives i Staffeldts gate. Derimot kan det være behov for å utvikle et menighetstilbud som treffer målgrupper som ikke lett fanges opp av Storsalen. Vi tenker først og fremst på den etter hvert store gruppen av unge, urbane mennesker som bosetter seg i Oslo sentrum fordi de ønsker å etablere nærhet mellom arbeidsplass, bosted og fritidsarena. I denne gruppen finner vi personer på leting etter en kirke som slår i takt med storbyens puls og som kan bidra til å skape en meningsfull helhet over de ulike delene av livene deres .

Med henblikk på de strategidrøftingene som føres i sentrumsmenighetene i Oslo – og særlig i Trefoldighet – vil vi avslutningsvis trekke fram en av Harald Hegstads konklusjoner i tilknytning til hans studier av norsk kirkeliv: "Det er grunn til å advare mot alt som kan svekke Den norske kirkes *folkekirkelige* forpliktelse. Spørsmålet om *valg* (vår uthev.) av menighet vil i første rekke være et spørsmål som er relevant for gruppen av kirkelig aktive. For kirkemedlemmer ellers vil derimot tilknytningen til soknemenigheten normalt være den primære. Det er derfor viktig at en ikke utvikler en kirkelig struktur eller en kirkelig praksis der menighetens ansvar overfor dem som ikke hører til noen menighetskjerne, forsvinner ut av synsfeltet. Et slikt ansvar vil den geografisk baserte menighet i de fleste tilfelle være den beste til å ivareta" (Hegstad 1999: 144f). De to soknene i Domkirken prestegjeld bør ikke begge – og på samme tid – legge en ny menighetstenkning til grunn for virksomheten. Begge kan ikke, eller bør ikke, gjøre det samme.

Begge kan ikke si seg løs fra soknestructuren. Riktignok er det mulig å trekke inn samtlige sokn i domprostiet med sikte på å etablere en ny arbeidsfordeling, eventuelt basert på nye soknegrenser. Men en bør ikke glemme at for svært mange av dem som ikke er særlig hyppige brukere av kirken bortsett fra ved livs- og dødsritualene, spiller tilhørighet og tradisjon en viktig rolle. Tilhørighet og tradisjon er også spørsmål om sted (sml Hegstad 1996: 384ff). Da er det slett ikke gitt at folk som har tradisjon for å høre til én bestemt kirke, enkelt etablerer et tilhørighetsforhold til et annet guds- og kirkehus. Endringer på kirkefronten kan bety at mange, fortrinnsvis de som er relativt passive, mister sin kirkelige og religiøse forankring og identitet, mens de samme endringer gjerne backes opp av både kirkelige ansatte og av kirkelig aktive.

TABELLVEDLEGG

Tabellvedlegget har to deler. De ene – del A – omhandler Trefoldighet sokn. Del B omhandler Domkirken sokn.

Tabeller som tematisk henger sammen men som angår ulike områder innenfor soknet, har samme hovednummerering (f.eks A 1), men forskjellig undernummerering (f.eks A 1.1 og A 1.5).

Hele tabellvedlegget baserer seg på statistikk fra Oslo kommune, Byrådsavdeling for finans.

De tabellvedleggene som har hovednummerering på 1-tallet (A 1, B 1) tar for seg detaljer om befolkningen i de to soknene, fordelt etter roder, alder og kjønn.

De tabellvedleggene som har hovednummerering på 2-tallet (A 2, B 2) viser samlet befolkning i de to soknene, fordelt etter alder og kjønn.

De tabellvedleggene som har hovednummerering på 3-tallet (A 3, B 3) viser befolkningen i de spesielt befolkningstette områdene i hvert av de to soknene (se kap 4), fordelt etter alder og kjønn.

DEL A

DATA OM TREFOLDIGHET SOKN

TABELLVEDLEGGENE A 1.1 – A 1.6 TREFOLDIGHET SOKN, BEFOLKNING FORDELT ETTER RODER, ALDER OG KJØNN (2001 – 2002). ANTALL.

TABELLVEDLEGG A 1.1:

Området fra linjen Tinghuset, regjeringskvartalet, Deichmanske; opp til St. Olavs gate.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	Menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
201	0- 5	0	3	3	0- 5	1	2	3
	6-12	1	1	2	6-13	1	1	2
	13-15	1	1	2	14	1	0	1
	16-19	3	2	5	15-19	2	2	4
	20-39	75	44	119	20-39	87	58	145
	40-66	20	10	30	40-66	22	9	31
	67 +	2	1	3	67 +	2	1	3
i alt:		102	62	164*		116	73	189*
205	–	–	–	–	–	–	–	–
i alt:	–	–	–	138**	–	–	–	142**

*) 2001: I rode 201 bor 1 person utenfor Trefoldighet menighet. Andelen er så liten at hele roden er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Trefoldighet. 2002: samme tendens. **) 2001: I kvartalene 03-06 bor bare 19 av 138 av de beboerne i Trefoldighet menighet. Aldersfordelingen på de 19 er ukjent. Andelen utenfor soknet er så stor at roden ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Trefoldighet. 2002: samme tendens.

TABELLVEDLEGG A 1.2:

Området fra Tinghuset; opp mellom Kristian IVs gt og Pilestredet; til Holbergs plass.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	Menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
306	–	–	–	–	–	–	–	–
i alt:	–	–	–	25*	–	–	–	22*
307	0- 5	3	2	5	0- 5	2	1	3
	6-12	1	1	2	6-13	1	3	4
	13-15	0	1	1	14	0	0	0
	16-19	1	1	2	15-19	0	2	2
	20-39	30	34	64	20-39	34	26	60
	40-66	29	17	46	40-66	28	20	48
	67 +	2	7	9	67 +	2	9	11
i alt:		66	63	129		67	61	128

*) 2001: I rode 306 bor bare 7 av 25 beboerne i Trefoldighet menighet. Resten bor utenfor menigheten. Andelen er så stor at roden ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Trefoldighet. 2002: samme tendens.

TABELLVEDLEGG A 1.3:

Området mellom kirken og Vår Frelasers gravlund; videre fra St. Olavsgate og opp t.o.m. Pilestredet Park.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
202	0- 5	0	4	4	0- 5	3	4	7
	6-12	0	2	2	6-13	0	2	2
	13-15	0	0	0	14	0	0	0
	16-19	1	3	4	15-19	0	2	2
	20-39	93	76	169	20-39	94	77	171
	40-66	35	11	46	40-66	34	13	47
	67 +	3	1	4	67 +	5	1	6
i alt:		132	97	229		136	99	235
203	0- 5	19	23	42	0- 5	24	25	49
	6-12	10	7	17	6-13	11	10	21
	13-15	4	2	6	14	2	1	3
	16-19	2	5	7	15-19	5	5	10
	20-39	277	219	496	20-39	319	254	573
	40-66	92	94	186	40-66	98	99	197
	67 +	14	21	35	67 +	15	20	35
i alt:		418	371	789*		474	414	888*
204	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	551**	-	-	-	562**

*) 2001: 76 av rodens 789 innbyggere bor utenfor Trefoldighet menighet. Andelen er så liten at roden i sin helhet er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Trefoldighet. 2002: samme tendens. **) 2001: 206 av rodens 551 innbyggere bor utenfor Trefoldighet menighet. Andelen er så stor at roden ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Trefoldighet. 2002: samme tendens.

TABELLVEDLEGG A 1.4:

Området fra kirken og Deichmanske; i en vifte ned til Akerselva.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
206	0- 5	21	23	44	0- 5	21	15	36
	6-12	8	14	22	6-13	7	15	22
	13-15	4	5	9	14	0	1	1
	16-19	3	8	11	15-19	9	10	19
	20-39	240	232	472	20-39	243	244	487
	40-66	87	55	142	40-66	90	57	147
	67 +	12	21	33	67 +	14	18	32
i alt:		375	358	733		384	360	744
207	0- 5	28	13	41	0- 5	28	16	44
	6-12	9	8	17	6-13	15	16	31
	13-15	4	4	8	14	1	3	4
	16-19	8	10	18	15-19	11	10	21
	20-39	261	189	450	20-39	242	178	420
	40-66	68	48	116	40-66	71	54	125
	67 +	5	9	14	67 +	4	9	13
i alt:		383	281	664		372	286	658
208	0- 5	13	11	24	0- 5	13	11	24
	6-12	5	8	13	6-13	2	8	10
	13-15	3	0	3	14	1	0	1
	16-19	2	5	7	15-19	4	3	7
	20-39	130	96	226	20-39	163	90	253
	40-66	57	24	81	40-66	54	26	80
	67 +	3	6	9	67 +	3	5	8
i alt:		213	150	363		240	143	383

TABELLVEDLEGG A 1.5:

Området fra Holbergs plass; oppover mellom Hegdehaugsveien og Wergelandsveien til Parkveien.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
308	0- 5	10	12	22	0- 5	15	14	31
	6-12	15	4	19	6-13	13	5	18
	13-15	3	5	8	14	1	1	2
	16-19	6	6	12	15-19	5	9	14
	20-39	150	138	288	20-39	170	147	317
	40-66	59	62	121	40-66	62	62	124
	67 +	23	34	57	67 +	20	31	51
i alt:		266	261	527		286	269	555

TABELLVEDLEGG A 1.6:

Området fra Stensberggata; oppover mellom Hegdehaugsveien og Pilestredet til Oscars gate.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
808	0- 5	21	11	32	0- 5	23	16	39
	6-12	3	5	8	6-13	4	5	9
	13-15	1	0	1	14	2	0	2
	16-19	3	3	6	15-19	4	4	8
	20-39	279	263	542	20-39	292	259	551
	40-66	137	108	245	40-66	143	108	251
	67 +	38	65	103	67 +	35	64	99
i alt:		482	455	937		503	456	959
809	0- 5	27	22	49	0- 5	24	25	49
	6-12	14	25	39	6-13	17	26	43
	13-15	10	7	17	14	1	2	3
	16-19	10	13	23	15-19	14	11	25
	20-39	289	218	507	20-39	272	226	498
	40-66	128	108	236	40-66	124	110	234
	67 +	12	35	47	67 +	16	34	50
i alt:		490	428	918		468	434	902

KOMMENTARER TIL TABELLVEDLEGGENE A 1.1 – A 1.6

Tabellvedleggene A 1.1 til A 1.6 viser at det er tre befolkningskonsentrasjoner i Trefoldighet menighet (se kap 4):

1. **Rodene 308, 808 og 809 utgjør til sammen region Trefoldighet vest, med rundt regnet 2.400 innbyggere.** (2001= 2.382; 2002: 2.416 innbyggere).
2. **Rodene 202 og 203 utgjør til sammen region Trefoldighet nord, med rundt regnet 1.100 innbyggere.** (2001 = 942; 2002: 1.123). Utbyggingsområdet Pilestredet Park ligger i denne regionen, i rode 203 (se kap 8). Dette vil føre til en betydelig vekst i løpet av årene som kommer, opp mot ca. 3.000 innbyggere.
3. **Rodene 206, 207, 208 utgjør til sammen region Trefoldighet øst, med rundt regnet 1.800 innbyggere.** (2001 = 1.760; 2002: 1.785). Utbyggingsområdet Fredensborg Jess Carlsen-kvartalet ligger i denne regionen (se kap 8). Dette vil føre til kraftig vekst i årene som kommer, opp mot ca. 2.200 innbyggere.

Rode 204 er i sin helhet holdt utenfor regioninndelingen. Roden kunne vært lagt både til region nord og til region nordøst. Begrunnelsen for ikke å ta den med i konstrueringen av regioner i menigheten, er at om lag 40 % av innbyggerne i roden hører med til Gamle Aker sokn.

**TABELLVEDLEGGENE A 2.1 – A 2.3 TREFOLDIGHET SOKN, SAMLET
BEFOLKNING ETTER ALDER OG KJØNN (2001 – 2002). ANTALL OG PROSENT.**

TABELLVEDLEGG A 2.1:

Befolkningen samlet etter alder og kjønn; antall; Trefoldighet sokn (unntatt rodene 204, 205, 306) *								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
201, 202, 203, 206, 207, 208,307, 308, 808,809	0- 5	142	124	266	0- 5	154	129	283
	6-12	66	75	141	6-13	71	91	162
	13-15	30	25	55	14	9	8	17
	16-19	39	56	95	15-19	54	58	112
	20-39	1824	1509	3333	20-39	1916	1559	3475
	40-66	712	537	1249	40-66	726	558	1284
	67 +	114	200	314	67 +	116	192	308
i alt:		2927	2526	5453		3046	2595	5641

*) I rodene 204, 205 og 306 er så stor del av befolkningen bosatt utenfor Trefoldighet menighet at rodene ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Trefoldighet. Slik "mistes" i 2001 til sammen 373 personer som egentlig tilhører Trefoldighet menighet. På den annen side er det i rodene 201 og 203 tatt med 77 personer som egentlig bor utenfor menigheten. 5453 personer + 373 missing – 77 påplussset = 5749 personer bosatt innenfor menighetens grenser. I 2002 er netto "tap" på 288 personer; de fleste er bosatt i rode 204.

TABELLVEDLEGG A 2.2:

Kjønnsfordeling i aldersgrupper og samlet; prosent; Trefoldighet sokn (unntatt rodene 204, 205, 306) *						
År:	2001			2002		
Roder:	alder	menn	kvinner	alder	menn	kvinner
201, 202, 203, 206, 207, 208,307, 308, 808,809	0- 5	53,4	46,6	0- 5	54,4	45,6
	6-12	46,8	53,2	6-13	43,8	56,2
	13-15	54,5	45,5	14	52,9	47,1
	16-19	41,1	58,9	15-19	48,2	51,8
	20-39	54,7	45,3	20-39	55,1	44,9
	40-66	57,0	43,0	40-66	56,5	43,5
	67 +	36,3	63,7	67 +	37,7	62,3
i alt:		53,7	46,3		54,0	46,0

*) I rodene 204, 205 og 306 er så stor del av befolkningen bosatt utenfor Trefoldighet menighet at rodene ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Trefoldighet.

TABELLVEDLEGG A 2.3:

Aldersfordeling; prosent; Trefoldighet sokn (unntatt rodene 204, 205, 306) *				
År:	2001		2002	
Roder:	aldersgrupper	%	aldersgrupper	%
201, 202, 203, 206, 207, 208,307, 308, 808,809	0- 12	7,5	0-13	7,9
	13-19	2,7	14-19	2,3
	20-39	61,1	20-39	61,6
	40-66	22,9	40-66	22,8
	67 +	5,8	67 +	5,4
i alt:		100,0		100,0

*) I rodene 204, 205 og 306 er så stor del av befolkningen bosatt utenfor Trefoldighet menighet at rodene ikke er tatt med i aldersfordelingen for Trefoldighet.

TABELLVEDLEGGENE A 3.1 – A 3.4 TREFOLDIGHET SOKN, BEFOLKNINGSTETTE OMRÅDER, BEFOLKNINGEN FORDELT ETTER ALDER OG KJØNN (2001 – 2002).
ANTALL OG PROSENT.

TABELLVEDLEGG A 3.1:

Befolkning etter alder; Trefoldighet vest; antall og prosent.						
År:	2001			2002		
Roder:	alder	antall	%	alder	Antall	%
308, 808,809	0-12	169	7,1	0-13	187	7,8
	13-19	67	2,8	14-19	54	2,2
	20-39	1337	56,1	20-39	1366	56,5
	40-66	602	25,3	40-66	609	25,2
	67 +	207	8,7	67 +	200	8,3
i alt:		2382	100,0		2416	100,0

TABELLVEDLEGG A 3.2:

Befolkning etter alder; Trefoldighet nord; antall og prosent. *						
År:	2001			2002		
Roder:	Alder	antall	%	alder	Antall	%
202, 203	0-12	65	6,4	0-13	79	7,0
	13-19	17	1,7	14-19	15	1,3
	20-39	665	65,3	20-39	744	66,3
	40-66	232	22,8	40-66	244	21,7
	67 +	39	3,8	67 +	41	3,7
i alt:		1018	100,0		1123	100,0

*) Her kommer Pilestredet Park.

TABELLVEDLEGG A 3.3:

Befolkning etter alder; Trefoldighet øst; antall og prosent. *						
År:	2001			2002		
Roder:	alder	antall	%	alder	antall	%
206, 207, 208	0-12	161	9,1	0-13	167	9,3
	13-19	56	3,2	14-19	53	3,0
	20-39	1148	65,2	20-39	1160	65,0
	40-66	339	19,3	40-66	352	19,7
	67 +	56	3,2	67 +	53	3,0
i alt:		1760	100,0		1785	100,0

*) Her kommer Fredensborg Jess Carlsen – kvartalet

TABELLVEDLEGG A 3.4:

Kjønnsfordeling etter alder; 3 befolkningstette områder i Trefoldighet menighet, antall og prosent.								
År:	2001				2002			
Områder/roder:	alder	% menn	% kvinner	antall	alder	% menn	% kvinner	antall
Vest (rodene 308, 808, 809)	0-12	53,3	46,7	169	0-13	51,3	48,7	187
	13-19	49,3	50,7	67	14-19	50,0	50,0	54
	20-39	53,7	46,3	1337	20-39	53,7	46,3	1366
	40-66	53,8	46,2	602	40-66	54,0	46,0	609
	67 +	35,3	64,7	207	67 +	35,5	64,5	200
Gjennomsnitt:		52,0	48,0	2382		52,0	48,0	2416
Nord (rodene 202, 203)	0-12	44,6	55,4	65	0-13	48,1	51,9	79
	13-19	41,2	58,8	17	14-19	46,7	53,3	15
	20-39	55,6	44,4	665	20-39	55,5	44,5	744
	40-66	54,7	45,3	232	40-66	54,1	45,9	244
	67 +	43,6	56,4	39	67 +	48,8	51,2	41
Gjennomsnitt:		54,0	46,0	1018		54,3	45,7	1123
Øst (rodene 206, 207, 208)	0-12	52,2	47,8	161	0-13	51,5	48,5	167
	13-19	42,9	57,1	56	14-19	49,1	50,1	53
	20-39	55,0	45,0	1148	20-39	55,9	44,1	1160
	40-66	62,5	37,5	339	40-66	61,1	38,9	352
	67 +	35,7	64,3	56	67 +	39,6	60,4	53
Gjennomsnitt:		55,2	44,8	1760		55,8	44,2	1785

DEL B

DATA OM DOMKIRKEN SOKN

TABELLVEDLEGGENE B 1.1 – B 1.10 DOMKIRKEN SOKN, BEFOLKNING FORDELT ETTER RODER, ALDER OG KJØNN (2001 – 2002). ANTALL.

TABELLVEDLEGG B 1.1:

Området begrenses av sjøen, Rosenkrantzgate, Kristian IV gate og Grensen; rundt domkirken og Oslo sentralstasjon og videre ut til Bispevika.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	Menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
101-105	0- 5	0	3	3	0- 5	1	2	3
	6-12	0	3	3	6-13	0	2	2
	13-15	0	0	0	14	0	1	1
	16-19	1	4	5	15-19	1	1	2
	20-39	100	74	174	20-39	132	56	188
	40-66	51	8	59	40-66	52	10	62
	67 +	8	3	11	67 +	9	5	14
i alt:		160	95	255		195	77	272

TABELLVEDLEGG B 1.2:

Området fra linjen Tinghuset – Domkirken; østover mot Bernt Ankers gate, Brugata og Akerselva.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	Menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
201	–	–	–	–	–	–	–	–
i alt:	–	–	–	164*	–	–	–	189*
205	0- 5	2	4	6	0- 5	1	1	2
	6-12	2	2	4	6-13	4	3	7
	13-15	1	1	2	14	1	0	1
	16-19	2	2	4	15-19	4	3	7
	20-39	60	32	92	20-39	59	31	90
	40-66	20	6	26	40-66	28	6	34
	67 +	4	0	4	67 +	1	0	1
i alt:		91	47	138**		98	44	142
211	0- 5	0	1	1	0- 5	0	1	1
	6-12	0	0	0	6-13	0	0	0
	13-15	0	0	0	14	0	0	0
	16-19	0	1	1	15-19	1	0	1
	20-39	25	20	45	20-39	31	17	48
	40-66	5	2	7	40-66	8	2	10
	67 +	2	0	2	67 +	2	0	2
i alt:		32	24	56		42	20	62

*) 2001: I rode 201 bor 1 av de 164 beboerne i Domkirken menighet. Andelen er så liten at roden ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken, men derimot for Trefoldighet der de øvrige 163 bor. 2002: tilsvarende. **) 2001: I rode 205 bor 119 av de 138 beboerne i Domkirken menighet. Andelen er så stor at roden er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken. 2002: tilsvarende tendens.

TABELLVEDLEGG B 1.3:

Området fra Rosenkrantz gate; vestover til linjen Slottet – Victoria Terrasse – rundt Aker Brygge.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	Menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
304	0- 5	9	14	23	0- 5	10	14	24
	6-12	2	4	6	6-13	2	4	6
	13-15	0	2	2	14	0	0	0
	16-19	4	0	4	15-19	4	2	6
	20-39	72	56	128	20-39	79	70	149
	40-66	111	82	193	40-66	115	84	199
	67 +	15	18	33	67 +	17	19	36
i alt:		213	176	389		227	193	420
305	0- 5	0	0	0	0- 5	0	0	0
	6-12	0	0	0	6-13	0	0	0
	13-15	0	0	0	14	0	0	0
	16-19	0	0	0	15-19	0	0	0
	20-39	2	0	2	20-39	0	0	0
	40-66	0	1	1	40-66	1	1	2
	67 +	0	0	0	67 +	0	0	0
i alt:		2	1	3		1	1	2
306	0- 5	2	1	3	0- 5	2	2	4
	6-12	0	0	0	6-13	0	0	0
	13-15	0	0	0	14	0	0	0
	16-19	0	0	0	15-19	0	0	0
	20-39	11	1	12	20-39	7	4	11
	40-66	8	1	9	40-66	4	1	5
	67 +	0	1	1	67 +	1	1	2
i alt:		21	4	25*		14	8	22*
309	0- 5	0	0	0	0- 5	0	0	0
	6-12	1	0	1	6-13	1	0	1
	13-15	0	0	0	14	0	0	0
	16-19	0	1	1	15-19	0	1	1
	20-39	3	3	6	20-39	3	3	6
	40-66	4	5	9	40-66	3	4	7
	67 +	3	0	3	67 +	3	0	3
i alt:		11	9	20		10	8	18
310	0- 5	0	0	0	0- 5	0	0	0
	6-12	0	0	0	6-13	0	0	0
	13-15	0	0	0	14	0	0	0
	16-19	0	0	0	15-19	0	0	0
	20-39	1	0	1	20-39	0	0	0
	40-66	1	0	1	40-66	2	0	2
	67 +	1	1	2	67 +	1	1	2
i alt:		3	1	4		3	1	4

*) 2001: 18 av rodens 25 innbyggere bor i Domkirken menighet, de øvrige i Trefoldighet. Andelen er så stor at roden i sin helhet er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken. 2002: tilsvarende.

TABELLVEDLEGG B 1.4:

Området fra Dronningparken og Drammensveien; ned Munkedamsveien og Filipstad Brygge.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	Menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
301	0- 5	27	34	61	0- 5	28	28	56
	6-12	12	12	24	6-13	17	16	33
	13-15	4	6	10	14	2	2	4
	16-19	6	6	12	15-19	6	8	14
	20-39	260	209	469	20-39	264	199	463
	40-66	102	75	177	40-66	112	73	185
	67 +	14	16	30	67 +	14	14	28
i alt:		425	358	783		443	340	783
302	0- 5	25	29	54	0- 5	23	28	51
	6-12	11	16	27	6-13	12	16	28
	13-15	9	8	17	14	1	6	7
	16-19	11	14	25	15-19	17	11	28
	20-39	303	260	563	20-39	330	281	611
	40-66	108	90	198	40-66	115	109	224
	67 +	13	53	66	67 +	14	46	60
i alt:		480	470	950		512	497	1009
303	0- 5	8	15	23	0- 5	11	15	26
	6-12	3	6	9	6-13	2	5	7
	13-15	5	3	8	14	0	2	2
	16-19	5	2	7	15-19	7	2	9
	20-39	165	147	312	20-39	170	157	327
	40-66	73	45	118	40-66	77	46	123
	67 +	6	6	12	67 +	7	6	13
i alt:		265	224	489		274	233	507

TABELLVEDLEGG B 1.5:

Området fra krysset Drammensveien/Parkveien; i en vifte mot Lapsetoget og Oslo Handelsgymn.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
504	—	—	—	—	—	—	—	—
i alt:	—	—	—	1333*	—	—	—	1369*

*) 2001: Bare 29 av rodens 1333 innbyggere bor i Domkirken menighet. Andelen er så liten at roden i sin helhet ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken. 2002: tilsvarende.

TABELLVEDLEGG B 1.6:

Området mellom Drammensveien, Inkognitogaten, Colbjørnsens gate, Oscars gate og Frognerveien.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
709	0- 5	12	11	23	0- 5	9	15	24
	6-12	4	1	5	6-13	3	2	5
	13-15	4	1	5	14	1	1	2
	16-19	7	7	14	15-19	5	5	10
	20-39	142	125	267	20-39	149	110	259
	40-66	60	62	122	40-66	66	64	130
	67 +	14	39	53	67 +	12	38	50
i alt:		243	246	489*		245	235	480*
710	0- 5	0	1	1	0- 5	0	0	0
	6-12	0	0	0	6-13	0	0	0
	13-15	0	0	0	14	0	0	0
	16-19	0	2	2	15-19	0	1	1
	20-39	7	9	16	20-39	3	8	11
	40-66	5	2	7	40-66	3	2	5
	67 +	1	1	2	67 +	1	1	2
i alt:		13	15	28		7	12	19

*) 386 av rodens 489 innbyggere bor i Domkirken menighet. Andelen er så stor at roden i sin helhet er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken.

TABELLVEDLEGG B 1.7:

Området: øyene innerst i Oslofjorden.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
5701	0- 5	—	—	0	0- 5	—	—	0
	6-12	—	—	0	6-13	—	—	0
	13-15	—	—	0	14	—	—	0
	16-19	—	—	0	15-19	—	—	0
	20-39	—	—	1	20-39	—	—	0
	40-66	—	—	2	40-66	—	—	1
	67 +	—	—	5	67 +	—	—	4
i alt:	—	—	—	8	—	—	—	5

TABELLVEDLEGG B 1.8:

Området bak Slottet; mellom Parkveien og Oscars gate, mellom Colbjørnsens gate og Uranienborgveien.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
707	0- 5	16	18	34	0- 5	16	15	31
	6-12	8	12	20	6-13	10	15	25
	13-15	4	2	6	14	2	0	2
	16-19	7	11	18	15-19	8	10	18
	20-39	110	107	217	20-39	103	100	203
	40-66	93	86	179	40-66	101	85	186
	67 +	24	26	50	67 +	21	23	44
i alt:		262	262	524		261	248	509

TABELLVEDLEGG B 1.9:

Området bak Slottet; mellom Parkveien og Oscars gate, mellom Uranienborgveien og Hegdehaugsveien.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
801	—	—	—	—	—	—	—	—
i alt:	—	—	—	763*	—	—	—	752*

*) 2001: Bare 303 av rodens 763 innbyggere bor i Domkirken menighet. Andelen er så liten at roden i sin helhet ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken. 2002: tilsvarende tendens.

TABELLVEDLEGG B 1.10:

Området fra linjen Bernt Ankers gate – Brugata; østover mot Akerselva.								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
209	0- 5	7	8	15	0- 5	8	7	15
	6-12	7	6	13	6-13	7	6	13
	13-15	1	1	2	14	0	0	0
	16-19	3	2	5	15-19	4	3	7
	20-39	215	129	344	20-39	238	149	387
	40-66	71	27	98	40-66	77	28	105
	67 +	6	3	9	67 +	8	2	10
i alt:		310	176	486		342	195	537
210	0- 5	19	28	47	0- 5	25	22	47
	6-12	17	11	28	6-13	19	7	26
	13-15	1	3	4	14	0	1	1
	16-19	35	17	52	15-19	27	22	49
	20-39	310	166	476	20-39	297	147	444
	40-66	99	24	123	40-66	91	24	115
	67 +	22	7	29	67 +	12	5	17
i alt:		503	256	759		471	228	699

KOMMENTARER TIL TABELLVEDLEGGENE B 1.1 – B 1.10

Tabellvedleggene B 1.1 til B 1.10 viser at det er tre befolkningskonsentrasjoner i Domkirken menighet (se kap 4):

1. **Rodene 301, 302, 303 og 304 utgjør til sammen region Domkirken vest, med rundt regnet 2.700 innbyggere** (2001 = 2611; 2002 = 2719 innbyggere).
2. **Rodene 707 og 709 utgjør til sammen region Domkirken nord, med rundt regnet 1.000 innbyggere** (2001 = 1013; 2002 = 989 innbyggere).
3. **Rodene 209 og 210 utgjør til sammen region Domkirken øst, med rundt regnet 1.200 innbyggere** (2001 = 1245; 2002 = 1236 innbyggere).

Av disse er området fra og med Aker Brygge og videre rundt Ruseløkka skole, oppover mot Drammensveien med Lapsetorget, det klart største. Her finner vi nær halvparten (46 %) av det totale antallet beboere i Domkirken sokn.

TABELLVEDLEGGENE B 2.1 – B 2.3 DOMKIRKEN SOKN, SAMLET BEFOLKNING ETTER ALDER OG KJØNN (2001 – 2002). ANTALL OG PROSENT.

TABELLVEDLEGG B 2.1:

Befolkningen samlet etter alder og kjønn; antall; Domkirken sokn (unntatt rodene 201, 504, 801) *								
År:	2001				2002			
Roder:	alder	menn	kvinner	i alt	alder	menn	kvinner	i alt
101, 102, 103, 104, 105, 205, 209, 210, 211, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 709, 707, 710, 5701.	0- 5	127	167	294	0- 5	134	150	284
	6-12	67	73	140	6-13	77	76	153
	13-15	29	27	56	14	7	13	20
	16-19	81	69	150	15-19	84	69	153
	20-39	1786	1338	3124	20-39	1865	1332	3197
	40-66	811	516	1327	40-66	855	539	1394
	67 +	133	174	307	67 +	123	161	284
i alt:		3034	2364	5398		3145	2340	5485

*) 2001: I rodene 201, 504 og 801 er så stor del av befolkningen bosatt utenfor Domkirken menighet at rodene ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken. Slik "mistet" 333 personer som egentlig tilhører Domkirken menighet. På den annen side er det i rodene 205, 306, 709 tatt med 131 personer som egentlig bor utenfor menigheten. 5398 personer + 333 missing – 131 påplussset = 5600 personer bosatt innenfor menighetens grenser. 2002: kvartalstallene foreligger ikke, men tendensen vil være den samme. For øvrig vil øyene i Oslofjorden gi + 8 til summen i 2001, + 5 til summen i 2002.

TABELLVEDLEGG B 2.2:

Kjønnsfordeling i aldersgrupper og i alt; prosent; Domkirken sokn (unntatt rodene 201, 504, 801) *						
År:	2001			2002		
Roder:	alder	menn	kvinner	alder	menn	kvinner
101, 102, 103, 104, 105, 205, 209, 210, 211, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 709, 707, 710, 5701.	0- 5	43,2	56,8	0- 5	47,2	52,8
	6-12	47,9	52,1	6-13	50,3	49,7
	13-15	51,8	48,2	14	35,0	65,0
	16-19	54,0	46,0	15-19	54,9	45,1
	20-39	57,2	42,8	20-39	58,3	41,7
	40-66	61,1	38,9	40-66	61,3	38,7
	67 +	43,3	56,7	67 +	43,3	56,7
i alt:		56,0	44,0		57,3	42,7

*) I rodene 201, 504 og 801 er så stor del av befolkningen bosatt utenfor Domkirken menighet at rodene ikke er tatt med i alders- og kjønnsfordelingen for Domkirken.

TABELLVEDLEGG B 2.3:

Aldersfordeling; prosent; Domkirken sokn (unntatt rodene 201, 504, 801) *				
År:	2001		2002	
Roder:	aldersgrupper	%	aldersgrupper	%
101, 102, 103, 104, 105, 205, 209, 210, 211, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 709, 707, 710, 5701.	0- 12	8,0	0-13	8,0
	13-19	3,8	14-19	3,1
	20-39	57,9	20-39	58,3
	40-66	24,6	40-66	25,4
	67 +	5,7	67 +	5,2
i alt:		100,0		100,0

*) I rodene 201, 504 og 801 er så stor del av befolkningen bosatt utenfor Domkirken menighet at rodene ikke er tatt med i aldersfordelingen for Domkirken.

TABELLVEDLEGGENE B 3.1 – B 3.4 DOMKIRKEN SOKN, BEFOLKNINGSTETTE OMRÅDER, BEFOLKNINGEN FORDELT ETTER ALDER OG KJØNN (2001 – 2002).
ANTALL OG PROSENT.

TABELLVEDLEGG B 3.1:

Befolkning etter alder; Domkirken vest; antall og prosent.						
År:	2001			2002		
Roder:	alder	antall	%	alder	antall	%
301, 302, 303, 304	0-12	227	8,7	0-13	231	8,5
	13-19	85	3,3	14-19	70	2,6
	20-39	1472	56,3	20-39	1550	57,0
	40-66	686	26,3	40-66	731	26,9
	67 +	141	5,4	67 +	137	5,0
i alt:		2611	100,0		2719	100,0

TABELLVEDLEGG B 3.2:

Befolkning etter alder; Domkirken nord; antall og prosent.						
År:	2001			2002		
Roder:	alder	antall	%	alder	antall	%
707, 709	0-12	82	8,1	0-13	85	8,6
	13-19	43	4,2	14-19	32	3,2
	20-39	484	47,8	20-39	462	46,7
	40-66	301	29,7	40-66	316	32,0
	67 +	103	10,2	67 +	94	9,5
i alt:		1013	100,0		989	100,0

TABELLVEDLEGG B 3.3:

Befolkning etter alder; Domkirken øst; antall og prosent.						
År:	2001			2002		
Roder:	alder	antall	%	alder	antall	%
209, 210	0-12	103	8,3	0-13	101	8,2
	13-19	63	5,1	14-19	57	4,6
	20-39	820	65,9	20-39	831	67,2
	40-66	221	17,7	40-66	220	17,8
	67 +	38	3,0	67 +	27	2,2
i alt:		1245	100,0		1236	100,0

TABELLVEDLEGG B 3.4:

Kjønnfordeling etter alder; 3 befolkningstette områder i Domkirken menighet, antall og prosent.								
År:	2001				2002			
Områder/roder:	alder	% menn	% kvinner	antall	alder	% menn	% kvinner	antall
Vest (roder 301, 302, 303, 304)	0-12	42,7	57,3	227	0-13	45,5	54,5	231
	13-19	51,8	48,2	85	14-19	52,9	47,1	70
	20-39	54,3	45,7	1472	20-39	54,4	45,6	1550
	40-66	57,4	42,6	686	40-66	57,3	42,7	731
	67 +	34,0	66,0	141	67 +	38,0	62,0	137
Gjennomsnitt:		53,0	47,0	2611		53,5	46,5	2719
Nord (roder 707, 709)	0-12	48,8	51,2	82	0-13	44,7	55,3	85
	13-19	51,2	48,8	43	14-19	50,0	50,0	32
	20-39	52,1	47,9	484	20-39	54,5	45,5	462
	40-66	50,8	49,2	301	40-66	52,8	47,2	316
	67 +	36,9	63,1	103	67 +	35,1	64,1	94
Gjennomsnitt:		49,9	50,1	1013		51,2	48,8	989
Øst (roder 209, 210)	0-12	48,5	51,5	103	0-13	58,4	41,6	101
	13-19	63,5	36,5	63	14-19	54,4	45,6	57
	20-39	64,0	36,0	820	20-39	64,4	35,6	831
	40-66	76,9	23,1	221	40-66	76,4	23,6	220
	67 +	73,7	26,3	38	67 +	74,1	25,9	27
Gjennomsnitt:		65,3	34,7	1245		65,8	34,2	1236

LITTERATUR

- Botvar, Pål Ketil 1997: "Lokale miljøfaktorers betydning for kirkelig oppslutning i storbyen" i: O.G. Winsnes (red): *Tallenes tale 1997. Perspektiver på statistikk og kirke*. KIFO Rapport nr. 5. Trondheim: Tapir Forlag, 62-80.
- Hegstad, Harald 1996: *Folkekirke og trosfellesskap. Et kirkesosiologisk og ekklesiologisk grunnproblem belyst gjennom en undersøkelse av tre norske lokalmenigheter*. KIFO Perspektiv nr. 1. Trondheim: Tapir forlag.
- Hegstad, Harald 1999: *Kirke i forandring. Fellesskap, tilhørighet og mangfold i Den norske kirke*. Oslo: Luther forlag.
- Lundby, Knut 1987: *Troskollektivet. En studie i folkekirkenes oppløsning i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Myhre-Nielsen, Dag 1998: *En hellig og ganske alminnelig kirke. Teologiske aspekter ved kirkens identitet i samfunnet*. KIFO Perspektiv nr. 4. Trondheim: Tapir Forlag.
- Ringnes, Hege Kristin 1999: *Når terskelen ikke er for høy. Gudstjeneste- og nattverddeltakelse i Den norske kirke på høytids- og helligdager*. KIFO Rapport nr. 11. Trondheim: Tapir Forlag.
- Winsnes, Ole Gunnar 2001: "'... jordens største under?' Bilder av Den norske kirke rundt århundreskiftet" i: O.G. Winsnes (red): *Tallenes tale 2000. Perspektiver på statistikk og kirke*. KIFO Rapport nr. 14. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 103-163.
- Winsnes, Ole Gunnar 2002: "'Kan ikke klare meg uten gudstjenesten'. Om tro med og uten kirkegang" i: O.G. Winsnes (red): *Tallenes tale 2002. Perspektiver på statistikk og kirke*. KIFO Rapport nr. 23. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 99-128.

KIFO – Stiftelsen Kirkeforskning

Center for Church Research
Pb 5152 Majorstua
NO-0302 Oslo

Tlf: (+47) 23 33 47 20
Fax: (+47) 22 69 11 44

kifo@kifo.no
www.kifo.no

ISBN 82-995576-2-3
ISSN 1503-4380